MC
156.566

DÉKÁNY CSABA

CISZTERCI MOZGALMAKRÓL 1949-1989

Dékány Csaba

CISZTERCI INDÍTTATÁSÚ MOZGALMAKRÓL A SZORONGATTATÁS ÉVEIBEN, 1949-1989

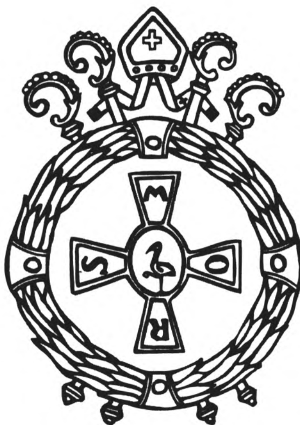
Köszönöm :

Dr. Kolossváry István,
+ Dr. Forintos György +
Pétery István,
+ Gärtner László +
Dr. Visontai József,
Szeli Géza,
Hamerli György,
Aszalós János

támogatását.

Dékány Csaba

CISZTERCI INDÍTTATÁSÚ MOZGALMAKRÓL A SZORONGATTATÁS ÉVEIBEN, 1949-1989

Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium
2005

Copyright © Dékány Csaba 2005

Korrektúra:
Posta István

Tördelés:
Csepely-Knorr Miklós

MC156.566

2006

Felelős Kiadó:
Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium
Dr. Párdányi Miklós

Tartalom

Előismeretek
az 1940 után születettek számára

A történet kezdetén a szentimrevárosi plébániát (Budapest, XI. ker.) a ciszterciek látták el, dr. Kalmár Ödön vezetésével. A plébánia volt a 433. sz. Szent Bernát Kiscserkész Csapat fenntartója (7-11 éves fiú korosztály). A csapat elhívatott parancsnoka Kölley György kispap volt, akitől 1946. évi letartóztatása után Nemes Zoltán vette át a vezetést. A nagy létszámú, négy törzsre tagozódó csapat vezetői közé tartoztak még a továbbiakban szereplő Gärtner László, Nobilis Gábor is. A nyári táborok 1945-46-ban Bakonyoszlopon, 1947-49-ben Balatonzamárdiban voltak.

A ciszterci rend tartotta fenn a Budai Szent Imre Gimnáziumot dr. Brisits Frigyes igazgatósága alatt. Ez akkor kétszer nyolc nagy létszámú osztályt jelentett, de voltak kis elemi osztályok is. A gimnáziumé volt a 25-ös Szent Imre Cserkészcsapat, dr. Golenszky Kandid (O. Cist.) parancsnokságával. A Szent Róbert raj (harmadikos gimnazisták) utolsó parancsnoka Pétery István volt. A Szentbernátok vezetői a gimnáziumból választódtak.

1948 nyarán a gimnáziumot elvették, a csapatokat feloszlatták, de a plébánia 1949-ben a zamárdi gyermeküdülőt még utoljára használhatta.

Néhány kiscserkész emlék:

Első táborom első elemi után, 1945-ben: Estétől délig utazás szenesvagonban Bakonyoszlopra. Kiütések miatt csípős ecettel mosdatnak, de egy másik kisember biztat, hogy semmi az egész: Pesti András volt ő, akivel 56 év után Venezuelából is tartjuk a baráti kapcsolatot. Esténként Kölley Gyurka mesél álomba minket, legkisebbeket.

A Szentbernátok Csaba királyfi Törzsének választott törzskapitánya voltam elemista éveimben, és a zamárdi táborokban is minden évben a Baby-napokon a táborrész választott vezetője lettem.

A vízparti tábortüzek vidám és hallgató dalai a Boldogasszony Anyánkkal záródtak, keresztkézfogásban. Ezután a haranglábhoz vonultunk Ödön atyát hallgatni. Egy este a földre küldött Jótett-angyalról mesélt, akitől visszatérve Isten megkérdezi, hogy jártában találkozott-e a földön a Hála-angyallal – de ő mindvégig egyedül járt! Gondolatát felidézve írom ezt az emlékezést. A tábor meghatározó vezetői Nemes Zoli, Gärtner Pufi, Nobilis Gábor voltak. A háttérben állt Kolba Vilmos doktor úr. Pufit látogatta egy-egy alkalommal Aszalós Adorján és János.

Takarodó után a kápolnában completorium volt, hiszen több vezető a harmadrendhez tartozott. A kisebbek közül ketten Nobilis Gyurkával ezen részt vehettünk.

1. Ahogyan elkezdődött a toronyban

Nem volt semmi különösen feltűnő abban a társaságban, amely 1949-ben egy szeptemberi napon a Szent Imre herceg útján, a ciszterci templom nyugati tornyának emeletén gyülekezett. Ismertük és köszöntöttük egymást. Már az 1948. évi cserkészcsapat feloszlatás és az egyházi iskolák államosítása mögöttünk volt, de azért még azon a nyáron Zamárdiban együtt lehettünk. Most induló ministráns tanfolyam céljából hívtak össze minket. Körülbelül húszan lehettünk, akik betöltöttük a kis termet.

Mindannyian fiúk voltunk, úgy 10-13 évesek. Négyen az idősebbek 16-17 év körül: Nobilis Gábor, Ábrahám Laja, valamint Asztalos Karcsi és Rozgonyi Gyurka, ez utóbbiakat csak akkor ismertem meg. Árpád atya a Fiúk Városáról beszélt, s arról, hogy a már elrontott felnőttekkel nincs mit kezdeni. Sejtetni engedte, hogy többről is szó van, mint a megnevezett cél. A négy vezetőhöz szétosztottak minket, hogy ők megkezdjék heti rendszeres felkészítésünket. Én Asztalos Karcsihoz kerültem, aki igen lelkiismeretesen nekilátott megbízatásának teljesítéséhez, és kimerítően elemezte velünk az áldozati szertartást. A csoport tagjai még Geszler Ödön, Quittner Pali, Fekete Miki (emlékezetem elhalványult) voltak, mind régi ismerősök. Imával kezdtünk és zártunk ("Szent Bernát atyánk könyörögj értünk!")

Októbertől decemberig kórházban feküdtem abban az évben.

Utána csak hír: Árpád atyától Cézár atya vette át irányításunkat.

Turistaház lépcsőjén

2. Terebélyesedés

A szentimrevárosi mozgalom észrevehetően terjedt, a megszüntetett vallásoktatás és a cserkészet pótlására. Jáky Adorján (O. Cist.) indián tábort szervezett a 12-15 évesek részére.

Amíg a ciszterci rend a Szent Imre templomot megtarthatta, addig esténként 9 órakor a számomra mértékadó fiatalok completoriumra gyűltek össze. Változóan negyven-nyolcvan részvevő lehetett, régi és új ismerősök. Add Uram áldásodat – kezdődött –, s Gábor hangjának vezetésével mi váltott szólamban válaszoltuk a negyedik, kilencvenedik, százharmincharmadik zsoltárt és a capitulumot. A Szűz Mária-szoborhoz vonulva felzengett a Salve Regina, és meghallgattuk az Oremust. Elvonulásra elénekeltük az esti himnuszt, amelynek soraira már csak így emlékezem:

Immár a nap leáldozott, kérünk Teremtőnk tégedet,
légy kegyes és maradj velünk, őrizzed-óvjad népedet!
A gonosz álmok fussanak és minden éji képzelet,
az ellent kösse meg kezed, testünket hogy ne rontsa meg.
Add nekünk édes jó Atyánk, egyszülött Krisztus add nekünk
Szentlélekisten vigaszunk, kegyelmes őrző Istenünk!

Ezután már az ajtóknál állva ki-ki megszokott helyéről énekelte a közös búcsúéneket. Felejthetetlenül a fülembe zendül a mindig mögöttem álló Strohoffer Zoli mély hangja:

Adjon Isten jó éjszakát,
küldje hozzánk őrangyalát,
terjessze ránk szent áldását,
köszöntsük a Szűz Máriát.

Köszöntsük a Szűz Máriát,
vele együtt ő szent fiát.
Jézus, Mária szent neve
legyen nekünk örömünkre.

Íme eltűnt a fényes nap.
Felkel-e még nekünk holnap?
Míg számadásom nem egész,
nem vagyok még az útra kész

Íme sötétben maradok.
Jöjjetek, élő csillagok,
ragyogjatok élő tüzek,
dicsőült mennyei szentek.

Ezt a hagyományos completoriumot ötven éven át megőriztem a magam számára. Ma másított szöveg vált használatossá...

Távozáskor a lépcsőn beszélgető csoportok alakultak, és figyelmesen hallgattam azokat a tekintélyesebb fiúkat is, akiket korábbról még nem ismertem. Luka Laci, Paál Tomi, Eckhardt Juszuf, Alszászy Karcsi, Kerényi Karcsi neve és fejtegetései sejlenek fel a távolból az akkor már várhatóvá vált sötét, küzdelmes jövőről.

A Prima látogatottsága gyérebb volt.Ezzel a háttérrel nem volt teljesen meglepő az a hatalmas és felemelő szentimrevárosi demonstráció, amely az 1950. évi úrnapi körmenet alkalmával alakult ki. A vállra emelt Barlay Szabolcs tízezernyi hívőseregnek vezényelte: Christus vincit...

* * *

1950 elején Karcsi nem vállalta tovább a feladatot, és a barátja, Rozgonyi Gyurka gondjaira bízott. Ezzel egy élénk életet élő csoportba kerültem, amelynek későbbi történetéről sok szó esik Kamarás István szociológiájában.

Itt a törzstagok Szentkúti Pali, Dávid Laci, Vojnits Pali, Hertelendy Miki, már ismerősek voltak, és akik ezáltal váltak azzá: Sándorffy Gyurka és Vértesi Laci. Később én hívtam közénk barátomat, György Tomit.

Néhány közös élményemlék a korai időkből:

A ministráció latin szövege mellett egyre inkább a hittan került előtérbe a heti összejöveteleken. Élményt a közös vasárnapi mise utáni kirándulások jelentettek, pl. Remetebarlang, solymári Ördöglyuk, pilisi túrák. Nyáron velencei táborba mentünk az Angelika forráshoz. Nekik ismétlés volt. Átkelés ladikon. A tábortűz mellett a két sátor közt karóra állított Tök Tóbiás világított gyertyafényes szemeivel. A föléje hajló ágra esténként bagoly telepedett. Mialatt a többiek a tóra mentek, a forrásnál zubbonyos, kopaszra nyírt férfi faggatott tájékozatlanul Tomit és engem. A faluból felérkezők újságolták, hogy szökött fegyenc képével jutalmat hirdetnek. Vad terveket kezdtünk szövögetni...

A következő nyáron a Pilisben volt mozgó táborunk. Ez alkalommal a nehéz hátizsákok okoztak egyes zsörtölődőknek egyre csökkenő gondot. Akkor még a kenyérjegyes időket éltük. A tűz körüli vidám és bús dalolások elmaradhatatlanok voltak. A váltott éjjeli őrség cserkész hagyományát megtartottuk. Bizony ez léleknemesítő tűnődésekre adott alkalmat. Egy 1950-es erdei fényképen Rozgonyi Gyurka náspángolja Vojnits Palit, másikon ő néz ki egy nomád sátorból.

Közben folyamatosan növekedtünk, százak és százak tették észrevehetővé hozzánk tartozásukat. Látókörömben szinte mindenki, akinek fülei voltak a halásra, alkalmat kaphatott a csatlakozásra.

1951 tavaszán kezdődött kitelepítések sok családot, köztük sok szentimrés családot érintettek a kerületben. A nagyobb fiúkból hirtelen "kitelepítő brigádok" alakultak. Én a bátyámékhoz - akkor 16 évesek - csatlakoztam. Hajnalonta a hírlánc tudtul adta, hogy hova kell sürgősen menni segíteni a villámgyors költöztetés, a bútorszétszállítás kényszerű feladatában.

Általában 24 órát kaptak az áldozatok. Szomorú esetek adódtak, mint azok is, amikor egy-egy tag hírelte, hogy most hozzánk gyertek, mert ránk került a sor! Így történt Kausay Tibi, Gaál Miki családjával is. Ekkor választották el barátomat, Szapáry Gyurkát is.

1950 őszén történt az Ibrahim utcai ciszterci rendház azonnali kiürítése is. Rozgonyi Gyurka hívott néhányunkat segíteni. Neki az osztályfőnöke, Schilling Rogér tanár úr révén volt közvetlen kapcsolata. Ezúttal nem bútorok képezték a feladatunkat, hanem irathalmok megsemmisítése.

Az őszi napfényben, hullott avarban napestig raktuk a máglyát. Néhány relikviát a kiskamasz érdeklődésével megőriztem magamnak, és ezek kivételesen a hányattatások alatt is megmaradtak. A leltár 50 év után:

Elsőmisés emlékképek:

Brisits Frigyes . . . . . .Pécs 1913
Hagyó-Kovács Gy. . .Sajóvárkony 1913
Gálos Bernát . . . . . .Felsőcsatár .1913
Nemes Tivadar . . . .Zirc 1921
Gombás Miksa . . . . .Zirc 1921
Horváth Konstantin Zirc 1919
Modly Sebő . . . .Szombathely . . .1912
Mohay Ádám . . . . . .Tolna 1920
Evetovics Kúnó . . . .Zirc 1922
Körmendy László . . Szombathely . . .1918
Nagy György . . . . . .Paks 1921
Szász Alfréd . . . . . . .Kullov 1911

továbbá "Schilling" bejegyzésű Táborozási Könyv (Sztrilich-Koszterszitz, 1929) és Schilling Rogér naplójával: Jamboree zsebkönyv 1929 (Ez később még szerephez jutott.)

A szentimrevárosi mozgalom közben még tovább terebélyesedett. Sándor bátyám (Sasu) 25-ös cserkész társai közül egyre többen csoportosultak Barlay Szabolcs vonzáskörébe. Sólyom Pisti, Rajk Andris, Lengyel Zoli, Gaál Miki, Kolossváry Pista, Kausay Tibi, Nádai Béla, Bencze Bandi, és a köztünk lévő két évjáratból még sokan, de az évek már összemosták az eredetileg is korlátozott emlékeket. A többé-kevésbé részvevők egyidejű csúcslétszámát mintegy félezerre becsülöm (az érintettek számát összesen 2000-re becsülik). A dolog természetéből következik a számszerűségben a nagyfokú bizonytalanság. A saját osztálytársaim közül mai emlékezetem szerint Balás Karcsi, Benedicty Ernő, Berkes Balázs, Bíró Andris, Geszler Jóska, György Tamás, Nagy Zsudi, Papanek Gábor(Jagó), Pesti Andris, Simkovics Lajos, Szapáry Gyurka, Veress Gabi nevét tudom részvevőként elsorolni.

Ezt még színesítette néhány indián romantikával fedezett vallásos csoportosulás.

* * *

1952 nyarán osztálytársaim hívtak, hogy tartsak velük kerékpáros túrájukon. Vezetőjük a nálunk három évvel idősebb Forintos Gyuri volt. Mi akkor végeztük el az általános iskolát. Simkovics Lajos, Balás Karcsi (unokatestvérek) és Geszler Jóska, meg Bíró Andris (ővelük már a cisztercieknél is együtt jártam) tették teljessé a hat fős csapatot amelyik a Rókus kápolnából elindult Gyöngyös felé. Mátrát, Bükköt bejártuk, a bringát sokat toltuk. Sebváltó még nem volt! Lillafürednél fordítottuk hazafelé a kormányt a próbára tévő hat nap után. Hálával gondolok nagyot vállaló vezetőnkre. A kamaszok összecsiszolódása végül is a barátságot erősítette, amely nem ért véget, bár öt év múltán már ők négyen szétszóródtak a világban, csak én őrzök azóta is Budapesten egy ágcsonkot, rárótt betűkkel: MÁTRA-BÜKK 1952. Az élők még néha nálam remélnek hírt kapni-adni egymásról és a régiekről.

Kerékpáros mozgótábor a Gerecsében

Balatoni kerékpáros portya

Pilisi barangolás

3. ViT

Az 1950. év őszén Rozgonyi Gyurka szólított, hogy Vojnits Palival kettőnket (örs)vezetői tanfolyamra jelölt. Meglepett. A különböző csoportokból kiválasztottak névsora a következőkből állt: Bükki Kálmán, Ecsődi András, Kelényi Tibi (kimaradt), Nobilis Gyurka, Roskoványi Iván, Szeli Géza, Visontai Péter, Vajna Csaba (kimaradt), Vojnits Pál és a két fiatalabb: Hamerli Gyurka (Sapi) és Dékány Csaba. (Kit hagytam ki?).

Magunkat a hagyományos **V**ezető**i** **T**anfolyamból levezetve akkoriban gyakorta elhangzó vit-nek neveztük. A vit mögött Barlay Szabolcs (O. Cist.) állt, aki azidőben tízezreket mozdító hatásos szónok volt. Én is feltétlen híve voltam. A titkolatlan katolikus elitképzés gerince heti előadásokra épült, jól felkészült vitavezető előadókkal. A szervezés kulcsembere Nobilis Gábor volt. Az alkalmanként vissza-visszatérő előadók: Gärtner Laci (Pufi), a 433-as Szent Bernátok vezető egyénisége, Pétery Pesta, a 25-ös Szent Róbert raj parancsnoka, Nemes Zoltán a 433-as csapat parancsnoka, Visontai József (Buckó), Ábrahám Laja stb., mind Szent Imrés cserkészek, ciszterci diákok voltak, valamint Havass Lucián atya (Géza bácsi). A témakörök középfokú vallástani, erkölcstani, világnézeti, bölcseleti, logikai, apologetikai témákat öleltek fel keresztény szemléletből. A változó lakásokra hetente pontosan érkeztünk, imával kezdtünk. Az összejövetelek végén mindig szerteágazó "intelligencia kérdések"-re válaszoltunk. A képzés kiterjedt a jellemnevelés és a táborozás-túravezetés témakörére is. A záróima és a közös kézfogás után egyenként távoztunk. Kirándulásainkon meglehetősen nagy távolságokat jártunk be a Pilisben, igen fegyelmezett vezetésben.

Ajánlott könyvek listáját is kaptunk, amit lelkiismeretesen igyekeztem kölcsönkapni, elolvasni. Ez vezetett ismerkedésemhez Cronin, Manzoni, Eric Knight, Margaret Mitchel, Tóth Tihamér, Kodolányi,(de Dale Carnegie is!) stb. műveivel. A tanévvel párhuzamosan futó képzésünk záróvizsgájának gyakorlati része túraterv készítése volt. Tervemre a Lajától kapott kritikát örökre megfogadtam. A kimerítő elméleti vizsga eredménye kiértékeletlen maradt a körülmények miatt.

Talán ez év decemberében (vagy 1951-ben?) nagy létszámú találkozónk volt Anna-völgyben (Szentendre-Dömörkapu, Seidl-major), ahol Barlay Szabolcs az apostoli küldetésről tartott buzdító beszédet a vezetők részére, amit a rossz idő miatt az ebédlőbe zsúfolódottan hallgattunk meg. A kétszer nyolc kilométeres felvonulásunk akkor imponált, de aggályosnak is tűnt a számomra. Egy bakancsszeg emlékezetessé tette a gyaloglást — az autón érkezett Szabolcs atya felkínálta, hogy hazavisz, de kitértem előle.

Egy nagykevélyi kirándulásunk alkalmával az Ezüst-hegyen hasonszőrű csapat jött szembe. Az idősebb fiúk felismerték egymást, de a mélyreható társalgást óvatosan elkerültük. Javasolták, hogy játsszunk egy kettes-huszonötös méta meccset, amiben aztán becsületesen meg is vertek minket. (A piaristáké volt a 2 sz. cserkészcsapat). Ez 1951-ben történhetett.

A vit elvégeztével a fiúk – más vezető melletti rövid tanonckodás után (Pali az egyik Éry fiúnál, én Tóth Imruska mellett) sorban kis csoportokat kaptak, és a tanult módon, de saját egyéniségük szerint vezették őket. Összejöveteleinken beszámoltak tapasztalataikról, nehézségeikről. Az új vezetők többsége akkor kezdte az első gimnáziumot. Rám mint legfiatalabbra 1951 októberében került sor. A mi összefogásunkat, továbbképzésünket Gärtner Pufi vezette, akkoriban Szabadegyházáról. Néhány téma előtűnik az emlékezés homályából:

Gnoszticizmus, arianizmus, nesztorianizmus,
a Szentlélek, és a Szentháromság tana,
a niceai, efezusi, calcedoni zsinatok,
aszketika, misztika,
kapitalizmus, imperializmus, szocializmus,
nacionalizmus, sovinizmus, patriotizmus,
Rerum Novarum és a Quadragesimo Anno
Corpus Christi Misticum,
— a teljesség igénye nélkül a több évi témából.

Emlékezetes Alszászy Karcsi szuggesztív fejtegetése a hitről: „A hit: ugrás a sötétbe! — Ugrok!” Ide sorolhatnám végeláthatatlan serdült-filozofikus vitáink közt annak eldöntését, hogy például cél-e egy közbenső cél? De szó esett köztünk Charles Peguyről és Teilhardt de Chardenről is. A megismerés apriori és aposteriori voltáról.

Szép nyári délutánokon a találkozóinkat a hűvösvölgyi Nagyhídtól nem messze az erdős ligetben tartottuk meg. Itt hangzott el egy alkalommal Pufi hatásos és emelkedett fogalmazásában az a társadalomkritikai kelet-nyugati világkörkép, amely megdöbbentően hatott világlátásomra: „Miért hogy a nemzetek háborognak? Hívságokon a népek miért hogy agyarognak" – kezdődött a hosszú szentencia, a Primában is énekelt 2. zsoltár soraival. (Nem ismertem rá azonnal.) Egy rögzült kitétel a helyzetképből: "Bécsben dőzsöl az arisztokrácia..."

És e helyen jelentette be búskomoran, hogy el kell válnunk, mert be kell vonulnia katonának. Kedves hagyományává vált a vitnek a záróima utáni közös kézfogás az ujjhegyek együttes érintésével.Vezetésünket Pétery Pesta vette át, aki akkoriban Dunapentelét építette. Pesta is a hagyományok szerint vezetett minket, de néhány igen szép közös túra is színesíti az emlékeket. Az egyikről utólag írta meg, hogy 44 kismacska (km) volt.

Egy napon Nobilis Gábor visszafogott hangon jelentette be, hogy a követendő stílus miatt a főnökök közt szakításra került a sor, útjaink szétválnak. Aki akarja, csatlakozhat Barlayékhoz... Nekem napokig tartó lelkiismereti válságot okozott a kérdés. A régiekkel való együttmaradásnál döntöttem. A mozgalom Barlay ágáról a későbbiekben már csak bizonytalan, véletlen értesüléseim akadtak. Nekik is lett saját külön történetük...

Akkoriban olvastam A psychologia és logika elemeit (Kornis), az Individuál pszichológiát (Máday), a Tömegek lázadását (Ortega) és hasonlókat, és olvasmányaimra Gábor mutatott érdeklődést.Vezetőink a társasági életbe való méltó bevezetésünkről is gondoskodtak. Rendszeres "ötórai teákat" szerveztek Kánya Zsuzsa lánycsoportjával, az alapvető tánclépések és illő társalgási mód elsajátítására. Lengyel Éva, Szabó Kinga,

Vági Zsuzsa, Ferdinándy Zsobi voltak az induló magjai a társaságnak, amely aztán minden további bábáskodás nélkül virulni kezdett hosszú időre.

Egy 1953-as jelzésű vidám képem egyik vites kirándulásunkat örökíti meg: Strohoffer Zoli, Nobilis Gyurka, Büki Kálmán, Ecsődi Andris, Szeli Géza jelenete a fák között. Barátságaink a mindennapi életben is megmutatkoztak. Géza az operákat kedveltette meg velem, Sapival hangversenybérletünk volt. A legtöbb kapocs talán mégis Nobilis Gyurkával kötött össze. Egy húsvéti Pilis-börzsönyi túránkon a Malom-völgyben haladtunk szemben a már lenyugodott nappal. A Három a kislány dallamait énekeltük végig, miközben a megduzzadt patak kanyarulatait követtük. Az egyik harántolásnál Gyurka visszaesett az árokba és vállig merült a vízbe. Sapi a partra húzta, kihámozta, dörzsölte. Tüzet raktam, teát főztem diólevélből, s a ruhámba csavartam. Hajnalig kétoldalról melengettük a réten.

Egy 1952. jelzésű képen Nobilis Gábor magyaráz öccsének a havas fenyők közt. A Kecskehegyen készült, meghitt beszélgetés emléke fűződik hozzá, amit akkor folytattunk hármasban. Ezidőtájt történt egy közös este alkalmából, hogy valamely mélyreható elmélkedését valaki Sík Sándor költeményével fejezte be. A záró gondolatok megragadtak bennem, és évtizedekig magam is felidéztem őket. Így néhány év múlva részt vettem Rozgonyi Gyurka nagyobb fiúknak szánt erdei karácsonyán, ahol nekem jutott az időszerű gondolatok elmondása. Odaillőnek éreztem, ezért végezetül én is idéztem a sorokat (most is megteszem):

Az acélember

(Ének a sürgönypóznáról, a Magányos virrasztó c. kötetből)

Áll, egyenesen, egymagán
Az acélember a hegy homlokán.
Széttárva karcsú, hosszú karjai,
A kábelek kígyóit tartani.
Nem görnyedez és nem erőlködik
Áll és feszül és hordja terheit.
De hűvös feje túl a drótokon
Hosszan elnéz a nyúlós utakon.
Lát, embereket és országokat,
Bolond és keserű látásokat:
Az éhes ember néma ráncait,
Dokkok penészes árusáncait,
Országhatárok inga-táncait,
És hall, hazug és gyilkos hangokat:
Borhősöket, barátokat, bankokat,
És népgyűléseket és tankokat.
Az eszme önmagára-lázadását,
A forradalmak bárgyú körfutását,
Az őrülések örök ájulását

A földgömb reng és ég a szemhatár.
Az acélember néz és konstatál
Áll és szótalan ég felé feszül:
Hordja a kábelt rendületlenül.
S ha olykor egy-egy holdas éjszakán
Ráül terhével a szörnyű magány,
S a látomások emlékeitől
Dereka már-már megroppanni dől:
Ilyenkor elég egy szempillanás:
A szomszéd hegyen másik óriás,
A harmadik ormon a harmadik
Hordozza látomása titkait.
Egy pillanat, egy közös rezzenés:
A három acélember összenéz.
Testvér - mondja az acélpillanat -
Tudom: gyengének lenni nem szabad.
Tudom, a mi törvényünk állani:
Mi vagyunk a Vezeték várai.
Nem tudjuk honnan, nem tudjuk kinek,
De rajtunk megyen át az Üzenet.
Az ismeretlen Igét hordja vállunk.
Bennünket ideállítottak. Állunk.

(Sík Sándor)

– "Állunk!" – vette át a szót Gyurka, és ehhez kapcsolva mondta el ünnepi gondolatait... A teljes költeményhez csak később jutottam hozzá, és később vettem észre, hogy összecseng Brisits igazgató úr utolsó évzáró beszédével.

A Lajos-forrásnál készült 1954-ben az a fényképem, amelyiken a három Nobilis fiú látható, az egyik Éry fiú és Gáldi Kuksi. Pesta után Strohoffer Zoli vette át vezetésünket. Ő barátja és évfolyamtársa volt testvéremnek a Szent Imrében, és jószívűségéért, segítőkészségéért sokra becsültem. A mindennapi életünk ezekben az években több ágon összefonódott. Sportegyesületben egy csapatban versenyeztünk, túráztunk, barlangásztunk, kerékpároztunk. Könyveket cseréltünk, megbeszéltük. Nyelvórákra is jártunk együtt, de ebben is mesterem volt. Dolgoztunk együtt Tatán 1953 nyarán. Ő is hívott vendégelőadókat. Ebből Gáldi Kuksi (Zoltán) fellépte kalandossá vált, mert távozáskor a Feneketlen-tónál a sötétben csavargó banda támadt ránk, s ő bátran szembeszállt velük adok-kapok módjára.

Talán 55-ben vagy 56-ban történhetett a Bartók Béla úton menet: a mozi előtt a népes járdán Zoli jött velem szemben a Körtér felől. Természetes üdvözlő mozdulatra lendültem volna, de a sötétben is észleltem szemének intő-riasztó rámvillanását, s ezért fegyelmezetten, merev arccal, köszönés nélkül elhaladtam mellette. Az esetről később sem beszéltünk, sejtettem, hogy követték, s ő tudta ezt. Azt, hogy milyen pokoljárása volt, s miért kellett Amerikáig menekülnie, azt csak évtizedek múlva értettem meg...

4. Egy új csoport szerveződése

Valamelyik október elejei délután (1951) találkozóra hívott Visontai Buckó. Ő négy évvel idősebb nálam. Kis névsor volt nála, végigjártuk a címeket, és bemutatott a szülőknek. A megismert gyerekek 9-10 évesek voltak. Így találkoztam először Szotyori Imrével és öccsével Jancsival, Bükki Petivel, Mogyoródi Ervinnel, Venczel Tibivel, majd később Litvai Lacival, Jánosi Palival, Garab Emillel.

Megkezdtem az oktatásukat a heti összejöveteleken. A lakások a Villányi út és Bartók Béla út szögletében tömörültek. Imával kezdtünk és zártunk (...Szent Bernát Atyánk könyörögj érettünk!). Közte visszakérdezés, új ismeret tanítása, és játék, mese. Hasonlóan a cserkészeten tanultakhoz. A tanítás alapja az ún. gépelt anyag volt, amiből otthon felkészültünk, de sohasem mutattuk meg. Kirándulások és közös kis ünnepek (Mikulás) tarkították az életünket. Ilyenkor összevontuk csoportjainkat Vojnits Palival, Nobilis Gyurkával. Alig voltam tizennégy éves, amikor már három-négy napos mozgótáborba vittem őket a Pilisben! Ennek egyik nélkülözhetetlen tárgyi alapja volt a 25-ösök megmentett rover sátra. Terepismeretem, céltudatom megfelelő volt, de váratlan helyzetben ma már nem tudom, hogyan álltam volna meg a helyemet. A Gondviselés nem tett erőmet meghaladó próbára. Elismerésem a szülőké, akikben sikerült elegendő bizalmat keltenem a fiúk elengedéshez. Évente záróvizsgát is tartottam, erre Gábort elhívtam.

A többi vites vezető is egyéniségének megfelelően végezte feladatát, bár észrevettem, hogy volt kevésbé eredményes, és volt, aki kitért. A részletekről nem érdeklődtem, de becsültem azt, aki folytatta, és odafigyeltem a többiek tapasztalatára. Egy 53-as vagy 54-es képen a Gyopár-forrásnál az én csoportom látszik: Tibi-Pali-Emil, együtt Ecsődi András csoportjával: Nagy Levente és még ketten. Ezek a kirándulások mindig szellemi tartalmat is hordoztak, ami persze a képeken ritkán látszik. Abban az időben nehezen ismertem ki magam volt igazgatóm, Horváth Richárd és az ún. békepapok tevékenysége körül. Érvényesen szolgáltatják-e a szentségeket? A fiúk szüleinek is zavartan válaszoltam, és a Szent Imre-templomot inkább elkerültem.

Két év után bennem is kérdések merültek fel, úgy gondoltam, hogy eredményesebb lehetnék hozzám közelebb álló nagyobb fiúkkal. Gábor megértéssel fogadta szavaimat, gondoskodott a fiatalabb tagokról, és segített kicsit idősebbekből álló csoport kialakításában. Ma már annyi év után nem értek egyet akkori indokaimmal, lehet, hogy nem elegendő okból törést okoztam a kisebbeknek.

Csatlakozott hozzánk Tibi egyidős unokatestvére, Dalmay Miki. Nobilis Gyurka a csoportjából átvételre ajánlotta Réthelyi Lacit, akinek édesapja a testvérével ismert jeles 25-ös cserkész volt. Strohoffer Zoli máriafürdői társaságából hozta közénk Bárdos Imrét (akkor: Szúnyog), mint a tiszteletben álló karnagy legkisebb fiát. Az új fiúk szülei

tehát kevés szóból is értették célkitűzéseinket, sőt gyakorlati tanácsot is kaptam tőlük. Kudarcaim közé sorolhatom, hogy ebben az időszakban nem tudtam megtartani néhány derék fiút: B. Peti, L. Laci és J. Pali kimaradtak.

Az 1954-es évben tehát véglegessé vált a törzsnévsor. Ekkor én tizenhat éves voltam, és tizennégy évesek a fiúk, csatlakozási sorrendben: Venczel Tibi, Garab Emil, Dalmay Miki, Réthelyi Laci, és Bárdos Imre. A hétköznapi feladatainkon kívül egy-egy kirándulásunkra magunkkal vittük Emil testvérét Öcsit, és Laci öccsét Csulit is.

Tibi a csupaszív, meggondolt fiú. Emil az, akit társamul választottam volna egy hajótörött tutajra. Miki mindent elviselő ragaszkodó társ hosszú túráinkon. Laci kisportolt, lelkesedő, derűs egyéniség. Imre megbízható szívós alkat a pótolhatatlan humorával. Mindannyian tehetségesek, bíznak bennem, és ezért nagyon kellett igyekeznem, hogy vezetőjüknek lássanak. A vezetés elsősorban példa, idézte néha Nobilis Gábor. Lassan felderengett bennem, hogy a fiúk elitképzésre is alkalmasak. Ennek érdekében megtettem, ami tőlem telt. Az eredmény talán az utolsó fejezetből kiolvasható.

Hozzám került a Sziklatábor című (Arató Lászlótól származó) részletesen kidolgozott leírás: – A pécsieknél jól bevált, próbáld ki te is – megjegyzéssel. A lényegre kell koncentrálnom, véltem mérlegelés után, és félretettem. Most előkerült az 50 éve gépelt példány.Törekedtem mindazt megtanítani, amit korábban magam megtanultam. Kezükbe adtam akkor még kölcsön megszerezhető katolikus könyveket. Körbejárt a Lurkó-Fulgur-Iluska is. Az alapvető hittanon felül megszereztem, és sokáig alapoztam a Madarász-Uhlyárik Apologetikájára. A nagyok között korábban lefolyt vitáinkat három év múlva napirendre vettem. Így keltett érdeklődést a Galilei-kérdés ("hát azt nem titkolja az Egyház?"), a teremtéstörténet értelmezése, a csodákról szóló tanítás megvitatása. A "szalonkereszténységről" alkotott vélemény igen kényes kérdéssé vált, hiszen a családok többé-kevésbé érintettek voltak. A nemi felvilágosítás katolikus bevezetésére Havass Géza bácsit kértem meg. Személyisége igen jó hatást keltett a fiúkban.

A Rozgonyi Gyurkánál szerzett élményeimet igyekeztem magam is megismételni, mert ő a részletekben is mintám volt.

Adódott olyan feladat is, amelyhez alkalmatlannak tartottam magamat. Nobilis Gábor legyőzte gátlásomat: Fogd föl parancsnak, és teljesítsd – az eredményt pedig bízd Istenre! Ez felbátorított. Azzal tisztában voltam, hogy nem sótlan hittani ismereteket akarok közölni heti két órában, hanem lehetőleg teljes életmódmintát kell nyújtanom, amit sokoldalú élményekkel és főként tartós együttlétekkel lehet elérni. A különböző élethelyzetekben való helytállásra semmi sem alkalmasabb, mint a többnapos túra, téli-nyári táborozás. Ez hála Istennek egyéniségemnek igen megfelelt. Túráink sokasága talán megszámlálhatatlan, és kerékpáros meg sítáboraink emlékei is összemosódnak. Erről negyven év alatt sem mondtunk le, csak azóta az öreguras limuzin került előtérbe.

Összeállítottunk egy saját kis fényképalbumot is valamikor az érettségi utáni időszakban, felnőtté válásunk kezdetén, amely valakinél átvészelte a legnehezebb időket. A belső lapján még elolvasható:

Teleki: "Ahhoz, hogy egymást megszeressük, nem nagy tárgyalások, hanem emberi dolgok kellenek, amelyek az embereket egymáshoz közelebb hozzák"

Mi ezt az utat járjuk, és itt most képek következnek a közösen megtett útról. Jártuk a rengeteg erdők magányait és sohasem voltunk egyedül – mintha az Úristen járt volna velünk. Megszerettük a természet világát, mert itt mindenki megtartja a Törvényt; és megtanultuk egymást szeretni, mert a hegyek becsületre nevelnek.

Ezek csak mozaikok a felettünk eljárt évekből, de amíg emlékeink tüze nem hamvad el, addig semmit sem felejtünk! Voltak vidám és kemény perceink, mialatt emberré váltunk, de az évek távolából már minden olyan szép. Az Úton sok emberrel találkoztunk – kísérje őket Isten áldása. Mi tovább haladunk közös Utunkon, hogy krisztusibb emberré, magyarabb magyarrá váljunk...

Az első képen a rover sátor előtt kővel körülrakott tábortűznél ülünk. A csoport teljes: Laci-Tibi-Miki-Emil-Imre. Meleg éjszaka, rövidnadrágban nyársat tartanak a tűzbe. Tizennégy évesek lehetnek. A füst fehéren világlik a sötét erdei háttérben.

A többi képen is erdőben kirándulunk, egy-egy testvér is velünk tart. Sátorállítás, tájolás, térképkezelés is látható rajtuk, mert ezek gyakorlását fontosnak tartottam. Ezeknek a többnapos kirándulásoknak elmaradhatatlan rítusa a közös esti ima, az éjjeli őrség tűnődésre késztető magánya. A daltanításra alkalmatlan vagyok, de a társult kirándulásaink ezt egy kicsit pótolták.

A fárasztó túrákon kívül balatoni nyaralás is szerepelt programjaink közt. Bizony kemény feladat volt 14-15 éves fiúknak a 135 km lekerekezése a 7-es úton. Kétszer is táboroztunk Nobilisék szemesi kertjében. Sátrunk a diófa alatt állt, mellette tábori tűzhely. Az 1955. július 1-14. feliratú képeken: mosdás a kútnál, főzés kő-tűzhelyen, bicikliszerelés, meg öt fej együtt a lekvárfőző üstben. Ladikozás és tihanyi túra, meg csoportkép, középen Waigand József atyával mi ketten, és körülöttünk Laci, Tibi, Imre, Emil, Ervin, Miki. A hűvös időjárás alkalmat adott az akaraterő edzésére is: sorakozó a tóparton, balra-át, indulj! Ez negyven év múlva is még fölemlegetett élményünk.

Még néhány fénykép-emlék abból a korból: fölfelé a Rám-szakadékban, Miki az Ördög-tornyon, Laci a Vadálló-köveken, Imre ródlival száll a hómező fölött. És ismét szemesi képek a következő nyárról. De egy fotó azonban hiányzik: amelyiken a cigarettáról való leszoktatásom terápikus részeként, összekötözött bokámnál fölaggatva himbálódzom egy faágról. Ti. én diktáltam e helyzetben a fényképezőgépemen beállítandó optikai értékeket.

Kalandos kerékpáros mozgótáborunk volt a Gerecsében, 1955 nyarán. Pusztamarótig kerekeztünk első iramunkban. Reggelre kelve a sátornál hagytuk Emilt őrnek, meghagyva, hogy rakjon tűzet, és estére főzzön vacsorát. Gyalog vágtunk a Kis-Gerecsének — akkor készült a Kamarás-könyv kismozdonyos képe, amelyen Laci, Tibi és Imre látható (Búvópatakok 107. o.). Farkaséhesen kerültünk vissza este a táborunk-

ba, ahol Emil kétségbeesett ábrázattal mutatta az eltaposott vacsoránk még meleg maradványát: erre hajtották haza a gulyát. Remek alkalom volt az önfegyelemre.

Két-három napi barangolás után bejelentettem, hogy Baby Nap lesz. Válasszanak parancsnokot 24 órára, s azzal magukra hagytam őket. Rejtekből lestem egy darabig – minden rendben – , egy kazalban aludni tértem, majd másnap némi tanulságos megfigyelés után visszatértem a tuskóréti táborba. Büszke voltam helytállásukra. Az alsó kép a könyvben a kisréti vadászháznál készült. Emil a kútba ejtette a csajkát, s a sátorkötéllel leeresztettük érte. Mutatja a vízmélységet Tibinek, Laci hátulról dörzsölgeti, Imre meg csodálja.

Középiskolámat a Kandóban végeztem, ahol olyan mérnök-tanárok mutattak példát, mint Brückner János, Pesty Ernő, Thömössy Jenő és Kara-Dukics Jenő. Talán 1955 őszén történt, hogy beállítottam Gáborhoz, és azt mondtam, hogy a barátság megtartásával ki akarok válni. Akkor azt válaszolta eltűnődve: – Tudomásul veszem, hogy a magányos farkas útját választod. Tulajdonképpen az önbizalmon kívül nem volt elegendő okom rá, de a rendszeres szervezett kapcsolat megszüntetése később igen szerencsés döntésnek bizonyult — 8.fej. — Egy kis idő múlva felismertem, hogy saját képzésemet most már magamnak kell megoldani. Gábor idézett szavait később Kamarás a könyvében fejezetcímül választotta, majd ez a megnevezés került a Szentbernátok új csapatzászlójának rúdjára.

Egy szilveszteri sítábort Dobogókőn rendeztem a fiúknak. A kis patinás faházban – amely most már emlékház – csak magunk laktunk, és így módunkban állt még a hagyományos formákat is betartani. A hóval nemigen volt szerencsénk. Az utolsó ebédünk készítésénél a rántottába ütött tizenötödik tojás zápnak bizonyult. Azért legyűrtük, de nem mindenki.

Egy-két alkalommal megkértem Géza bácsit (Havass Lucián) a fiúkkal való közvetlen beszélgetésre. Észrevettem ugyanis, hogy a pap, mint olyan, távoli, elvont fogalommá vált a részükre az adott nagyvárosi életkörülmények hatására. Elvittem őket a Bazilikába is, Géza bácsi akkoriban került oda a Városmajorból.

A fiúknak én is szerettem volna segítséget adni a társasági élet elkezdéséhez, úgy, ahogy három évvel előbb nekünk is segítettek. Megintcsak Gábor ajánlására Farkasfalvy Marikát kerestem fel, aki a fiúkhoz alkalmas korosztályú lányokkal foglalkozott. Marika orvostanhallgató volt, György bátyja a fehérvári ciszterciekhez kötődött, és a testvéremmel évfolyamtársak voltak. A másik testvért, Miklóst, aki a ciszterci Dénes, csak később ismertem meg. Marika négy tizennégy éves vízivárosi kislányt hozott, és az ő imponáló stílusával bevezette a lányokat és a fiúkat a helyes viselkedés ismereteibe. (Ez a találkozás később két házassághoz vezetett: Farkasfalvy György sógorom lett, az egyik kislányt, Takács Riát pedig Tibi testvére, Laci vette feleségül).

E korszakunkról mondta később körünkben Emil, a hatvanon felüli eredményes vállalkozó: Emlékeztek, hogy Csaba az elkészült tábori kaját még három percig csak nézni engedte? Ez az önfegyelemgyakorlat segítőül kísért tovább minden élethelyzetemben.

Az általam kijárt ViT-et megpróbáltam három év múlva a fiúknak megismételni. Az elméleti előadásokra ugyanazon előadókat igyekeztem felkérni: Gábor, Pesta, Buckó és a többiek vállalták is. Ennek ellenére az új kis csoportok elindítása nem volt tartós. A sikertelenség okát saját hibáim mellett abban látom, hogy az utánam következő generációnak már nem volt meg az az erős személyes cserkészélménye, amely belső hajtóerőt adott volna.

Visszatekintve megállapíthatom, hogy ritka fegyelmezett, egymásban bízó zárt csapatot sikerült magunkból kinevelnünk, olyant, amilyent a mai tanítók, vezetők hihetetlennek tartanának.

Egy vit-es kirándulás 1952-ben

Szemesi táborozás 1954-ben

Tábori esténk

5. Vállvetve
Rozgonyi Gyurkával, Kölley Gyurkával párhuzamosan

A vit után Palival kiváltunk Rozgonyi Gyurkáék egyre bővülő csoportjából. Kapcsolatunk azonban több szálon szoros maradt. Megnyugtató volt tapasztalataira, tanácsaira hagyatkozni. Fényképek is őrzik egy-egy összevont kirándulás részvevőit. Közös kis erdei ünnepeket is tartottunk. Erősíti a fiúkat a tudat, hogy nem vagyunk egyedül.

* * *

Bátyámmal együtt tagja lettem fiatal természetjárók tájékozódási versenycsapatának, amely a következő években országos szinten jó eredményeket ért el. A csapat kiváló versenyzője volt Strohoffer Zoli is. Ebben a sportágban sokan szerepeltek olyanok, akiket cserkész hagyományok indítottak (pl. Bokody J., Thuróczy L., Fábry P. orsz. vezető tisztek). Rozgonyi Gyurka is turista szakosztályba léptette népesedő társaságának idősebbjeit. Ez szerencsés legalizáló lépés volt, hiszen őszintén lehetett csinálni, nem kellett hozzá idegen köpenybe bújni. Ezáltal nekem is lehetőségem nyílt úgy közvetlenül, mint taktikailag támogatást adni.

Hivatalosan szervezték évente több száz részvevővel a vöröskői emléktúrákat. 1954 áprilisában csapatommal odaérkeztem, amikor Gyurka népéből valaki meghozta a hírt a közeli erdőtűzről. Gyerünk! — vezényelte népének, és mi is megfordultunk a fiúkkal. Egy iramodásra már félhektárnyi bozótos erdő égett. Ők a balszárnyat kezdték csapkodni, mi pedig a jobbat. A fiúk derekasan küzdöttek a veszedelemben végkimerülésig, amikorra sikerült az erdőt megmenteni. Kormosan, pörkölt hajjal rogytunk össze. A hivatalos szervezők szájtáti tehetetlenségét bizony lesajnáltuk.

Valószínűleg ezidőben zajlott le az a halványult emlékű éjszakai akadályverseny, amit Leányfaluból kiindulva Gáborék rendeztek forgószínpad rendszerben, több csoport részére. Vattay Slifi volt az első állomás a Csaba-kútnál (őt addig nem ismertem), majd Zolihoz, Gáborhoz (s talán még Tarnay Gyuszihoz, Éry Bunkóékhoz stb.) érkeztünk elméleti kérdések és gyakorlati feladatok megoldására. Ez a próbáztatás tetszést aratott csoportomnál. Egy még foszlottabb emlékképen erdei találkozás Werner Alajos atyával.

Pilisszentlászlón készült 1955 tavaszán az a fényképem, amelyen a két csoport közösen látszik. Gyurka körül Vojnits Pali, Hertelendy Miki, Dávid Laci, Kornai Tamás, és Tóth Tibi, valamint az enyémek: Venczel Tibi, Dalmay Miki, Réthelyi Laci, Garab Emil és öccse.

A dunaharaszti földrengés 1956 januárjában döntött romba házakat. Gyurka két teherautót szerzett, és vasárnap hajnali indulással romeltakarítást hirdetett népének. Rögtön felismertem a cél jellemnevelő erejét, és a fiúkkal mi is csatlakoztunk. Holtfáradtan érkeztünk együtt az esti misére.

Ezidőtájt került sor Nobilis Gáborék első letartóztatására, amelynek körülményeiről keveset tudok... Gábor szókincse ezután népies elemekkel bővült.

A Szentbernátok régi parancsnoka, Kölley György 1954-ben szabadult a GULAG-ról, Vorkutában letöltött nyolc év után. Könyvet írt róla később Értetek és miattatok címmel. Első budapesti napjaiban lakásunkon saját terveit ismertette, és csatlakozásra hívott. Én meg feszengve hallgattam, nem éreztem illetékesnek magamat arra, hogy tájékoztassam arról, mint élünk itt. Néhány hét múlva eleget tudott, kialakította önálló csapatát, és teljesen beilleszkedett a szentimrevárosi ciszterci indíttatású mozgalmak hálózatába. Rövidesen sor került felszentelésére és első miséjére az Alsó-Krisztinavárosban. Az eseményre eljött hívőknek csak kis töredéke fért el a templomban!

Emlékezetes maradt indián stílusú levele, amelyben számháborúra hívott ki minket a "Nyergek hegyére". Ezen Rozgonyi Gyurkáék is nagy létszámban részt vettek. Megfigyeltem az erdőben, hogy a hadijáték résztvevői igen sportszerűen viselkedtek, az enyémek is tudták, hogy ez fontosabb a győzelemnél.

Úgy tartottam helyesnek, akármelyik társasággal beszéltünk meg programot, hogy csak a helyszínen találkozunk adott időpontban, és az érkezést-távozást függetlenül végezzük. Ezt következetesen persze nem lehetett betartani, de helyes irányelvnek bizonyult.

Kölley Gyurka társa, segítője volt a nála valamivel idősebb dr. Paiss Andor (Egérke), régi cserkésztiszt is. A Forradalom győztes napjaiban, és még a leveretés után is, amíg volt remény, a cserkészmozgalom helyreállítását szervezték. Egérke lakására hívtak néhány alkalommal taktikai megbeszélésre, és fegyveres kíséretemet is kérték egy-egy felsőbb szervvel folytatott tárgyalásra. A bukás után Rozgonyi Gyurka még kísérletet tett a régi Őrszem Csapatok nevének felidézésével, majd a Természetjáró Szövetség szervezetébe való betagozódással tért nyerni. Ebben segítségére volt Kádár Jenő pedagógus, Bíró Péter (később rektor), Dávid Laci (Mamut, gimnazista), meg én, az akkori országos ifjúsági verseny győztese. Ezeket a tervezeteket a Szövetség új pártirányítása 1957 elején lesöpörte.

A sportág 1957 nyarán rendezte első nemzetközi versenyét a zamárdi dombokon (Orientierungs Wettkampf 1957) amelyhez nagy létszámú rendező gárdára volt szükség. Rozgonyi Gyurka társasága ebből is kivette a részét. Mi (nyertes) csapattagok a táborban fáradtan hevertünk a verseny után, amikor hallom Gyurka hangját a tábortűz felől, amint rákezdi a külföldieknek a Cserkészindulót! Kiugrottam a sátorból, hogy én is csatlakozzam a többiekhez. Fergetegesre sikerült!

A következő téli szünetben lehetett, hogy a fiúkkal felmentünk a nagyvillámi turistaházba, ahol Rozgonyi Gyurkáékkal találkoztunk. A hó vékony és gyenge volt, nem esett, ezért két-három nap múlva hazatérésről határoztunk. Az ún. Király úton indultunk el a hátunkon a zsákkal, neki az erdőnek. Az ösvényen a hó tovább romlott, ezért lecsatoltunk. Látogassuk meg Kölley Gyurkát Dunabogdányban – javasolta Gyurka –, biztosan örülni fog! Néhány óra múlva tucatnyi fiú állt a plébánia szélesre tárt ajtajánál. Csak én hallottam, amint két kis ministránsának a fülébe súgta:

– Szóljatok a faluban, hogy vendégeim érkeztek! Helyet foglaltunk az ebédlőasztal körül, és Gyurka szellemi táplálékkal gazdagított minket, majd sűrű sorban állítottak be a kis falusi gyermekek, kezükben egy-egy tál falusi finomsággal.

Az egyik télen Rozgonyi Gyurka a Fekete-hegyi Sasfészek kulcsosházban rendezett téli tábort, amelyre minket is meghívott. Idegen szemektől mentesen magunkban voltunk. Az önellátás, rőzseszedés, fűtés, vízbeszerzés, főzés tanulságos volt a városi gyerekeknek. Hazafelé Kesztölcön – Gyurka előkészített meglepetéseként – a falu szélén nagy tepsi forró bukta jött velünk szembe.

Helyzetkép a József körúton

A tankot gázoló villamoskocsi

A Sztalin-szobor végórái

A Szent Imre-szobor 1956 októberében

6. Külön bekezdés: 1956-ban

A ciszterci diákok részvétele a forradalomban külön téma, amely önálló történeti feldolgozást igényel. Az előkészítésből sem maradtunk ki.

Negyven évi rejtekéből elővarázsolt rövid filmtekercs sosem látott képeivel bővítem ezt a fejezetet. Talán október 27-én készíthettem apró gépemmel a fényképeket.

A Szent Imre-szobor ismét jelképpé emelkedett Szentimreváros közepén, a cserkészfiú is virágot tart. A nemzeti és vallási érzület összefonódott.

A harcok csillapodása után a József körúton a megszégyenült hadsereg páncélroncsa viseli a lakonikus üzenetet: **РУССКИ ДОМОЙ! – RUSZKI HAZA!**
Az itt vívott csatában 25-én súlyosan megsebesült Forintos Gyuri, akiről korábban szóltam.

Prédát aprítanak a Kertész utcában, ez a zsarnok bronzszobrának megérdemelt sorsa.

A Forradalom negyedik emlékképe az a 49-es motorkocsi, amelyik 23-án reggel egy tank negatív formáját vette fel. Ugyanis egy ciszter diák és társa rakétafegyverként alkalmazta, a Múzeum körúton tombolva lövöldöző Joszif-Sztalin harckocsik egyikének kilövéséhez. Lehet, hogy ez volt a Vörös Hadsereg első páncélos harckocsi vesztesége. A megbénult szörnyet a társai másnapra elvontatták.

Két emlékfoszlányom a fiúkkal:

Október 25-26-án kialvatlanul mentőautóztam, főként a Péterfi és a Sportkórház között szállítottuk a sebesülteket. Laci mellettem áll fáradtan, némán, szintén csuromvéres, valaha fehér köpenyben. Laci még Rajk András szervező szerepét teszi hozzá a képhez.

November 5. vagy 6.: Imrével megyünk Budáról a Petőfi hídra. A déli oldalon a felsőrakparti út felett a korlátpálcák közt gépfegyver csöve van kidugva. Kezelőjével szót váltunk, amikor a vasúti híd felől páncélos oszlop hatol előre, s felénk tart. Megdöbbenten állunk, amikor a kezelő megragadja Imre viharkabátjának szárnyát és azzal próbálja takarni a tankok felöl a gépfegyvert. Az élen haladó tankot figyelem, mert ha az az íves feljáróra fordul, akkor a hídon nincs menekvésünk sehova sem. A fejemet hátrahúzva látom, hogy Imre fedetlen térdei remegnek előttem, de ő rendületlenül áll a helyén. Ez a valódi bátorság erőt ad nekem is, miközben a harckocsioszlop alattunk elcsörömpöl a Szabadság híd irányába.

Tibi és Emil a szétosztásra tőlem kapott Keresztény Front röpcédula kötegekre emlékszik. A mi kis névsorunk a forradalom leverése után is változatlan maradt.

Elmentek: Balás Karcsi, Simkovics Lajos, Geszler Jóska, Pesti Andris, Visontai Péter, Roskoványi Iván, Sándorffy Gyurka, Bíró Andris, Szapáry Gyurka . . .

7. Tovább
1956 után

A fiúk közül ipari pályára mentek ketten: Emil családi hagyomány szerint vendéglátós lett, Miki félárvaként a Ganzban tanult szakmát. A többiek a műegyetemre jöttek, Imre és Tibi a gépész karra, Laci pedig utánam a mérnökire. Visontai Buckó az egyetemen is tanítónk, gyakorlatvezetőnk volt évekig.

Öccsökből és osztálytársaikból elindítottam egy másik kis közösséget is. Kedves, érdeklődő fiúk voltak. Egy év után beláttam, hogy meghaladja lehetőségemet, és megfelelő vezetőt találtam részükre. Ez ügyben segítségemre volt az akkor végzős piarista Némethy Ferenc, akinek szobatársa Jelenits István volt. Az ő változatos sorsukat figyelemmel kísérhettem: ki fiatalon a művészet-irányító apparátusban csinált karriert, ki pedig vidéki MDF-es képviselőként jutott az 1990-es parlamentbe.

Géza bácsi visszakerült Szegedre, és én Lénárd Ödön atyát kezdtem látogatni József körúti albérletében. Ő a börtönévek után munkásként dolgozott. Keresztényszociológiai témáról gyakran beszélgettünk, és néha idézte Kalazanci Szent Józsefet. Ha valamelyik fiú fogas kérdés elé került, elvittem hozzá. Eltávozásaimkor egyeztettük, hogy a következő hónapban mikor kereshetem fel, és ilyenkor mindig pontos voltam. Ezért lepett meg egy őszi estén (talán 1959-ben?), hogy a ház kapuja előtt furcsa érzés fogott el, hogy ne lépjek be. Átmentem a körút túloldalára és igen szégyelltem magamat a fegyelmezetlenségemért – majd felszálltam a 6-os villamosra.

– Hát te honnan tudtad ? – fogadott, amikor újra felkerestem. Kiderült, hogy a belügyi nyomozók házkutatás után kelepcét állítottak fel nála, lesve a látogatókra, hogy felderítsék a kapcsolatait. Ő pedig aggódva nézte közelgő érkezésem idejét, és hálát adott Istennek, hogy váratlanul elmaradtam. Ez az eset a későbbiekben szerencsésen javamra vált, mert később a nyomozás szálai nem kötöttek össze minket. — 8. fej. — Lénárd Dönci bácsi sok évi börtön után a kismarosi ciszterci nővérek lelki vezetője.

A Fórumnak nevezett baráti társaság jórészt gyerekkori barátaimból, egyetemi társaimból alakult Rozgonyi Gyurka szervező szerepével. Becsületes, kiváló képességű, többre hivatott emberek voltak, de a küldetéstudat vállalását teljességgel elutasították. Ezt én zokon vettem. Engem a vállalt vezetői felelősségem a saját fiataljaimhoz kötött, amiből ők csak keveset sejtettek. Csatlakozás bennem fel sem merült, mert hétköznapjaimat fontosabbnak vélt dolgok teljesen kitöltötték, viszont vizsgaszünet végén, farsangi vasárnapokon örömmel fogadtam megtisztelő meghívásukat társaságukba. Ebben meg nem kerülhető szerep jutott a körülöttük kialakult imponáló leánytársaságnak is ("Galeri").

8. 1961

Az 1961. február 6-án hajnalban történt házkutatásokat, letartóztatásokat már többen leírták. Nem említette viszont senki azt a bátor szívű kislányt, Csonka Líviát, aki figyelmeztette a még veszélyeztetetteket.

Számomra ez a mérnöki diplomatervem készítésének és már csak néhány kollokvium abszolválásának időszaka volt. Mindenesetre igyekeztem sietni egyetemi feladataim teljesítésével, hogy növeljem esélyeimet az elvégzésre.

Néhány hét múlva egy mértéktartó hang invitált telefonon tanúkénti kihallgatásra a Gyorskocsi utcába. Ez ismétlődött egyre sűrűbben márciusban, áprilisban, májusban - később pedig már vittek! A közbenső időszakokban dolgoztam a tervemen, és tanultam a vizsgákra, végszigorlatra. A fokozott feszültség miatt az emlékképek elhomályosultak, összemosódtak. Arra felfigyeltem, hogy a megnevezésem eleinte tanú, majd gyanúsított, idővel terhelt lett.

Az első perctől tisztában voltam azzal, hogy közvetlen kapcsolataim nem maradnak titokban. Arra figyeltem mindenekelőtt, hogy ismertté váltak-e őelőttük olyan mozzanatok, amelyre nem lehetett rákérdezniük, mert csak valakivel kettőnk között zajlott. – Hát igen, ismertté váltak! Azok után már az egyes veszélyesnek vélt mozzanatokra koncentráltam, és reméltem, hogy nem kerülnek terítékre. Kevéssé nyugtatott meg, hogy egyelőre azért még maradtak háttérben is ilyenek. Másik fontos kérdés volt számomra, hogy előkerülnek-e kevésbé közvetlen kapcsolataim például piaristákkal — Lénárd Ödön atyával, Némethy Ferenccel – vagy másokkal, mert ez esetben egy szerteágazó szervezet központi figurájává varázsolhatnak. Leginkább azonban arra figyeltem, hogy az 1956-os múltamra, szereplésemre kiterjed-e a nyomozásuk, szembesítenek-e ilyen dokumentummal, terhelő vallomással. Úgy gondolkodtam, hogy amíg csak ennyiről van szó, amennyit addig a fejemre olvastak, addig csak letölthető ítélet fenyeget, amit harmadolhatnak, és akár el is engedhetnek, és minden erőmet összeszedtem, hogy arcom megőrzésével mindezt elkerülhessem. Ez a tudat egy kis belső fölényt is nyújtott.

Egy-egy kihallgatásra kísérés előtt az zsongott a fejemben, hogy *ne aggódjatok előre, hogy mit mondjatok, mert megadatik nektek abban az órában*. Ez az evangéliumi biztatás bizony nem olyan látványosan működik, mint ahogyan az a legendákban áll...

A püspöki kar márciusban közzétett elítélő körlevele hatásos lélektani fegyvert adott a kihallgatók kezébe. Erről az oldalról sem segítségre, sem hátbatámadásra nem számítottam. A külvilág figyelmét akkoriban Gagarin (Iljusin?) űrrepülése kötötte le.

Egy júniusi napon történt, hogy a reggel óta tartó vallatás közben a kihallgató tiszt váratlanul felállt, és a hátsó ajtón kiment az irodából. A széken ülve arra gondoltam, hogy talán étkezni ment, és akkor ez az az alkalom, hogy megtudjam végre én is, hogy mit tudnak rólam, és mit akarnak velem tenni. Az íróasztalhoz osontam és sorban átlapoztam az

egymás alatt fekvő iratcsomókat. Tucatnyi irat, mind velem kapcsolatos, de a többségét már ismertem. Igen nagy megkönnyebbüléssel tapasztaltam, hogy 56-os vonatkozású irat nem lappang közöttük. Megismételhetetlen az a teljesítmény, amivel emlékezetem pontosan rögzítette akkor a szememmel átfutott szöveget, és az ismeretlen jelentésű számjegyeket. Már ártatlan helyzetben voltam, amikor egy idősebb tiszt lendült be: – Még itt van? – vetette felém, – Akkor kilépőt írok – és az őrséggel kivezettetett a Gyorskocsi utcai bejárón. A váratlan fordulat után felugrottam egy ellenkező irányú 9-es villamosra, majd hasonlóan másikra egy telefonfülkéig. Helyesnek véltem jogász barátomnak, Kolossváry Pistának elmondani a történteket. Az csak ügyiratszám, az meg iktatószám – felelte csillapítóan, de csak addig, amíg ki nem ejtettem a "béháöegyperkettőt". Akkor te tévedésből vagy szabadlábon, ezért ne menj haza, hanem apósom lakására – de ki ne ejtsd a címét! Jeziersky doktor neves belvárosi ügyvéd volt, aki fogadóóráját megszakítva hazasietett, hogy engem felkészítsen. Köszönet érte!

Még majdnem 48 órám maradt. Ezalatt megnéztem az egyetemen, hogy a végszigorlatra ketten vagyunk Szentkúti Palival utolsókként kitűzve. Másnap délelőtt házasságot kötöttem Rácz Annával a rákospalotai anyakönyvvezetőnél (a nyomozásban nem érintett tanúk: György Tomi és Hergár Győző voltak), majd este az érettségi találkozónkon a Körtéren lakó kiváló tanárom hozzám fordult: Te Csaba, tudod, hogy nagy letartóztatások vannak a kerületben? Éjfél után hazakísértem Palotára Dékányné Rácz Annát, és Palotáról vitt el kora hajnalban a szürke Pobjeda. Tudták már, hogy ott találnak! (= ún. 3a rendszabály alkalmazása)

A történet Edmond Dantesére emlékeztet, de Dumas nem írt a bűnügyi nyilvántartásba vételről: ahogyan elkészül a három számozott fénykép, ahogyan leveszik az ujjlenyomatokat, ahogyan levetkőztetnek, kezelnek, az mind szándékos megszégyenítés, és része a lélek megtörésének.

Napokig álltam hátratett kézzel fehérre meszelt falhoz fordítva. 1073-as voltam a 601-esből. Latin, francia és német nyelvű karcolt üzeneteket tudtam kibetűzni a meszelés alatt. Szégyelltem, hogy csak a németből értettem meg részleteket. Dédapámnak a kufsteini évekért márványtáblája van, és Jókai hőse operákat dúdolt fogságában. Én verseket is mondtam, és ezek nekem is elég segítőerőt adtak.

Kihallgatások követték egymást. Az irodák és a cellák között áttekinthetetlen folyosók, fordulók, lépcsők, és köztük rácsos ajtók. Hozzák-viszik a letartóztatottakat, minden forduló előtt jellegzetes füttyjelet hallatva. A fütty kódolt üzenet is, hogy melyik rabkísérő dolga foglyát a falhoz fordítani: a rabok nem ismerhetik fel egymást.

A Történeti Hivataltól 1998-ban sikerült megkapnom 48 iratoldal anonimizáltan hitelesített másolatát. Ezeket beszkenneltem, rtf fájlban feldolgoztam, hogy szövegdokumentumként sűrítve ide sorolhassam őket. Az indigós másolatokat a Recognita program nehezen értelmezte, és a bumfordi megfogalmazásokon sem módosítottam. Az anonimizáló törlések nyomát * jelzi.

A dossziékból teljesen hiányoznak a június 21. előtti kihallgatások jegyzőkönyvei, bár hivatkozás is akad rájuk. Ami nem szolgálta érdekeiket, azt nem dokumentálták, eltüntették vagy kihagyták a jegyzőkönyvezésből. Szervezkedő ellenforradalmár barátaim neveinek elsorolására szólítottak, amire "Csak nem képzeli, hogy ilyen beállításban elmondom a barátaimat?" – válaszoltam, s ijedten vártam a verést. Nem tudtam, hogy akkor már több mint egy éve utasítást kaptak, hogy verést ne alkalmazzanak. Nem látom annak nyomát sem, amikor hibásan felidézett neveket olvastak rám, s ezzel megkönnyítették az ismeretség letagadását.

A zárkában égő villanykörtét nem véltem a testi gyötrés részének, hanem felügyeleti módnak. A reggeli pótkávét csemegeként fogadtam, de a káposztához, lencséhez rakott mócsingot csak egyben bírtam lenyelni. A folyosói tisztálkodó és mellékhelyiségek ismételt felsikáltatása bizonyára célzatosan történt, de előre eldöntöttem, hogy ilyen jellegű megaláztatásokat derűsen fogok fogadni.

Volt-e beépített emberük, akadt-e, akinek túlságosan megeredt a nyelve? A kérdést nem akarom megkerülni, a válasz: igen, volt, akadt! A perek után kiszivárgott gyanú egy megzsarolt margitos lány és a valószínűleg szt. tisztként felfuttatott építész felé mutat. Ezzel a véleménnyel később két helyen írásban is találkoztam. Az általam ismert körülmények nem cáfolják a vádat. Az egyiküknek már nem kell emberek előtt elszámolnia.

Együttes kirándulás az ötvenes évek végén

17

BELÜGYMINISZTERIUM SZIGORUAN TITKOS!

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

.... 12. kihallgatásról

Budapest,1961.március.28.

Kérdés: **Korábban vallomást tett az Ön vezetése alatt működő- illegális fiú és leány mozgalom csoportvezetőiről. Most tegyen vallomást a csoporttagokról!**

Felelet: Erről nem teszek vallomás.

Kérdés: **Miért nem akar Ön a csoporttagokról vallomást tenni?**

Felelet: Azért mert ez számomra lelkiismereti kérdés.

Közlés: Közlöm Önnel, hogy a nyomozó hatóság tényekkel foglal-- kozik, nem pedig az Ön által többször hangoztatott lelkiis- mereti kérdésekkel. A csoporttagok megnevezése ténykérdés és nem lelkiismereti kérdés.

Kérdés: **Tegyen vallomást a vezetése alatt működő illegális fiu és leány mozgalom csoportvezetőiről és csoporttagjai-- ról !**

Felelet: Erről nem teszek vallomást.

MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTERIUMA

SZIGORUAN TITKOS!

SZERV: BM

OSZTÁLY: II/8.

10-52465/61 SZÁMÚ

Vizsgálati dosszié

és tsa

9 KÖTET

A NYOMOZÁS KEZDETÉNEK IDŐPONTJA: 1961.

A NYOMOZÁS BEFEJEZÉSÉNEK IDŐPONTJA: 1961.

V-146/835/9. ARCHIV SZÁM:

11

\- 3 -

Kérdés: **Tegyen vallomást a vezetése alatt működő illegális ifjusági mozgalom fiu vonalának cso- port tagjairól**

Felelet: Erről nem teszek vallomást.

100

- 4 -

Az illegális fiu vonalhoz adataink szerint a következő személyek tartoztak, mint csoporttagok:....... ...., ..., [kb. 11 törölt név]........ ....,....... ...., ..., Dékány Csaba,........ ....[2 törölt név]

*

Tegyen vallomást ezzel kapcsolatosan!

Felelet: Ezzel kapcsolatosan nem teszek vallomást.

Kérdés: Miért nem tesz Ön vallomást ?

Felelet: Azért nem teszek vallomást, mert a csoporttagokról nem nyilatkozatok.

Kérdés: Elismeri azt, hogy a fentmegnevezett személyek az Ön vezetése alatt működő illegális ifjusági mozgalom fiu vonalának a csoportvezetői és csoporttagjai voltak?

Felelet: Ezt nem ismerem el; mert a csoporttagokkal kapcsolatosan nem nyilatkozom.

Kérdés: A fent ismertetett személyek a fiu vonal csoporttagjai?

Felelet: Ezzel kapcsolatosan nem teszek vallomást.

101

- 5 -

Kérdés: Azért nem tesz vallomást, mert a fentemlitett személyek az Ön vezetése alatt működő illegális ifjusági mozgalom fiu vonalának a csoporttagjai voltak?

Felelet: Nem én azért nem teszek vallomást, mert ez számomra lelkiismereti kérdés

Kérdés: Azért nem tesz a fent megnevezett személyékről mint csoporttagokról vallomást, mert ez az Ön számára lelkiismereti kérdés?

Felelet: Igen, ezért nem teszek vallomást.

A kihallgatást megszakitom.

A jegyzőkönyv vallomásomat helyesen tartalmazza, melyet elolvasás után helybenhagyólag aláirok.

Felvette: ....
r. fhdgy.

Készült:, 5. péld, letartóztatott.

Kapják: 1....... ....
2....... ....
3....... ....

Gépelte: K.-Né

Nyt.sz: 8-1928/61.

Margó alatti kommentár

A Történeti Hivataltól 1998. június 10-én kaptam meg 48 oldal dokumentum másolatát. A kötetek sorrendjét megtartottam, bár a logikájuk számomra nem egyértelmű.

Büszke vagyok erre az 1961. március 28-án keletkezett 12. kihallgatási jegyzőkönyvre, érdemes a dokumentum-gyűjtemény élére helyezni. Éppen a lakonikus volta miatt kevés információt tartalmaz a letartóztatott kilétéről, de én úgy sejtem, hogy a 9. kötet Nobilis Gáborra vonatkozó iratokat tartalmazza.

Ez az irat későbbi, mint az 1. kötetből (és 15-a kötetből) származó jegyzőkönyvek.

Tájékoztató kommentár

Abban az időben a belügyminiszter állambiztonsági helyettese volt a III. Főcsoportfőnök. A hozzá tartozó csoportfőnökségek: I. Hírszerzés, II. Kémelhárítás, III. Belső elhárítás, IV. Katonai elhárítás, V. Operatív csf. A gyakran hivatkozott III/III. csf. közvetlenül az MSZMP KB hatáskörébe is tartozott. Ezen belül külön osztály feladata volt az egyházi reakció elhárítása, és további alosztályokra tagolódó ifjúságvédelmi osztálya is volt. A Gyorskocsi utcában önálló osztályok végezték az állambiztonsági vizsgálatokat, kémelhárítást, katonai elhárítást.

A BHÖ 1. pont (1) és (2) bek. vádja 1957-60 között 103 halálos áldozatot szedett, 83 életfogytig tartó és 308 tíz év feletti ítéletet okozott. Az akkori csendes híreket ezek a későbbi adatok beigazolták. A Büntetőtörvénykönyv ezt később összeesküvés és lázadás címszavakba foglalta.

A BHÖ kísértetiesen fenyegető neve az akkori Hatályos Anyagi Büntetőjogi Szabályok Hivatalos Összesítése bürokratikus megnevezést takarja.

Ezek a titkos adatok csak utólag kerültek nyilvánosságra.

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTÉRIUMA

1971 AUG 2 8

SZIGORÚAN TITKOS!

A Történeti Hivatal az Etv. ... alapján az iratokat átvette.

SZERV: BM

OSZTÁLY: II/8

10-52465/1961 SZÁMÚ

Vizsgálati dosszié

1 KÖTET

A NYOMOZÁS KEZDETÉNEK IDŐPONTJA: ....

A NYOMOZÁS BEFEJEZÉSÉNEK IDŐPONTJA: ....

V-146/835/1. ARCHIV SZÁM: ....

Ö N V A L L O M Á S

1./ Hány csoportvezetője volt?

Csoportvezetők voltak; ....[5 törölt név], Dékány Csaba,....... .... [3 törölt név] .... és ....[7 törölt név]

a./ Mikor közölte velük, hogy tilos összejöveteleket tar tani magánlakásokon?

Mikor hozzám kerültek, már magánlakásokon folytak az összejövetelek.

b,/ Ezt hol közölte velük,~ kik voltak· jelen?

Együttesen nem emlékszem h0gy összejöttem volna, de egyenkint beszélhettem velük annak tilos voltáról.

c./ Miként oktatta ki őket a konspirációra?

Legyenek óvatosak a gyülekezésben, amikor együtt vannak, ne zajongjanak, ha szétoszolnak. ne egyszerre menjenek el. Az összejövetelekről ne beszéljenek.~

d,/ Kik voltak ezek a csoportvezetők~ akikkel közölte az illegális formát? ,

Akiket ismertem, s az 1, pontban felsoroltam; ~közöltem az illegális formát, .

e./ Ön buzditotta-e a titkosság ellenére is a fiatalokat az összejövetelek megtartására?

Nem buzditottam, de érezhették elism erésemet.Volt idő, amikor már ugy láttam, hogy érdemesebb kevesebb létszámmal foglalkozni. Hangsulyoztam a minőségi foglalkozást, a menynyiségi helyett.

2./ Melyik csoportvezető, milyen időközönként, mint tartotta az összejöveteleket ?

Ugy tudom, hogy átlag kéthetenként egy alkalommal. Lehet, hogy volt olyan, aki havonta 2-3 alkalommal jött össze csoport

- 2 -

a./ Az összejövetelek, előadások anyagát ki szolgáltatta?

Mikor hozzám jöttek, már ezek a hittananyagok birtokomban voltak a csoportok vezetőinek, amiket még én állitottam össze .... kérésére, prédikációs vázlatul. Ezt .... ők is megkapták,...... .... magam is adtamhittankönyveket, amiből brossurákat gépeltek.Egyébként önállóan is készitettek anyagot. Voltak akik matekizmust, bibliát használtak a tanitáshoz.

b·/ Ki ellenőrizte az előadások anyagát?
Volt amit .... elhozott hozzám is; de hogy mit arra nem tudok visszaemlékezni. Egyébként a vele összejött csoport-vezetőkkel vitatták meg az anyagot.
c./ Az előadásokon hányan jelentek meg?
Kb. 10 gyerek volt a legtöbb egy-egy csoportban. Átlag~ 6-8 volt a létszám,
d./ Milyen problémák merültek fel a leadott anyagokkal kapcsolatban?
Hozzám hittani problémák megmagyarázása miatt fordultak a csoportvezetők.
c./ A felmerült problémákat egyenként vagy több csoport-vezető jelenlétében beszélték-e meg ?
Hozzám egyenként fordultak.

3./ Ismertesse a csoportok szervezeti felépítését, ki kihez tartozott?
Én a volt ciszterek közül..... ...., voltam kapcsolatban. Velem: .... és .... A gyakorlati szervezést ...., az eszmei, / ideológiai/ részt látta el.
a./ A névsorok kinél találhatók meg?
Névsorok nem voltak.
b./ Ha nem volt névsor, miért nem , de azt is, hogy kik ismerik a tagokat?
Névsor nem volt a titkosság miatt. A csoportok tagjait a vezetők ismerték.
Összejövetelt tartó főnökök a következők voltak:
...., .../ disszidált /
.... és
...., ..., ...,
.... /Kapcsolatban velem nem volt/ ....
.... ,

117

-3-

.... ,/ disszidált/ .... / Kapcsolatban velem nem volt./..... ....

155

- 9 -

Készült: 5 péld.
Kapják: 1: ....
2: ....
3: ....
4: ....
5: ....
Gépelte: K-né
Nyt.sz: 8-1696/61.

157

BELÜGYMINISZTÉRIUM "SZIGORUAN TITKOS!"

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

.... 4. kihallgatásáról.
Budapest, 1961 február 10.-én.

Kérdés: Ön az áthelyezése után melyik csoport, ill. főcsoportvezetőkkel tartotta a kapcsolatot sorolja fel őket,
Felelet: Én áthelyezés után kapcsolatot tartottam a következő nevű főcsoportvezetőkkel: ....,...... ...., ... [8 törölt név]DÉKÁNY CSABÁVAL,....... .... [7 törölt név],A kapcsolatot én a felsorolt sze mélyekkel személyesen, vagy levelezésen keresztül tartottam.

- 2 -

Kérdés: Mi volt a kapcsolattartás célja.
Felelet: A kapcsolattartás célja részben barátsági, részben vallási jellegü problémák megoldása volt.
Kérdés: Az emlitett személyekkel meddig állt kapcsolatban.
Felelet: Az emlitett személyekkel letartóztatásomig álltam kapcsolatban.
Kérdés: Tegyen vallomást arról, hogy Szegedre kerülése után miként kapcsolódott Ön a Bp.-i csoportok munkájába.
Felelet: Én a Szegedre kerülésem után a főcsoportvezetőkön keresztül is értesültem a Bp.-i tevékenységről. Igy lényegében letartóztatásomig tudomással birok arról, hogy Bp.-en egyes csoportok működtek, ill. müködnek.

162

- 4 -

Kihallgatását megszakitom.

Felvette:

.... r.szds. ....terhelt.

Készült: 5 pld.

Gépelte: A.J.-né

Margó alatti kommentár:

Ez a kötet minden bizonnyal a legkorábbi vallatások jegyzőkönyveit tartalmazza. Az első irat, a 9 oldalas ÖNVALLOMÁS feltehetően a per kezdeti címzettjétől, Havass Géza atyától származik. A közölt 2 oldalnyi, dátumot nem tartalmazó részlet is ezt engedi feltételezni.

A 4. kihallgatásra február 10-én került sor, tehát minden napra kijutott. A teljes jkv. valószínűleg 6, vagy talán 11 oldalas. A szegedi illetőség egyértelműen utal a terhelt személy kilétére.

Az is kiderül, hogy az én nevem hamar a látókörükbe került. (Nálam ugyanis 6-án nem történt házkutatás!)

Időrendben ezután következne a március 17-i (15-a kötet), és a 28-i jkv. (9. kötet).

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTÉRIUMA

SZIGORÚAN TITKOS!

SZERV: BM

A Történeti Hivatal az Etv. 25/H. § alapján az iratokat átvette.

OSZTÁLY: II/8 -

F

10-52465/61.

Vizsgálati dosszié

...ÜGYBEN

...KÖTET

IV.

A NYOMOZÁS KEZDETÉNEK IDŐPONTJA: 61. II 6

A NYOMOZÁS BEFEJEZÉSÉNEK IDŐPONTJA: 61. VII 12

V-146/835/4. ARCHIV SZÁM: ....

BM. III. Főcsoportfönökség — "Szigoruan titkos!"
III.Csfség 2/b.alosztálya.

1 sz. pld,

Tárgy: Dékány Csaba.***nyilvántartásban tartására -

J a v a s l a t

Budapest, 1964 szeptember 2.

Megvizsgáltam D é k á n y Csaba /:Bpest, 1938. VIII 16. Mehlschmidt Mária:/ mérnök, az UVATERV-nél Bp. XI. Budafoki u 57 sz. alatti lakos, V-146835********** sz. dosszié-jában elfekvő anyagát és nevezettre vonatkozóan az alábbiakat állapitottam meg:

1955-től tagja volt az illegális cisztercita szervezkedésnek. Tevékenységét mint csoportvezető fejtette ki.

.... már korábban is mint cserkész vezetőjével tartotta a kapcsolatot, 1961-ben ellene eljárás indult, 1961-ben a BTÁ. 56 §. alapján az eljárás megszüntetve.

A fentiek alapján a 0033 sz. miniszteri parancs értelmében javasolom nevezett ****nyilvántartásban való tartását.

/....... ....r.őrgy./ — /........ .... r.szds.:/
alosztályvezető

/....... ....r. örgy.:/
osztályvezető

Készitette: KM/M Készült: 2 pld.
Kapja: 1 sz. pld, III/ 2.
2 sz. pld.*******
Nyt.sz.: 2/14- 2944

2-6417/641

107

Belügyminisztérium — "Szigoruan titkos!"

.......sz.példány.!

J e g y z ő k ö n y v
....13 kihallgatásáról
Budapest,1961 május 15.-én.

*

108

- 2 -

<u>Kérdés:</u> Mikor és hogyan kik használták fel az emlitett társadalmi szervezeteket illegális céljaikra?

<u>Felelet:</u> Ilyen táborozáson vagy kiránduláson én nem vettem részt. Azonban ....és mások elmondásából tudomásom van a következő esetekről:

109

- 3 -

1960-ban két esetben utaztam Balatonszemesre a turista igazolvánnyal járó félárú kedvezményes jeggyel. Egyébként néhány vasárnap kivételével minden nyári vasárnap lent voltam .... a villájában. Itt a nyár folyamán találkoztam a következő személyekkel:
....[6 törölt név]...... ...., ...
....,Dékány Csaba,
....[14 törölt név]...... ....,...... ....
...., ..., akik valamilyen formában kapcsolódtak az illegális szervezkedéshez kivéve .... .Ezekkel a személyekkel nem egyszerre, hanem alkalomszerűen egyszer-vagy kétszer találkoztam...... ....
.... ,...... .... és ....elbeszéléséből tudom, hogy a szervezkedés csoportjai gyakran jártak kirándulni a Pilisi és budai hegyekbe, részletesen ezt nem ismerem.

110

- 4 -

Kihallgatását megszakitom
A jegyzőkönyv vallomásomat helyesen tartalmazza, amelyet elolvasás után hh.aláirok.

.... terhelt.

Felvette:
....
r.őrgy.
Készült: 6 pld.
4 old
nyt.sz: 8/1/1290/1961.

156

Belügyminisztérium "Szigoruan titkos!"

J e g y z ő k ö n y v

.... 24.kihallgatásáról.

Budapest,1961 junius 7.-én.

Kérdés:Ön korábbi vallomásaiban és önvallomásában említést tett....... ...., ..., ..., ..., [14 törölt név] ....,....... ...., ..., ...,Dékány Csaba,....... ....[2 törölt név]....... .... és ....nevü személyek tevékenységéről. Tegyen vallomást arról, hogy a felsorolt személyek milyen ellenséges tevékenységet fejtettek ki.

Felelet: A felsorolt személyekkel kapcsolatban a következőket tudom elmondani:

165

- 8 -

Dékány Csaba

Dékány Csabát 1960 augusztus 20-án ismertem meg .... villájában .... elmondotta róla, hogy néhány napra lejött...... ...... ,ahol .... mint régi ismerőseit megkérte arra, hogy sátrát a kertben felverhesse. Itt lakott a néhány nap alatt....... .... elmondotta róla, hogy Dékány Csaba résztvett az illegális szervezkedés un. "nagy hittancsoport"-jában. További részleteket illegális tevékenységéről nem modott el nekem....... .... Vele kapcsolatban mást elmondani nem tudok.

165

- 10 -

Kihallgatását megszakitom.

A jegyzőkönyv vallomásomat helyesen tartalmazza, melyet elolvasás után hh.aláirok.

terhelt

Felvette: ....

r.örgy.

Készült: 4 pld.

nyt.sz: 8/1/1899/1961. Kapja:

Margó alatti kommentár:

A május 15-i 4 oldalas 13. kihallgatási jkv. rövid részletei, és a június 7-i 10 oldalas 24. kihallgatási jkv. részletei laza kapcsolatra utalnak. A közös - 4. kötetben való - előfordulásuk azonos terhelttől való származásra utalnak, akiben én H.M.-et sejtem.

Kedvező, hogy nem esik szó feleségéről, aki korábban édesapám mellett titkárnő volt, mert ez veszélyes 56-os szálat hozhatott volna az ügybe.

Az 1964. évi javaslat a nyilvántartásban tartásra későbbi irat, nem világos, hogy miért a 4. dossziéba helyezték, és miért látszanak rajta a szöveg lefedések. Előzménye az 1961. október 18-i határozat a 13. kötetben található. A következménye pedig még sokáig elhúzódik.

NB! Közben 1963 -ban részleges amnesztia volt Magyarországon.

Ps.: H.M. 2002 -ben úgy emlékezett, hogy nem járt a szemesi villában. Ez a sejtésemet megkérdőjelezi.

A MAGYAR NÉPKÖZTARSASAG BELÜGYMINISZTERIUMA

SZIGORÚAN TITKOS!

SZERV: BM.

OSZTALY: II/8.

A Történeti Hivatal az Etv. 25/H. § alapján az iratokat átvette.

10-52465/1961.

Vizsgálati dosszié

tsai.

XIII. KOTET

A NYOMOZAS KEZDETÉNEK IDOPONTJA: 1961. II. 6.

A NYOMOZAS BEFEJEZÉSÉNEK IDOPONTJA: 1961. VIII. 2.

V-146/835/13. ARCHIV SZAM:

154

Belügymimisztérium
II/8. Osztály.   Szigoruan titkos!

Összefoglaló- értékelő jelentés
a cisztercita szervezkedés ügyében folytatott vizsgálatról.
Budapest, 1961. szeptember 19.-én.

A BM. II/5. Osztály és a BRFK. 5. Alosztálya adatai alap--
ján 1961. február 6-tól vizsgálatot. folytattunk....... ....
volt ciszterci szerzetesrendi paptanár és társai
ellen államellenes szervezkedés büntette miatt.

I.

A vizsgálat során 80 személy ellen folytattunk eljárást.
Ebből a Fővárosi Főügyészségnek átadtunk 17 személyt to--
vábbi eljárás végett, 4 személy ellen a BTÁ. 56. §.-a alap-
ján megszüntettük az eljárást és figyelmeztetésben részesi--
tettük, 59 személyt a kiszorítási akció során vontunk fe--
lelősségre, 77 személyt rendőrségi figyelmeztetésben kellett
részesíteni.

155.

- 2 -

Az alább felsorolt személyek ellen folytatott eljárást a
BTÁ· 56. §. alapján megszüntettük, és figyelmeztetésben ré--
szesitettük:

*

156

- 3 -

4./ D é k á n y Csaba 23 éves; értelmiségi származású és osztályhelyzetű, egyetemi hallgató, a Műszaki Egyetem Közlekedés mérnöki karon, pártonkívüli, büntetve nem volt.

*

*

<u>Dékány Csaba</u> 72 órás őrizetben volt, a többi személyek ellen a vizsgálatot előzetes letartóztatásban folytattuk le.

A felsorolt személyek életkor származás és osztályhelyzet szempontjából az alábbiak szerint oszlanak meg:
Életkor szerint:
20-30 év közötti: 10 fő, 30-50 év közötti: 9 fő, 50-en felül: 2
Származás szerint:
osztályidegen: 7 fő, értelmiségi: 8 fő, kispolgári: 4. fő, alkalmazotti: 2 fő.
Osztályhelyzet szerint:
osztályidegen: 6 fő, értelmiségi: 11 fő, alkalmazotti: 1 fő, munkás: 3 fő.

*

- 18 -

.... r. szds.

*

Készült 3 pld. 18 lap
Nyt.sz.: 8/3- 422/1961.
Kapják: nyt. szerint.

Belügyminisztérium "Szigoruan titkos!

II/8. Osztály.

17 fő "M" maradó, +
többi kartó ny ++
vévs. IV.16.

H a t á r o z a t
a dossziéban szereplö személyek nyilvántartásbavételéről
Budapest, 1961. OktÓber 18.-án.

A 10-52.465/1961. számu vizsgálati dossziéban szereplő sze--
mélyekről az alábbiakban intézkedem:

E dossziéban 4-es kartonon nyilvántartásba vettük az alább
felsorolt kompromittált személyeket, akik továbbra is nyil- ván-
tartásban maradnak:

*

4./ Dékány Csaba /Budapest, 1938. Mehlschmidt Mária/

*

\- 6 -

.... r. szds.
főviszgáló.
.... r. örgy
alosztályvezető.
.... r. alezredes
osztályvezető.
Készült: 2 pld. 6 lap.
Készitette: F. Gy/SzK.
Nyt.sz.: 8/3-1073/1961.
Kapják: nyt. szerint.

MARGÓ ALATTI KOMMENTÁR:

NB! Az iratok az 1961. június 19-i és az augusztus 1.-i ítélet után keletkeztek.

A szeptember 19-i 18 oldalas Összefoglaló értékelő jelentés már Barlay Ödön és társai perére utal. Történetileg és szociológiailag is igen figyelemre méltók a I. részben közölt statisztikai adatok. A 17 vádlottól elkülönítettek 4.-je én voltam, amint az a 3. oldalon olvasható. Az előkerült jkv.-ek hosszabb időszakot mint 72 órát fognak közre, de a többi rám vonatkozó adat is pontatlan. (Másik egyetem más karáról távolíttattak el addigra). A Jelentésből már J. O. BM-es ismertetett adatokat 1989-ben a Magyar Nemzetben.

Az október 18.-i Határozat alapján 1972 december 30-án készítették rólam az utolsó jelentést.

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTÉRIUMA

1971 VIII 28

SZIGORÚAN TITKOS!

A Történeti Hivatal az Etv. 25/H. § alapján az iratokat átvette.

SZERV: BM

OSZTÁLY: II/8.

10-52/465/1961 SZÁMÚ

Vizsgálati dosszié

ÜGYÉBEN és tsai

16. KÖTET

A NYOMOZÁS KEZDETÉNEK IDŐPONTJA: ....

A NYOMOZÁS BEFEJEZÉSÉNEK IDŐPONTJA: ....

V-146/835/16. ARCHIV SZÁM: ....

278

Belügyminisztérium

Szigoruan titkos !

J e g y z ő k ö n y v

Dékány Csaba kihallgatásáról

Budapest,1961. junius 21.

D É K Á N Y CSABA

Budapest, 1938. aug.16.

Mehlschmidt Mária

szigorló mérnök

nős Rácz Annával

magyar állampolgár

vagyontalan, büntetlen előéletű

Budapest, XI. Budafoki u. 57.

H a t á r o z a t

terheltként való felelősségrevonásról.

Dékány Csaba ügyében .folytatott eddigi nyomozás adatai szerint megállapítható, hogy nevezett részt vett a .... által vezetett államellenes szervezkedésben. A szervezkedésen belül mint csop0rtvezető tevékenykedett. Ezért a Bp.91/B.§./1/ bek. alapján ugy

h a t á r o z t a m,

hogy a BHÖ. 1. pont /2/ bek-be felvett szervezkedésben való tevékeny részvétel büntette miatt nevezettet terheltként felelősségre vonom.

.... r. szds..

Dékány Csaba

271

\- 2 -

KÖZLÉS: **Közöltem Önnel a terheltként való felelősségrevonásról szóló határozatot. Joga van Önnek ügyében védőt választani és a határozat ellen az illetékes ügyészhez panaszt tenni. Nyilatkozzon a határozattal kapcsolatban !**

FELELET: Az előttem kihirdetett határozatot megértettem. Panasszal nem élek. Védőválsztással kapcsolatban a későbbiek során fogok nyilatkozni.

Dékány Csaba

KÉRDÉS: **Az 1961 junius 12-i kihallgatásáról felvett jegyzőkönyv tartalma megfelel-e az igazságnak. Az emlitett jegyzőkönyvben foglaltakon kivül kiván-e még valamit el mondani?**

FELELET: Az 1961. junius 12-i kihallgatásomnál felvett jegyzőkönyvben foglaltak megfelelnek az igazságnak. Az emlitett jegyzőkönyvben rögzitetteken kivül az ügyre vonatkozóan egyebet elmondani nem tudok.

A jegyzőkönyv nyilatkozatom helyesen tartalmazza, melyet elolvasás után aláirásommal igazolok.

Dékány Csaba

Dékány Csaba
terhelt

Felvette: ....
r. szds.

Tanúkihallgatási jegyzőkönyv

Készült 19 61 évi junius hó 23 napján a Bp. II. ker., Gyorskocsi utca 31 szám ...... emelet ...... ajtó alatt helyiségben.

A gyanúsítotthoz, valamint az ügyben egyébként érdekeltekhez való viszonya: érdektelen

Az eljárás tárgyául szolgáló bűncselekmény következtében kárt szenvedett-e? Nem.

(A tanúkihallgatásnál figyelemmel kell lenni a BP. 55. és 56. §-aira. A BP. 57 §-ában foglaltakra figyelmeztetni kell a tanút, és mind a figyelmeztetést, mind a tanúnak idevonatkozóan tett nyilatkozatát be kell jegyezni.)

A Történeti Hivatalban őrzött eredetiről készült az 1994. évi XXIII. tv. 25/G. § alapján anonimizált másolat

Közlés: **Közlöm önnel, Hogy Dékány Csaba ellenséges tevékenységére fogom kihallgatni, egyben figyelmeztetem, hogy a hamistanuzást a törvény súlyosan rendeli bűntetni, ezért csak az igazat szabad mondania.**

Felelet: A közlést és figyelmeztetést megértettem.

Kérdés:Ismeri-e Dékány Csabát, vele perben, haragban; vagy rokon ságban van-e?

Felelet: Ismerem. Vele sem perben, sem haragban, sem rokonságban nem vagyok.

Kérdés: Tegyen vallomást arról, hogy mikor, hol és milyen körülmények között ismerte meg Dékány Csabát, vele milyen kapcsolatban volt?

2 8 1

- 2 -

Felelet:·Én Dékány Csabát emlékezetem szerint 1954-ben ismertem meg, mint középiskolás tanulót, az illegális ciszter ifjusági mozgalomban. Vele ugy kerültem kapcsolatba,hogy ebben az időben az illegális államellenes ciszterifjusági mozgalomnak én voltam a .... és igy hozzám, mint csoportvezető tartozott. Dékány Csabát, mint csoportvezetőt...... .... keresztül is mertem meg tevékenységét illetőleg, de egyébként közvetlenül is megismertem tevékenységét, mert az évek folyamán többször az ő felkérésére .... előadásokat tartottam. A .... való ....-
.... és .... alkalmával meggyőződtem arról, hogy az államellenes ciszter ifjusági mozgalomnak a jövőre vonatkozó katolikus társadalmi elit kinevelését; mint célkitűzést ismerte, ezzel együtt ismerte a keresztény demokratikus polgári társadalom kiépitésének elvét. Konkréten ezt igy nem beszéltük meg, de a szervezkedésen belül a csoportvezetők előtt nyilvánvalóan köztudomású tény volt, hogy ez volt lényegében a célkitűzésünk.

Kérdés: Tegyen vallomást arról, hogy ön hány esetben járt Dékány Csaba csoportjánál elöadástartás céljából, milyen volt a csoport összetétele és létszáma ?

Felelet: Emlékezetem szerint 1954 és 1956 között 3 v. 4 esetben tartottam előadást Dékány Csaba csoportjának. A csoport csak fiukból állt, akikkel 14-től 18 éves korukig foglalkozott. Létszámuk kb,7 v. 8 fő volt.

Kérdés: Tegyen vallomást arról, hogy önnek meddig volt kapcsolata Dékány Csabával ?

Felelet: Az én kapcsolatom Dékány Csabával 1956-ig állt fenn a csoportos munkával kapcsolatosan, ezt követő időben pedig csak személyes kapcsolatban álltam vele s ezen időn belül szereztem tudomást arról, hogy az a csoportja, melyhez én 1956-ig előadást tar tani jártam a csoporttagok érettségije után feloszlott, azonban Dékány Csaba az egyes volt csoporttagokkal személyi kapcsolatát fenntartotta.

Kérdés: A fentieken kivül mást Dékány Csaba államellenes tevékenységével kapcsolatban tud-e elmondani ? '

Felelet : Igen, csupán annyit még, hogy 1955 és 1956 közötti időben, csoportjával kirándulásokat tartott.

Mást Dékány~ Csaba államellenes tevékenységével kapcsolatban elmondani nem tudok. Vallomásom az igazságnak megfelelően adtam elő, melyet elolvasás után h.h. aláirtam.

Felvette

r. szds ....

főnyomozó tanu

281

Belügyminisztériun. "Szigoruan titkos!"

Szembesitési jegyzőkönyv.

Készült Budapesten 1961. junius hó 23 napján a Belügyminisztérium hivatalos helyiségében .... elitélt és D é k á n y Csaba gyanusitott szembesitése alkalmával. '

Jelen vannak: .... r. szds. a szembesités vezetője, továbbá .... r. szds.

A szembesitendőket figyelmeztetem, hogy a szembesités a BP. 110. §. /2/ bek. illetve a BP. 95. §. alapján történik.

A szembesités kezdete: 15. óra 30 perc.

KÉRDÉS: .... Ismeri a vele szembenülő személyt?

FELELET: Igen, ismerem Dékány Csabának hivják.

KÉRDÉS Dékány Csabához: Ismeri az Önnel szembenülő személyt?

FELELET: Igen ismerem, ...hivják.

Dékány Csaba

KÉRDÉS: ....: Az Önnel szembenülő Dékány Csabával perben, haragban, vagy rokonságban van-e?

FELELET: A velem szembenülő Dékány Csabával perben, haragban, rokonságban nem vagyok.

285

\- 2 -

KÉRDÉS: Dékány Csabához: Az Önnel szembenülő .... perben, haragban, vagy rokonságban van-e?
FELELET: A velem szembenülő .... perben, haragban, rokonságban nem vagyok.

Dékány Csaba

KÉRDÉS:...... ....: Tegyen vallomást arról, hogy az Önnel szembenülő Dékány Csaba milyen államellenes tevékenységet fejtett ki, mikor és hol?
FELELET: A velem szembenülő Dékány Csabával emlékezetem szerint 1954-ben kerülten kapcsolatba .... a ciszter illegális ifjusági .... keresztül. Nekem magamnak is volt közvetlen kapcsolatom Dékány Csabával, mert több esetben felkért, hogy a kb. 8-10 főből álló emlékezetem szerint első gimnazista koru fiuknak tartsak előadást. Én 1954-től 1956-ig terjedő időkben emlékezetem szerint 3-4 esetben tartottam Dékány felkérésére a már rögzitett csoport részére előadást.
Emlékezetem szerint az előadások tartalma erkölcsi, de egy bizonyos vonatkozásban vallási témájuak is voltak.
Az ifjusággal történő illegális foglalkozás célja ismeretes volt Dékány Csaba előtt, mert ezt a velem való beszélgetései kapcsán, ha nem is szószerinti kifejezésben, de tudomásomra hozta, illetve tudta azt, hogy az illegális mozgalom célja a jövő számára egy keresztény "elit" kinevelése, melyre támaszkodva megvalósulhat egy polgári demokratikus keresztény társadalom, Magyarországon.
Tudomásom van arról, hogy 1956-ig Dékány Csaba a hozzá--tartozó fiatalokkal több alkalommal közös kirándulásokon vett részt. A kapcsolatom 1956-ban mint csoportvezetővel és a csoport tagjaival megszakadt, azonban Dékány Csabával a személyi kapcsolatom 1956-ban történt letartóztatásomig fennállott.

281

- 3 -

KÉRDÉS: Dékány Csabához: Nyilatkozzon a .... által elmondottakkal kapcsolatban!~

FELELET: Megfelel a valóságnak .... előadásában az, hogy én őt több esetben hivtam 1954 és 1956 közötti időkben az egyik barátom lakására, hogy ott részünkre előadást tartson. Megfelel a valóságnak, hogy ezen alkalmakkor többen voltunk együtt, azonban akikkel együtt voltunk, magunkat nem neveztük csoportnak. Továbbá .... vallomásában megfelel a valóságnak az, hogy valóban több esetben voltunk kirándulni a budai hegyekben és egyéb helyen.
Nem felel meg a valóságnak .... előadásában az a körülménye, hogy én tudomással birtam arról, hogy csoportom valamely államellenes szervezkedésben része elenne, valamint az sem, ami az államellenes szervezkedés célkitűzéseit jelentette.
Határozottan állitom, hogy én és csoportom senkinek az irányitása alá nem tartozott. Vallomásom helyesbitem annyiban, hogy mi egymásközött csoport kifejezést soha nem használtunk, csak mint baráti társaság tartottunk kapcsolatot.

Dékány Csaba

KÉRDÉS: .... : Fenntartja-e vallomását?

FELELET: Igen, vallomásomat fenntartom.

Miután a szembesitett feleknek egymáshoz kérdésük nincs, a szembesitést befejezem, a jegyzőkönyvet lezárom.
A szembesités befejezve 16 órakor.
A szembesitést vezette:

....
elitélt

.... r.szds ~

Dékány Csaba

Jelen volt: Dékány Csaba
gyanusitott.

.... szds.

2 pld. nyt.sz.: 8/2-

285

Belügyminisztérium. "Szigorúan titkos!"

1. sz. példány.

J e g y z ő k ö n y v

.... kihallgatásáról.

Budapest, 1961. junius hó 22.-én.

KÉRDÉS: Tegyen vallomást arról, hogy mióta ismeri Ön Dé--kány Csabát és mikor vonta be az Ön által vezetett szervez-kedésbe?

FELELET: Dékány Csabát 1950-óta ismerem, nekem....... .... szervezkedési tagom mutatta be. 1950 tavaszán én vontam be Dékány Csabát az általam veze-tett szervezkedésbe. '

KÉRDÉS: milyen tevékenységet fejtett ki Dékány Csaba az Ön által vezetett szervezkedésben?

FELELET: 1950-1951-ig az általam vezetett szervezkedés tagja volt. Ekkor kimaradt tőlem és a....... .... és .... által vezetett szervezkedésben vezetőképző tanfolyamon vett részt; majd csoportot kapott, és mint csoportvezető 1954-ig, illetve 1955-ig tevékenykedett.

KÉRDÉS: Kiket ismer Dékány Csaba csoporttagjai közül?

286

\- 2 -

FELELET: Kb. 5-6 főből álló csoportot vezetett. Csoport-tagjai közül ...., ... ,....... .... és .... ismerem. Nevezettekkel letartóztatásom előtt kapcsolatot tartott.

KÉRDÉS: Milyen jellegű kapcsolatot tartott Dékány Csaba ...., ... és .... volt csoporttagjaival?

FELELET: Erről nincsen tudomásom.

KÉRDÉS: Tegyen vallomást arról, hogy 1956 után milyen ellenséges tevékenységet fejtett ki Dékány Csaba? ,

FELELET: Ezzel kapcsolatosan csak azt tudom, hogy .... állt kapcsolatban és több esetben....... .... villájában nyaralt. Én 1960 tavaszán kértem fel, hogy az általam vezetett szervezkedés tagjaival együtt a Budapesti KISZ Bizottságnak tartott turavezető tanfolyamon tartson előadást.

KÖNYVTÁR

KÉRDÉS: Mit tud Dékány Csaba az Ön által vezetett szervezkedésról?
FELELET: Az általam vezetett szervezkedésről tud. Ismeri .... , ... , ... és .... csoportvezetőimet. A szervezkedésem tagjai közül több személyt ismer, de ezeket nem tudom felsorolni.
1959-ben csoportvezetőnek kértem fel, de ezt nem vállalta.
A szervezkedésem tagjai részére rendezett kirándulásokon 1957-től letartóztatásomig a Kismarosi, a Nagyvillámi és az Oszolysziklai turán vett részt.
KÉRDÉS: Mit tud még Dékány Csaba tevékenységéről?

287

- 3 -

FELELET: 1960 telén a ....-féle szervezkedés által az OSC keretében rendezett müsoros esten, illetve bálon vett részt, az én meghivásomra. Elmondani kivánom, hogy Dékány Csaba a Forumba akart belépni, de nem vették be.
KÉRDÉS: Mit tud Dékány Csaba a Forum tevékenységéről?
FELELET: Dékány Csaba a Forum tevékenységéről azt tudta,hogy ott különböző tudományos kérdéseket vitattak meg. 1960 februárjában résztvett a Forum tagok mátraházi kirándulásán.
KÉRDÉS: Hogyan ismeri Dékány Csaba politikai nézeteit?
FELELET: Dékány Csaba politikai beállitottságát közelebb-. ről nem ismerem. A népi demokráciával szemben passziv magatartást tanusitott. Ez azzal magyarázható, hogy apja horthysta örgy. volt, majd ezredes lett. 1956-ban .... , mert .... nem akarta támogatni.
KÖZLÉS: A kihallgatást befejeztem.
FELELET: A jegyzőkönyv vallomásomat helyesen tartalmazza, melyet elolvasás után helybenhagyólag aláirok.

....
letartóztatott,

A jegyzőkönyvet felvette: ....
r. fhdgy.

Készült: 2 pld. 3 lap.
Gépelte: SzK.
Nyt.sz.: 8/2-256/1961. ~

288

Belügyminísztérium. "Szigoruan titkos!"

sz. példány.

J e g y z ó k ö n y.v

.... kihallgatásáról.

Budapest, 1961. iunius 22.-én.

KÉRDÉS: Tegyen vallomást arról, hogy ismeri-e Ön .... [6 törölt név] .... müszaki egyetemi hallgatókat? valamint Dékány Csaba Építőipari Műszaki egyetemi hallgatót?

FÉLELET: A felsorolt személyek közül egyedül Dékány Csabát ismerem, a többi felsorolt személyt nem ismerem.

KÉRDÉS: Tegyen vallomást arról, hogy mióta ismeri Dékány Csabát, mit tud annak illegális államellenes tevékenységéről?

FELELET: Dékány Csabát 1944-óta ismerem, édesapja horthysta ezredes volt. Dékány Csaba ciszter gimnáziumot végzett, majd kiscserkész lett. 1959-ben.találkoztam vele büntetésem letöltése után, amikor közölte velem, hogy .... illegális szervezkedésnek tagja, ott mint csoportvezető működik, egyben .... helyettese is. Emlékezetem szerint .... illegális csoportjával 1959-ben és 1960-ban két esetben járt Dékány Csaba nálam Dunabogdány--ban, amikor illegális turán vettek részt.

289

- 2 -

Dékány Csaba szoros kapcsolatot tartott fenn .... is. Mélyebb illegális tevékenységét nem ismerem. Azt tudom, hogy a Műszaki Egyetemen tanul.

KÉRDÉS: Hogyan ismeri Dékány Csaba politikai nézeteit?

FELELET: Politikai állásfoglalását közelebbről nem isme--rem, klerikális jobboldali beállitottságu, ezzel kapcso--latban bővebben vele nem beszéltem.

KÉRDÉS: Milyen külföldi kapcsolatát ismeri Dékány Csabának?

FELELET: Dékány Csaba külföldi kapcsolatát nem ismerem.

KÖZLÉS: Kihallgatását megszakitom!

A jegyzőkönyv vallomásomat helyesen tartalmazza, melyet aláirásommal igazolok.

elitélt.

A jegyzőkönyvet felvette:

....r.őrgy.

210

BELÜGYMINISZTÉRIUM Szigoruan titkos!
II/8. Osztály.
F. Alosztály.

J e l e n t é s
Budapest, 1961. junius 24.

Ismételten áttanulmányoztam a BM II/8. Osztály B. Alosztálya által folytatott vizsgálat során keletkezett D é k á n y Csaba terheltre vonatkozó anyagokat.
Dékány Csaba osztályidegen származásu, büntetlen előéletü, magyar állampolgár, jelenleg a Müszaki Egyetem V. éves hall--gatója. /KT nincs./
Az 1961. junius 22-én kelt véleményünkben megállapitottuk, hogy az akkor rendelkezésre álló anyagok nem voltak elegen-'. dőek ahhoz, hogy Dékány Csaba ellen a BHÖ. 1. pont /2/.'bek. felvett büncselekmény elkövetésének alapos gyanuját megállapitsuk. Ezen adatok csupán azt bizonyitották, hogy nevezett tagja volt .... és más személyek által vezetett ellenforradalmi célkitűzésű ifjusági szervezetnek, ahol egyházi, vallási tárgyu tevékenységet fejtett ki, kirándulásokon és turákon való részvétel mellett.
A vizsgálat által ujjólag beszerzett bizonyitékok....... ...., ... tanuk jegyzőkönyvi .vallomása /+ .... és Dékány szembesitési jegyzőkönyve/ a korábban beszerzett bizonyitékok mellett bizonyitják azt is; hogy Dékány Csaba ismerte az illegáció ellenforradalmi célkitüzéseit is. Ennek folytán a jelenleg rendelkezésre álló adatok már jogilag megalapozzák Dékány Csaba a BHÖ. 1. pont /2/ bek. felvett büncselekmény alapos gyanuja miatt történt terheltkénti felelősségrevonását.

Egyetértek: ....
r. fhdgy.

.... r. őrgy.v.
alosztályvezető

Jóváhagyom:
.... r. alez.
osztályvezető

Készült: 2 péld.
Nytsz: 10- 254 /61.

211

BELÜGYMINISZTÉRIUM

Szigoruan titkos!
4 db. melléklet.

F e l j e g y z é s
Budapest, 1961. november 2.

A Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Birósága .... és társai népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés bünügyében 1961· augusztus 31-én TBF I. 39/61. sz. alatt itéletet hirdetett, az ügyben szereplő vádlottakat jogerősen több évi börtönbüntetésre itélte.

A fenti ügy vizsgálata során terhelő adatok merültek fel:
D é k á n y Csaba, /~Bp. 1938. aug. 16. anyja: Mehlschmidt Mária, osztályidegen származásu, szigorló mérnök /Műszaki Egyetem V. éves hallgatója/ Bp. XI. Budafoki ut 57.sz. alatti lakosra vonatkozóan.
Megállapitást nyert, hogy nevezett 1950. óta vett részt .... és társai államellenes szervezkedésben, mint a szervezkedés tagja, a későbbiek folyamán pedig egyideig mint csoportvezető. Rendszeresen résztvett a szervezkedés összejövetelein, megbeszélésein.
Bizonyiték: .... , ... ,...... .... jegyzőkönyvi vallomása.

Tevékenységével a BHÖ. 1. pont /2/ bek. felvett a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben való tevékeny részvétel büntettét követte el.
Tekintettel az ügy összes körülményeire, a nyomozást a Bp. 133.§. /1/ bek. a. alpontja alapján figyelemmel a Btá. 56.§. rendelkezéseire megszüntettük azzal, hogy az illetékes fegyelmi szerv nevezett ügyében a fegyelmi eljárást folytassa le és annak eredményéről a BM Politikai Vizsgálati Osztályát /Bp. 11. Pf.13/ irásban két hónapon belül értesitse.

Készült: 5 péld.
Készitette: dr.VJ/Lzs.
Kapják: elosztó szer.
Nytsz: 10-693/61

212

BELÜGYMINISZTÉRIUM | Szigoruan titkos!

Engedélyezem: | Jóváhagyom: ....

[BM 68 körpecsétje] | [ügyészségi körpecsét]

.... r. alez. | [olvasható aláírás]

osztályvezető. | ügyész.

Határozat

a nyomozás megszüntetéséről

Budpest, 1961.nov.1.

D é k á n y Csaba ügyében, aki Budapesten 1938. aug. 16-án született, anyja: Mehlschmidt Mária, szigorló mérnök, magyar állampolgár, nős, büntetlen előéletű, Bp. XI. Budafoki ut 57.sz. alatti lakos ügyében 1961. junius 21. óta a BHÖ. 1. pont /2/ bek. felvett népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben való tevékeny részvétel büntette miatt nyomozást folyt, ugy

h a t á r o z t a m,

hogy a Bp.133.§. /1/ bek. a/. alpontja értelmében a Btá. 56. ra figyelemmel a nyomozást megszüntetem.

Indokolás: Dékány Csaba 1954. óta résztvett .... és társai államellenes szervezkedésben. Rendszeresen résztvett a szervezkedés összejövetelein, megbeszélésein. Egy ideig mint csoportvezető fejtetett ki tevékenységet.

Fenti tevékenységével a BHÖ. 1.pont /2/ bek. felvett népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben való tevékeny részvétel bűntettét valósitotta meg.

Figyelemmel azonban az ügy összes körülményeire, személyének és cselekményének társadalomra veszélyessége csekély súlyú, azért a fenti rendelkező rész szerint határoztam.

Egyben figyelmeztetem, hogy hasonló és más törvénybe ütköző cselekmények elkövetésétől tartózkodjon.

A határozatot tudomásulvettem: Fhgy

Dékány Csaba | vizsgáló.

Dékány Csaba

Készült: 4 péld.

Nytsz: 10-693/61

Margó alatti kommentár:

A június 21-i jkv. és határozat a 19-i ítélet után volt, ezért már sejthettem akkor, hogy a terheltként való felelősségre vonás bűntettéért mire számíthatok. A védő választási jog drámai közlésétől is lélektani hatást vártak, de erre már előre fel voltam készítve, és ez őket lepte meg. A közömbösen odavetett (erre jogosított "nullás") ügyvéd neve hallatán megakadtak, és nekem kellett betűzve diktálni a név írásmódját. A jegyzőkönyvben ezért aztán mást írtak, amit én kis belső diadallal fogadtam. A hivatkozott június 12-i jegyzőkönyv hiányzik az iratok közül, mint ahogyan az előző négy hónap kihallgatásairól sincs semmi irat.

A június 23-i Tanúkihallgatási és Szembesítési jkv. elítéltje Havass Géza atya volt.

A június 22-i 3 lapos kihallgatási jkv. Rozgonyi Gyurka vallomása, aki akkor még ítélet előtt volt. A szöveget ismertem és kedvezően használtam belőle az 1955-ös és 1959-es dátumok említését. Szerencsés elterelő megfogalmazásait magamban elismerően nyugtáztam. A hozzám kapcsolt és rajtam számon kért neveket hibásan tudta, ami megkönnyítette nekem a megtagadásukat. A Fórumba elvi alapállásként nem akartam belépni – bizonyára van oka tévedésének.

A június 22-i 2 lapos jkv. a már elítélt Kölley György atya vallomása. Az 1959-es év helyesen 1954, de ezzel elejét vette annak, hogy 1956 október-novemberi együttműködésünk a felszínre kerüljön.

Az utolsó kérdés igen veszélyes irányba indult!

1974. VIII. 28.

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTÉRIUMA

SZIGORÚAN TITKOS!

SZERV: BM

OSZTÁLY: II/8.

A Történeti Hivatal az Etv. ... § alapján az iratokat átvette.

10-52465/64. SZÁMÚ

Vizsgálati dosszié

A Történeti Hivatalban őrzött eredeti iratról készült, az 1994. évi XXIII. tv. 25/G. § alapján anonimizált másolat.

... ÜGYÉBEN

... KÖTET

A NYOMOZÁS KEZDETÉNEK IDŐPONTJA: ...

A NYOMOZÁS BEFEJEZÉSÉNEK IDŐPONTJA: ...

V-146/835/19. ARCHÍV SZÁM: ...

155

Belügyminisztérium.

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

.... meghallgatásáról.

Budapest.1961.VIII.9.

Közlés: Lakásán a hatóság által 1961.II.6·-án tartott házkutatás során lefoglalt tárgyakkal kapcsolatban hallgatom meg Önt.

Felelet: A közlést tudomásul vettem.

\- 2 -

Kérdés: Lefoglaltak önöknél 8 zsebnaptárt. Kinek a tulajdona voltak ezek, és kinek a bejegyzéseit tartalmazták.

Felelet: A bejegyzések és a naptárak is az enyémek voltak.

Kérdés: Ön az 1952-es naptárba bejegyezte, hogy mikor és kinél tartottak összejövetelt. A hely megjelölésénél csak keresztneveket ir. Mondja meg hogy ezek a keresztnevek kikre vonatkoznak:

Felelet: .... ,akkor az .... utcában lakott, ... akkor a .... uton lakott, tudomásom szerint disszidált, de ez nem biztos, Csaba: Dékány Csaba, egyetemi hallgató, a Budafoki ut.57.szám alatt lakott, ... , ... alatt lakott.

Kérdés: Kíván-e mást elmondani?

Felelet: Mást elmondani nem kívánok. Kijelentem, hogy a jkv. az álltalam elmondottakat helyesen tartalmaza, amit elolvasás után hh.aláirok:

Felvette: ....

Margó alatti kommentár:

Nem tudom, hogy kiről nyithatták a 19. sz. dossziét, talán egyik négyünk közül, akiket a szeptember 19.-i jelentésből kitűnően felsőbb utasításra korábban kiengedtek. Az augusztus 9.-i dátum jelenthet valamit.

TÁRGYKÖRDE SOROZATA
1971 VIII 28

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTÉRIUMA

SZIGORÚAN TITKOS!

SZERV: BM

OSZTÁLY: II/8.

A Történeti Hivatal az Et... alapján az iratokat átvette.

10-52465/61. SZÁMÚ

Vizsgálati dosszié

... és tsai

15-a KÖTET

A NYOMOZÁS KEZDETÉNEK IDŐPONTJA: .....

A NYOMOZÁS BEFEJEZÉSÉNEK IDŐPONTJA: .....

V-146/835/15-a. ARCHIV SZÁM: .....

Tanúkihallgatási jegyzőkönyv

Készült 1961. év november hó 9. napján a B.M. .....
..... ker., Gyorskocsi utca 31. szám ..... emelet .....

Kérdés: Mit tud .... államellenes tevékenységéről

[3. oldal:]

Volt olyan eset néhány alkalommal, hogy valamelyik csoportvezető lakásán -...... .... ,....... .... és DékányCsabánál, mint tagomnál — résztvettem egy-egy megbeszélésen, amikor előadásokat is tartottam célkitűzéseinknek megfelelően.

[4. oldal:]

Egy-egy alkalommal figyelmeztettem az óvatosságra pl.: .... Dékány Csabát és...... .... Elvként hangoztattam, hogy ne szélesítsük sorainkat, inkább a minőségre menjenek rá.-

Felvette: .... r.õrgy.

[a teljes jkv. A felvevő írása]

A gyanúsítotthoz, valamint az ügyben egyébként érdekeltekhez való viszonya: ....
bűntárs

451

BELÜGYMINISZTÉRIUM SZIGORÚAN TITKOS!

J E G Y Z Ő K Ő N Y V -

10. kihallgatásáról.

Budapest, 1961. március 17.

....

165

- 10 -

Kérdés: Mikor lett Ön a .... gyakorlati helyettese ?.
Felelet: 1954- vagy 55-ben amikor .... behivták tartalékos tiszti tanfolyamra kb. 3 hónapra, akkor ő felkeresett .... és megkért arra, hogy ezen időszak alatt .... együtt mi ketten irányítsuk a "főnöki" csoport munkáját. .... ekkor is .... volt. .... bevonulása után az első "főnöki" találkozó .... volt, ahol én elég hosszan beszéltem a fiatalok lelki életére való nevelésének különböző problémáiról, ahol a "főnöki" csoport tagjai voltak jelen. Ebben az időszakban mentem el .... csoportjához, ahol a lélekkel kapcsolatos dolgokról tartottam előadást. A résztvevők közül..... .... emlékszem biztosan, de valószínűleg jelen volt Dékány Csaba is.

164

- 11 -

Kihallgatását megszakitom.
Vallomásomat a jegyzőkönyv helyesen tartalmazza, amelyet elolvasás után h.h. aláirok.
Felvette:....... ....
r. fhdgy. ....
terhelt.

Készült: 5 péld.
Kapják: 1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
Gépelte: K-né
Nyt.sz: 8-1727/61.

557

Belügyminisztérium
II/8-? Alosztálya. Szigoruan titkos!

K I V O N A T
.... önvallomásából
Budapest, 1961. május 27-én.

Mint iskolatársamat, vagy mint cserkészt ismertem meg és voltam közelebbi ismeretségben a következőkkel:

.... [14 törölt név]....... ...... , ...
.... és .... [5 törölt név]....... ....,
...., Dékány .... és Csaba

A kivonat hiteléül:

P.I.o.sgt.
Készült 8 pld.

Margó alatti kommentár:

A kései, november 9-i bűnrészesi rövid meghallgatás rokon vonást mutat az első kötetben található keltezés nélküli (február 6.?) önvallomással.

Néhány sor a 11 oldalas 10. kihallgatási jkv.-ből. A március 17.-i keltezés szerint korábbra kellene sorolni. Csak találgathatnék a többféle értelmezés között.

Meglepő az 1961. május 27-én kelt önvallomás kivonata, mert a Dékány név mögött kizárólag a bátyám neve: Sándor állhat. Nyilván egyik osztálytársától származik, aki a továbbiakban nem szerepel.

+++

Az egykori ítéletek rendelkező részét és az elítéltek névsorát a szakirodalomban meg lehet találni, bár néha eltérő adatokkal. Hiteles dokumentum csak részben áll rendelkezésemre.

9. 1961 után
Magunkra maradva

Azon a június végi napon egy fénytelen cellába raktak, majd később váratlanul megborotváltak, és kinyíltak előttem sorban a rácsos ajtók. A fogvatartásom költségeit és a fogkefe árát levonták. Otthon megnéztem a naptárat, és másnap nyakkendőt kötve a kiírás szerint háromnegyed tízkor megjelentem az Egyetem K épületében, hogy a szigorlati bizottság előtt megvédjem a diplomatervemet. A dékáni hivatal tisztviselője ott értetlenül jelentette be, hogy a minisztériumból kapott telefonon letiltották Dékány Csaba végszigorlatozását.

Az esküvőnket barátokat nélkülözve Rákospalotán tartottuk.

A kötelező munkahely-kijelölést a végzős mérnökökre is kiterjesztet-ték 1961-ben. Így utasítottak egy miskolci útépítő vállalathoz. Ott a veterán partizán Urbancsok Mihály igazgató dübörögve verte az asztalát, hogy a nép ellenségére lesújt a proletárököl. A külső építésvezetőségen fiatal technikus — vagány párttag — biztatott, ha lopni-csalni-hazudni kell, azt bízd rám, te csak a néphez hű pártonkívüli értelmiségiektől óvakodjál.

A véletlen úgy hozta, hogy 1962-ben kétszer is éppen az igazgatóságon járva láttam, ahogyan megáll egy szürke Pobeda, és két jellegzetes alak siet a személyzeti főnökhöz. Másnap már leadták a drótot, hogy igen, miattad jártak itt.

Az Egyetem 1961 decemberében ún. fegyelmi tárgyalásokat rendezett, amelyen Dr. Nemesdy elnök azonnal megvonta a szót tőlem, majd az ügyet súlyosbításra felterjesztette, és így végül 1962. január 29-én Molnár János miniszterhelyettes hozta a határozatot, hogy: *valamennyi egyetemről és főiskoláról kizárom.*

A fiúkat az egyetemen ezalatt békében hagyták, és nekünk is sikerült 63-ban feleségemmel együtt visszakerülnünk Budapestre. Rákospalota távolsága és a gyerekek nevelése akadályozó volt, de pl. a keresztszülői kapcsolat új szálakat is font régi közösségünkben.

Társaságunk sorban kibővült a menyasszonyokkal. Esküvőkre, keresztelőkre jártunk egymáshoz. A lakáshoz-jutás szétszórta, a gyereknevelés lekötötte a családokat. Rövidre zárt kapcsolatok jellemezték a korszakot, amelyben ritkán tudtam egybegyűjteni a megnövekedett társaságot. Ketten inkább bezárkózódtak a házasságukba, és megmaradtak megbízható szövetségesnek. Julcsi Tibivel 1963-ban, Lívia Lacival 1966-ban és Éva Imrével 1968-ban frigyre lépve elfogadták hagyományainkat.

Ebből az időből származik a következő történet:

A Chirbet Qumrani leleteket már a korábbi (1954. évi) Vigília tanulmányok alapján ismertettem, de 1962-ben már be is lehetett szerezni pult alól Burrows könyvét is a holttengeri tekercsekről, amely később ismételten alkalmat adott a szenzációs téma megvitatására.

Szörényi Andor könyvét (A biblia világa, 1966) valamint abban az egész archeológia, filológia és szövegkritika tudományos módszereit, következtetéseit, eredményeit ámuló idegenkedéssel olvastam. Az egyetemen kísérleti fizikát és csupa nagyon egzakt tudományt műveltünk, kérdés, hogy lehet-e ezeket az igazságokat amazokhoz hasonlítani. A kérdést a magunk számára kísérleti úton kívántam eldönteni. (kb. 1969)

Kísérlet

1. Előkészítés: Birtokomban volt két példányban az 1929-es Jamboree zsebkönyv. A már említett Schilling Rogér tanár úré, majd Papp Antalé is. A könyvben naptár, naponként felül előnyomtatva a tervezett program, alatta hely a feljegyzéseknek, ahova mindkét résztvevő a maga naplóját ceruzával beszorítani igyekezett.Mindkét iratot folyamatosan másolni kezdtem a forma jelzése nélkül, ahogyan következett, és az elmosódott jegyzetek is úgy ahogyan sikeredtek. Előállt egy-egy sűrű, zanzásított indigós szövegoldal tetézve a gépelési hibáimmal.

2. Hipotézisem: A két irat reprezentál két szinoptikus szöveget. A negyven év az évszázadokat, a szülőktől esetleg hallott megjegyzések a régészeti előképzettséget. Az arányok így nincsenek túlságosan eltorzulva. A természettudományokon élesedett logikával a paleográfia szokásos kérdései megválaszolhatók. A két kópia-párt más-más csoporttal külön, és egymástól függetlenül elemeztetve szimulálható két tudományos irányzat működése. A paleográfia szokásos kérdéseiről szóló ismeretek hiányát az általam az adott esetre hasonlóan megfogalmazott kérdések pótolják. A kísérlet elbírálásánál lényeges szempont lesz a két csoportvélemény egybehangzósága, de rendkívüli előny, hogy nekem hiteles információim is vannak.

3. Végrehajtás: Két "tudóscsoportot" alakítottam, mindegyikben volt két-két műegyetemet végzett tag is. Előzetes tájékoztatás nélkül kiosztottam egyformán a két-két papírt, és indításként a feltett elemi kérdéseimre vártam az egybehangzó válaszokat: papír, A4-es, te gépelted, a sajátodon, magyarul, tudsz magyarul, stb., majd az írásban előre megfogalmazott kérdésekre vártam a csoportok véleményét. Ilyenek voltak a műfajra, a pontos datálásra, a belső és egymás közti ellentmondásokra, összefüggésre, szöveg eredetiségére, épségre, a másolat keletkezésére, hűségére, teljességére vonatkozó kérdések. Az eredeti külalak rekonstrukciója. A szerzők autentikusságára, céljára egyéniségére vonatkozó következtetések.

4. Eredmény: A két csoport többségében azonos és helyes következtetésekre jutott, és azonos kérdéseket hagyott nyitva. Meglepő volt az egyik szerző jólértesült gourmandként való jellemzése. A tanulság az, hogy a szövegkritika következtetései tudományosan olyan értékűeknek fogadhatók el, mint akár a természettudományos következtetések.

A kísérleti bizonyításra felhasznált szövegpárok egy-egy szinoptikus részletét most beszkenneltem és akár megismétlésre alkalmas módon itt bemutatom.

A kísérleti szövegpárok részlete:

gyorsan, haladt, minden elkészült, árkolás. 31 szerda l2órakor tábormegnyitás közönség; részére. I4 h.30. a connnaughti herceg ünnepélyesen megnyitja a Jamboreet. 15h,45.- 16h.o5 rádión továbbítják a herceg és Baden Powell beszédeit. 16h.30 a herceg elhagyja a tábort. 21h. 22h. nemzetközi tábortüzek, d.e. konyha építés, tábordíszítés. d.u. felvon. skót zenére, magyarok a leg-szebben, komolyan. éljen Magyarország éljenek a m. cs.-k. Légy résen. csütörtök. Rendes életrend l4h.3O.nemzeti bemutatások.l8h.30. a Walesi herce érkezése. Egész nap esett az eső, ebédlő, árbóc tábortűz. Ujság, Daily Arrowe, a magyar tábor a jamb. gyöngye. Angolok jönnek tanulmányozni, rajzolják díszítéseinket. Mors. Weri Well, clair, elegant. Amerikaiak elismerik, hogy utánuk mi következünk. 2.péntek.D.e. a walesi herceg ez angol király képvi~ se1etében meglátogatja a magyar tábort. 14h.30. nagy közös tisz- telgés és bemutatások a walesi herceg előtt. 15h.45 -I6h.05 beszé dek leadása rádión. l7h. a Walesi herceg elhagyja a tábort. 9 órakor jött s walesi herceg egyszerű cserkész ruhában. Kapott egy szép faragású fa csutorát díszes bőrtartóval. Zenekar az angol himnuszt és egy két darabot játszott. Igen szép idő. A trónörököst a m. kaputól távoztában lefényképeztük, és a D.Maily és D.Sketch közölte. 3. szombat 14h.30. Vízicserkész bemutatások West Kirby

kezdődik. 31. 12 órakor tábormegnyitás közönség részére. 14h.30, a connaughti herceg ünnepélyesen megnyitja a jamboreet. 15 h. 45 - 16 h. 35 xxxxxxxxx xxxxxxxxxxxxxxxx rádión továbbítják a herceg és Baden Powell beszédeit, 16 h.30 a herceg elhagyja a tábort. Reggel 7 kor kelés, 8 kor tea, 1/2 9 magyar táborba. építés erősen halad. Esett.l/2 2 kor főtérre megyünk. Gyülekezés. 2.25. B.P.-2,30 conn. herceg. 1. Rendes életrend. 14 h. 30 nemzeti bemutatások. 18 h 30 a walesi herceg érkezése. Látogatás a magyar táborban aztán az india- iaknál és amerikaiaknál. Vissza a magyar táborba és itt ettem és it-tam. 5-kor a magyar csapatok bemutatására mentem a színházba. A Walesi herceg késve érkezett. Sátrában átöltöztünk, a parkban bemutatások. Vacsora a delegát. mentem. Utána tábortüzet: kerestünk. Végül a parancsnoki sátorban tea. 2. D.e. A walesi herceg az angol ki-rály képviseletében meglátogatja a magyar tábort. 14h.30 nagy közös tisztelgés és bemutatások a walesi herceg előtt. 15 h 45 - 16 h 05 beszédek leadása rádión. 17 h a walesi herceg elhagyja a tábort. Reggeli nélkül siettünk a magyar táborba mert küldönc jelenti a herceg érkezését. Táborlátogatások, bulgárok, franciák, índiaiak, belgák. 3. 14 h 30 vízicserkész bemutatások West Kirby tengeri

Tervezőirodában dolgozva néha feltűnt, hogy tiszta beszédű, hiteles szavú, előzékeny modorú úriember a partnerem. Ilyenkor otthon fellapoztam a Gimnázium 1947-es évkönyvét, vagy a 25-ösök huszonöt évét, és gyakran megtaláltam az illető nevét. Néha kicsit tévedtem, és kiderült, hogy egy régi bencés diákról sugárzott a klasszikus nevelés.

Egyszercsak az egyetemen 1965-ben két egymásban bízó geodéta lett a rektor és a dékán. Az egyik javasolta, a másik elfogadta a végszigorlatra bocsátásomat. Csak a régen beadott diplomatervemet nem találták már a tanszéken seholsem... A kilencedik év után így lett végül is mérnöki diplomám.

Ezen a helyen emlékezem meg Dr. Zagyvai Kamillról (O. Cist), aki testvéremnek 1945-48 között volt tanára a 76-os létszámú osztályban. Ő még reám is tudott gondot viselni: mialatt az In aeternumot válaszolta, már meglátta lyukas cipőmet, és másnapra már kerített is egy jót a számomra. (Apám ekkor még orosz hadifogságban volt.)

Évtizedek múlva mérnök kollegáim jelezték nagy tekintélyű technológus érkezését a tanácskozásunkra. Ő jelent meg! Felismert, és a barátságos köszöntése nekem is becsületet kölcsönzött.

A társaságunkban beszerzett első Trabanttal az első nagy túrát a Felvidéken tettük meg együtt Tibiékkel, 1964 húsvét hetében. Ezzel a következő évtizedekre szóló hagyományt alapoztunk meg a régi közös kerékpáros túrák folytatásaként.

Mindegyikünk családjában természetszerűleg a gyerekek nevelése vált elsődlegessé. Nálunk is Rajk Andris lett a főszereplő, a gyerekek orvosa. Mindig számíthattunk rá, amit soha sem fogok tudni neki viszonozni. Amíg a kicsik szakadatlan gondoskodást igényeltek, addig teljes körű összejöveteleink megszervezhetetlenné váltak.

A gyerekeink serdülésével egy új szerepkör is megjelent közöttünk, a bérmaszülőé. A gyerekek is megismerték már egymást, de köztük közvetlen barátság nem alakult ki. A hat házaspár a statisztikai átlagot teljesítette hat lány és hét fiú felnevelésével, akiknek háromnegyede főiskolát, egyetemet végzett. Válási statisztikánk: 0! A gyerekek úgy 16-20 év felé járhattak, amikor egyszer sikerült őket udvarlóstul egybeterelni a kelenföldi kertünkbe, és mi öreges elégedettséggel szemléltük leszármazóinkat.

Ezalatt a Gyorskocsi utcában lapozgatták a bűnügyi nyilvántartásokat, és szorgalmasan gyűjtötték a jelentéseket az 1964. évi parancsuk szerint. A jelentések szövege azóta még nem került elő, csak a teljesítéseket igazoló karton. Ennek rekonstruált másolatát a másik kartonnal együtt itt bemutatom. 1973 januárjában még nem sejtettem, hogy életem új fordulatot vett.

Mindnyájan mérnökök lévén, ennek a kis országnak a szakmai életében is találkoztunk néha egymással. Ez alkalmat kínált beszélgetéseinkben a gazdasági élet gyakorlati szereplőjeként a morális normákról szóló eszmecserékre. Reméltem elérni, hogy a mi generációnk tagjai közt is akad majd, akin megérezni a ciszterci nevelés lenyomatát. Gazdasági szerződéses kapcsolatokban is megtanulhattuk egymást becsülni. Közösségvezetői feladataim rég elmúltak, amikorra a gyereknevelésből kikopván ismét gyakrabban és többen tudtunk összejárni. Hivatást már csak arra éreztem, hogy keretet biztosítsak életünknek, és az időszerű eseményeket keresztény szemszögből is megvitassuk.

Voltak tévútjaink, de nem végzetesek. Lényeges mondat. Esendők vagyunk, mint bárki.A négy család közt lassan kialakult a kéthónapos összejöveteli periódusunk, évente két-háromszor többnapos közös kirándulással tarkítva. Sátor és szálloda vegyesen. A célpontjaink között árulkodók is akadtak: Zirc, Pásztó, Székesfehérvár, Pécs, Bélapátfalva, Eger stb. Nyaranta néhány közös nap a Balaton partján. Egyszer velünk tartott a Tiszántúlra a közöttünk egymásra talált orvos-házaspár is: Venczel Laci és Ria.

Ha együtt vagyunk összejöveteleinken, akkor szertartásszerűen először a távollevőkről emlékezünk meg. A régi szokásunk szerint mindig készülök néhány aktuális témával, amiket társalgás közben felvetek. Néha átsiklunk fölötte, vagy esetleg megvitatjuk — azt alig sejthetem előre.

Búcsúzáskor a hagyományos (vites) közös kézfogással teszünk bizonyságot a hűségünkről.

A BM III. Főcsoportfőnökségének ezidőben már Belső Reakció és Szabotázselhárító III/III Csoportfőnökség a megjelölése. Ügynökei által készített jelentések átvételét igazoló karton másolatát mutatom a következő oldalon. A bélyegzőkön a változó betűk valószínűleg a különböző fedőnevű informátorok, ügynökök kódjelét takarja. (T, U, S, M, N, G)

Nem láttam még ilyet közzétéve.

Dossziészám: V-146835 D-G-N

TERHELŐ ADATOK FELSOROLÁSA: I.
1955-től volt tagja az illegális ciszterci szervezkedésnek. Tevékenységét, mint csoportvezető fejtette ki.
már korábban is mint tartotta a kapcsolatot.
1961-ben ellene eljárás indult, 1961-ben a BTA.56 §.alapján az eljárás megszüntetve.

Családi és utóneve: (Asszonyok leányneve): Dékány Csaba Ferenc Dezső
Előző neve:
Asszonyok férjezett neve:
Születési helye: Budapest
év, hó, nap: 1938.VIII.16.
Anyja neve: Wahlschmidt Mária
Foglalkozása: 1945 előtt: tanuló; jelenleg: mérnök
Iskolai végzettsége: egyetem
Párttagsága: pk.
Lakhely: megye: város, község: Bp.XI.Budaörsi u.57.
Munkahelye: UVATERV
Állampolgársága: magyar
Budapest, 19 64 év IX. hó 4. n.
Kiállította: osztály – alosztály: III/III/2-b.
Ellenőrizte: alosztályvezető
007888 E

II-OD-1792 Dossziészám:

I.
1955-től volt tagja az illegális ciszterci szervezkedésnek,
Tevékenységét mint csoportvezető fejtette ki.
Már korábban is mint tartotta a kapcsolatot.
1961-ben ellene eljárás indult
1961-ben a BTA.56 §.alapján megszüntetve. További ellenőrzése szükséges.

IV.

A Történeti Hivatalban őrzött eredeti iratról készült, az 1994. évi XXIII. tv. alapján anonimizálva

1965 JUN 26
1965 DEC 1 U
1967 AUG 7
1968 FEB 23 S
M 1968 JUL 26
1969 JUL 1 M
72 MAR 3 N
1972 DEC 30 G

007888

10. 1989 után
Ciszterci újrarendeződés

A társadalom és a gazdaság újrarendeződésének korában beszélgetéseinkben a konzervatív keresztény nemzeti alapállásra halvány kék és rózsaszín reflexfény is vetült. A gazdasági átalakulás során mindegyikünkre jelentős feladat hárult. Az egyik állami nagyvállalat végelszámolását az Antall-időkben kinevezett piarista-ciszterci-ferences öregdiák vezérkar végezte példamutató igyekezettel. Ilyen is volt.

A Ciszterci Diákszövetséghez csak Laci édesapja és általam kapcsolódunk, az 1940 után született másodgenerációsok és az öregek nem tudtak egymásra találni. Pedig mi, a ciszterci mozgalom másodgenerációja is mind elértük már a nyugdíjkort. Halottunkra is emlékezünk, mert Évát, a legfiatalabbat, az Úr magához szólította közülünk.

Megjelent Kamarás István Búvópatakok c. szociográfiája 1992-ben a Márton Áron könyvkiadónál. A teljességre törekvő történészi tanulmány azonban még várat magára!

Ott voltunk a Cserkészszövetség és a 433-as csapat újraalakításánál. Kölley Gyurka és Nemes Zoli számon tartott minket. Zoli mindnyájunkat meghívott az új Otthonba, és ott a Búvópatakok címlapképét egy fényképen megismételtük, de már a negyven évvel szikárabb arcunkkal. A Szentbernátok 1995. júniusi avató ünnepén zászlóanyaként Dékányné kötötte fel a szalagot. A csapatzászló rúdján olvasható a kis plakett: “Magányos farkasok”. A megnevezés Kamarás fejezet-címéből lett kölcsönözve.

Az újrarendeződés óta minden fórum minden megnyilatkozása a priori tételezi, hogy 1961-ben a ciszterci indíttatású mozgalmakat véglegesen felszámolták. Kamarás könyvének alcíme is ezt sugallja, pedig a Búvópatakok 92. oldalán megírta a kisközösségünkről, hogy máig működik, s talán nem egyetlen hírmondóként – teszem én hozzá.

1989 augusztusában a Szentimrevárosi plébánia átvétele a ciszterci visszarendeződés jelentős állomása.

1997 augusztusától a gimnázium átvételében a ciszterci öregdiákok is segítették a politikai gesztust. Az Apát úr megbízásából az épületet műszakilag átvizsgáló mérnökök (Dr. Kontra J., Szeli G., Dessewffy I., Dékány Cs.) közül ketten a régi vit-esek közül kerültek ki.[3]

Válaszút elé kerültünk, hogy most hogyan, kikhez csatlakozzunk:Az egymásra talált régi öregeknek mi már nem voltunk valódiak, a visszatértek sajnálkoztak, hogy mi már nem létezünk, a fiatalok meg a mindent- elölről- kezdők buzgóságával a régit megőrzőkről nem is akartak tudomást venni.

És mindegyik véleményben van igazság. Saját életünk alakult ki az “úgy ahogy lehetett megmaradni” évtizedes kényszerei közt. Létezésünk élő lelkiismeretfurdalást, hagyományos szokásaink értetlenséget váltanak ki. Helyesnek látjuk tehát annak maradni, amivé váltunk. Egyénileg részt vállalunk a közösből, akkor és ott, ahol igény és lehetőség találkozik, mert füleink vannak a hallásra.

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTER

Rehabilitációs Bizottság Titkársága

37.105/91.

Dékány Csaba
Budapest

Tisztelt Dékány Csaba Úr!

A Magyar Köztársaság Kormánya, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium erkölcsi és politikai feladatának tartja, hogy az elmúlt évtizedekben politikai, világnézeti és vallási meggyőződésük vagy tevékenységük miatt sérelmet szenvedettek, illetve a törvénytelenségek révén hátrányos helyzetbe kerültek elégtételt kapjanak. A szakterületen elkövetett törvénytelenségek és igazságtalanságok orvoslására a Kormány Rehabilitációs Bizottságot hozott létre.

E testület megtárgyalta az Önt ért sérelmeket. Megállapította, hogy Önt vallásossága és egyházi mozgalomban való részvétele miatt nemcsak zaklatták, hanem tanúlmányainak folytatását is megakadályozták. Ezért - a Kormány nevében is - megkövetjük.

Az Ön személyes erkölcsi rehabilitálása érdekében - testület döntésének megfelelően - miniszteri jogkörömmel élve semmissé nyílvánítom azt a fegyelmi határozatot, amelyet 1962. január 29-én Molnár János miniszterhelyettes írt alá.

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium elhatárolja magát a jogelőd főhatóság törvénytelen és igazságtalan intézkedéseitől, s mindent megtesz azért, hogy a jogtalanságokat és méltánytalanságok káros hatása megszünjék.

Budapest, 1991 április 15.

Tisztelettel

Andrásfalvy Bertalan
miniszter

Egyénileg támogatunk a Szentimrevárosban és lakhelyünkön egyházi intézményt, missziót, alapítványt. (Öt vendégről számoltunk be egymásnak a szentimrevárosi taizes-zarándok fogadás után a 2000. év végén.)

Gondolatok magunkról:

Serdülő korunk kezdete előtt már jól ismertük egymást. Meghatározó fiatal éveink minden mozzanatát együtt éltük át. Legifjabbként negyvennyolc évvel ezelőtt állt közénk Imre, és azóta a negyvennyolc év óta a névsorunk változatlan! "Állunk".

Házastársak vállalták annak idején mindannak az elfogadását, amik voltunk, és mindnyájan vállaltuk a felelősséget egymásért. Azt hiszem, csak egy házastárs hite mérhető össze azzal a feltétlen bizalommal, ami öt évtized életből növekedett egymás elfogadásává...

Ki tudna példát mondani arra, hogyan kell egy ilyen csoportot vezetni?

Csapatzászló-avatás 1995-ben

11. Epilógus
Miért fogtam bele?

Miért fogtam bele, hogy megkíséreljem elmondani mindezeket? Röviden azért, mert a Budai FehérFekete 2000. szeptemberi számában megjelent kezdeményezésem csak adatközléseket eredményezett. Tudom, hogy ezzel számomra járatlan területre tévedtem.

Leírtam, mert talán felkelti hivatott történész érdeklődését.
Leírtam, hogy összevethető legyen más dokumentumokkal.
Leírtam, hogy barátaim emlékeit idézzem és szólítsam.
Leírtam, hogy legyen mit magyarázni és bírálni.
Leírtam az unokáimnak: Márknak, Ádámnak, Bálintnak és Nórának.
Leírtam magunknak az ötvenedik évre.

De legfőképpen azért, hogy feljegyezhessem a legnagyobbak nevét, akikről már lekésett a történetírás, és azokét, akik még köztünk élnek virrasztó fáradt lélekkel. A sötét hatalom évtizedes gyötrése alatt talán megfakult már bennük az eltemetett küzdelmek emléke, de még megszólíthatók. És fordulok a szólítani tudókhoz, hogy tegyék meg. Jelet hagytam nekik az induláshoz.

Kérlek titeket, tanúságtevőket, hogy a felnövekvő ciszterci nemzedékért ne engedjétek feledésbe menni a köztünk végbement eseményeket, mert én nem tudtam mindennek elejétől fogva gondosan a végére járni.

Emlékezzetek Sodano bíboros intésére, amint azt két évvel ezelőtt a felhívásomban már idéztem, s amit most is itt megismétlek.

Hősies fokú fehér tanúságtevő is sejthető azok közt, akiknek nevét nem említi ciszterci évkönyv, sem schematismus, mert csak tanítványok tanítványaként él vagy élt.

Forrásgyűjteményt teszek olvashatóvá, amit eddig más nem tett meg. Remélem, hogy követők támadnak nyomomban.

Másképen terveztem, amint mutatja a következő lap az eredeti szándékomat, de nem maradt más választásom.

Mátrai kalandtúra 1965-ben

a Budai FehérFekete 2000 szeptemberi számából:

Preambulum

Sodano bíboros államtitkár a Budai Cisztercieknél június 9-én a szerzetesrendek elűzésének 50. évfordulóján tartott megemlékezés alkalmából írt levelében a Szentatya gondolatát idézte, hogy a tanúságtételt nem szabad elfelejteni, s szavai azokra is vonatkoznak, akiknek a fehér vértanúság jutott osztályrészül. Gyűjtsétek össze tehát a szétszóratás idejének dokumentumait, vallomásait, s bocsássátok a jövő nemzedékek okulására.

Erre intett Brückner Ákos atya is, valamint Makovecz Imre is a tervezett áldozatok emléknapjáról szóló vita keretében. Nincs olyan egyházi intézmény, amely elvégezné, vagy támogatná a széleskörű kutatást - nyilatkozta Hetényi Varga Károly -, és a holnap egyháztörténészeiben szeretném tudatosítani, hogy az elmúlt ötven év nem csupán az egyházi megalkuvások, hanem a névtelen hősök ideje is volt.

* * *

A Ciszterci Rend a történések logikájából fakadóan csak igen korlátozottan ismerheti saját történetéhez tartozó ezen rejtett-szép fejezeteket. Kamarás István 1992-ben szubjektív szociológiai kötetben kísérelte meg feldolgozni a témát a teljes történetiség igénye nélkül. Köszönet érte!

A teljes körű adatgyűjtés már nem halogatható, mert az utóbbi években a legkiválóbbakat sorra eltemettük. Csonka marad már csak a történet... Ezért - bár méltatlanul - kezdeményeznem kell, amíg lehet. A feldolgozásra váró téma ideiglenes címe:

(1.) **Ciszterci indíttatású mozgalmak a szorongattatás éveiben,**

és 1949-től gyűjtené az ismereteket a Gimnázium, a Szent Imre és a Szent Bernát Cserkészcsapat utóéletéről.

Kínálkozik még sürgetően egy másik, talán kisebb ívű feldolgozatlan téma adatgyűjtése is. Ennek munkacíme:

(2.) **Ciszterci öregdiákok részvétele az 1956 -os forradalomban**

lehetne.

Az elhivatott történészi adatgyűjtéshez és a hozzáértő feldolgozás megkezdéséhez ezúton felajánlom saját dokumentumaimat (pl. a Történeti Hivatal kifestett aktái, 48 lap) és közreműködésemet. A Ciszterci Diákszövetség Budai Osztályának vezetősége és választmánya 1998-ban egyetértő támogatását fejezte ki a téma feltárását illetően. Bizonyára készséges együttműködők jelentkeznek a még köztünk élő tagok között.

Elhivatott történész(csapat) jelentkezését várom.

Ezúton is kérem az emlékek hordozóinak részvételét, hogy a jövő nemzedékének okulásul szolgáljunk.

Budapest, 2000. június 30.

Dékány Csaba
205-8609

Egyenetlen a fogalmazásom. Persze hogy az, ha ilyen különböző olvasókhoz írtam. Amit Kamarás már megírt, azt rövidre fogtam, máskor az átélők számára köztudott dolgokat is magyarázni kezdtem az új nemzedék számára, hadd tudják, hogy milyen is volt az élet.

Szakszerűtlen a leírásom. Persze hogy az, ha nem találkoztam avatott kérdezővel. Célravezető kérdésekre válaszolva kerekebb dolgozat született volna. De várom a kérdéseket.

Amorális a dokumentumok közlése. Igen, évekig vívódtam rajta, de csak így lehet összerakni a mozaikokat. Ennyiből még csak töredékes a megismerésünk, de most még az élők hozzájárulásával a dokumentumok kiegészíthetők, hogy ne csak homályban lássunk.

(ps. Kahler F. új III/III-as könyvével tanulságos párhuzamok vonhatók). Dr. Czike Imre János O. Cist 2000 szeptemberi tanulmányában, A magyarországi ciszterciek üldözése a kommunista diktatúra idején címűben értékes dokumentumokat gyűjtött össze a BUDAI FEHÉRFEKETE különkiadásában.

Már kezdtek összefércelődni az emlékeim, amikor a Szent Imre Plébánia közösségeinek lapja vitaindítót közölt a 2001 októberi számában (Lépcső, 14.o. T. Zs. I.). Legyen ez olyan válasz, ami közelíti a témát a leendő hivatott Gazdájához.

Méltatlan fércelőként elküldöm ezt mint manuscriptumot azoknak a barátaimnak, akiktől kiegészítést remélhetek. A történet számos ágazatát akkor — tudatos óvatosságból — nem akartam megismerni. Most helyreigazítást, cáfolatot is készséggel hozzáfűzök.

2002 januárjában,
a rendalapítók ünnepén

Dékány Csaba
dekanycs@axelero.hu

Két kép, köztük 48 év

Kolossváry István visszaemlékező levele

Sok év telt el, elhalványultak az emlékek. Nem könnyű „kiegészíteni" azt, ami majdnem teljes. Mégis, leírom, ami az eszembe jut. Remélem, nem fogok túl sokat tévedni.A ciszter rend megszüntetése és a gimnázium államosítása mellett természetesen a cserkészcsapat is sorra került.Az első lépés a „szoktatás" volt. Megjelent az úttörő mozgalom, hozzá kellett szoknunk a vörös nyakkendőhöz. Volt egy ünnep a Színművészeti Akadémia Vas utcai színháztermében. A színpadon cserkész és úttörő egyenruhás gyerekek, meg Karácsony Sándor, a „főpajtás".

Idegen volt számunkra a hangulat. A cserkész rendezvényeken nem volt szó politikáról. Most meg hálás szívvel emlegették a bennünket felszabadító és életünket oly széppé tevő nagy Szovjetuniót. Karácsony Sándor sötét öltönyben és vörös nyakkendőben. Igen korpulens figura volt. Asztmásan zihálva fújta a dalt.

Nem tudtuk megállni. Halkan és visszafojtva, de kirobbant a nevetés. Az előttünk ülő úttörők haraggal fordultak vissza. A szavakra már nem emlékszem, de figyelmeztettek, hogy majd megbánjuk. Megbántuk. Néhány nap múlva feloszlatták a cserkész szövetséget. Az otthonba nem léphettünk be többet. Az emlékeket elvittük haza. A Sün örs zászlóját majd 50 évig őriztem, most István unokámnak adtam, vigye be a Csapatmúzeum számára.

Egyszóval vége lett a cserkészetnek.

Jáki Adorján „nagyfőnök" vezérletével megalakult az indián törzs. Később természetesen ezt is betiltották, de a nyáron még elmentünk Zircre. Az apátság egyik gazdasági épületében kaptunk táborhelyet. Kinek mire tellett, de tolldíszekkel, indián ruhákban feszítettünk. A cserkészinduló helyett az indián Naphimnuszt énekeltük este a tűz mellett. Honnan került a szöveg? Valószínűleg zagyvaság volt. Valahogy így: Vakonda dédu vapadin atonhe…Vége volt a nyárnak. Az indián törzs feloszlott. Elástuk a csatabárdot és mindent.

Aztán jött az iskola államosítása. Letartóztatások, és a fedél nélkül maradt tanáraink hol itt, hol ott húzódtak meg.A ciszter gimnázium megszűnt. Nem tudom miért, de a Kiss János altábornagy utcai gyakorlóiskolába kerültem. Kapcsolatom a Gimnázium tanulóival nem szakadt meg.

Itt most egy kicsit megint bizonytalan vagyok. Úgy emlékszem, hogy az elején még lehetséges volt a hittantanítás. Golenszky Kandid okított a gimnázium harmadik emeletén lévő kápolna sekrestyéjében, majd később a nagytemplomban. Ezt még megtűrték. Természetesen nem számított jó pontnak, még akár a tovább tanulást is meghiúsíthatta, de nem számított nyomban következménnyel járó bűnnek. Barlay Szabolcs a Plébánián lakott. A Móricz Zsigmond körtéri autóbuszmegálló mellett, meredek lépcsőkön kellett felmenni. Személyesen hívott néhányunkat. Itt is hittanoktatásról volt szó, de valami másról is. Nehéz meghatározni. Nem politizáltunk, de „világ nézet" címén egy sor olyan kérdés került elő, amelyek egyértelműen állásfoglalásra késztettek politikai kérdésekben is.

A részletekre már nem emlékszem, de bizonyos ellentét alakult ki a két „iskola" között. Golenszky Kandid is mindent megtett a vallásos nevelés érdekében, de ügyelt arra, hogy ez a mozgalom ne „kriminalizálódjék", egyszerűbben fogalmazva, ügyelt arra, hogy a hozzá csatlakozottaknak lehetőleg ne kelljen a rendőrségtől tartaniuk.

Barlay Szabolcs ezzel szemben megalkuvás nélkül és minden következményt vállalva irányította a „föld alatti hittant". Én is, mások is, gondolkozás nélkül hozzá csapódtunk. Egy idő után a lelkesedés lohadt. Nem a veszélytől féltünk – ebben a korban az ember nem fél –, hanem sokunkat irritált, hogy nemigen tűrte az ellentmondást.

Hamarosan többeket letartóztattak.

Őt is keresték. Nem tudták megbocsátani a titkos hittant, meg a kemény hangú beszédeit. Amikor az utolsó húsvéti körmenetkor a templom oldalhajójának tetején állva vezényelte az éneket.

Bújnia kellett. Ha jól emlékszem, ez nem túl sokáig sikerült. De addig is szüksége volt egy új névre és a hozzá tartozó igazoló papírokra. Akkor még nem volt személyazonossági igazolvány. A villamosbérlet is alkalmas volt az igazolásra, de a legfontosabb volt a bejelentőlap. Ezt a kor legfontosabb személye, a házfelügyelő írta alá, aki mindenkiről mindent tudott, és a jó- vagy rosszindulatától sorsok függtek.

Megvolt az űrlap, a rovatokat kitöltöttük, aláírások is kerültek, de nem volt bélyegző. Már nem tudom, kinek jutott az eszébe, vagy honnan került elő ez a tudás. Megfőztünk egy kemény tojást, lehántottuk a héját, és ráhengerítettük egy valódi pecsétre. A pecsétpárna festék a tojásra tapadt, és mást nem kellett tenni, mint a meleg tojást ráhengeríteni az új bejelentőlapra. Többször kellett megpróbálnunk, a technika nem volt olyan egyszerű, de a végén sikerült.

A következő feladat volt egy iratcsomó a templomból való kimentése. Nem tudom, miért volt ez fontos, de sietni kellett, nehogy a templomban is várható házkutatáskor megtalálják. Anyám egy gyóntatószékben vette át a rács alatt a papírokat. Nem éreztük komolynak a helyzetet, inkább „játéknak" tartottuk. Persze csak azok, akikért nem jött az a „fekete autó", mert akikért jött, azokat vitte.

A következő események összefolynak. De visszatér egy kép. Barlay Szabolcs nehezen szokta meg az új sötétkék, fémgombos zakót. Ez volt az álöltözete?

A kitelepítések idején „riadólánc" működött. Percek alatt tudtuk meg, hová mehetünk segíteni. Nagyanyám, nagynénémék bekerültek a szórásba, mi – hála Istennek – megúsztuk.

Utólag visszanézve döbbenetes az ellentmondás. Erőszak, terror, könyörtelen diktatúra, és akiknek a kezében volt minden hatalom, rettegtek pár gyerektől…

Egy példa erre. Gaál Miki szülei, testvérei már Mezőberényben voltak. Mikinek nem akarózott elmenni. Az Ulászló utcai lakásuk ajtaja le volt pecsételve, de aki ismerte a járást, bejuthatott az erkélyen át. Máskor is, aznap is, bridzseztünk a lepecsételt lakásban. Éjfél körül elindultunk haza. Két férfi és egy nő állt a ház előtt. Majd elindultak, megfordultak, jöttek visszafelé. Nyilvánvaló, hogy valakit figyelnek. Hallgatva természetes eszünkre, ketten eléjük és ketten mögéjük álltunk, és ahogy ők mentek, mentünk mi is.

Egy idő után felbosszankodtak, és odajöttek hozzánk. Én botorul ott maradtam, erre odafüttyentettek egy autót, és elvittek a Fő utcába. Abba az épületbe, amelyik ma a Batthyány utca végén azt hiszem szociális otthon. Reggelig kérdezték, mit akartunk. Fal mellé állítottak, meg beletörölték az orromat a vakolatba. Aztán kidobtak.

Ennek a történetnek nincs sok köze a „ciszter mozgalmakhoz" – hacsak annyi nem, hogy talán olyan valakit figyeltek, aki a ciszter mozgalomhoz tartozott – de jellemző a korra.

A Kiss János altábornagy utcai kitérő után visszakerültem az ekkor már József Attilának keresztelt gimnáziumba.

1953-ig nem történt számottevő esemény.

1961-ben Dékány Csaba került terítékre. A lényeget megírta, én azzal tudnám kiegészíteni, hogy apósom elsődlegesen Kardos Jánost kérte fel a képviseletre. Nem kétségesen az ország egyik legképzettebb büntetőjogásza volt, és annak ellenére, hogy a politikai ügyeket vállalni jogosult, megbízható „0"-s ügyvédek közé tartozott, rendes, tisztességes ember volt, aki nagyon sokaknak segített. Rengetegen fordultak hozzá, nem tudott minden megbízásnak személyesen eleget tenni. Ő irányított, de sokan segítették. Így Csabát formálisan egy Dános nevű ügyvéd képviselte.

1962-63-ban támadt egy ötletünk. Meg kellene alapítani a Ciszter/József Attila Gimnázium öregdiákjainak „baráti körét". Nagy gonddal elkészítettem az egyesület alapító okiratát, és bejegyeztettem a tanácsnál. Minden megfelelt a jogszabályoknak.

Rendeztünk egy bált. Megkaptuk a gimnázium dísztermét. Odajött hozzám egy férfiú. Mutatta az igazolványát, a Belügytől jött, ellenőrizni. Nyomban a kezébe nyomtam két szendvicset meg egy Bambit, és úgy tűnt, nincs gond.

Volt.

Ezidőben a Chinoin gyógyszergyár jogtanácsosa voltam. Jött egy telefon a kerületi rendőrkapitányságtól, hogy ha már megtenném, menjek át. Mentem, mert a hívás szokásos volt, hiszen a gyárból sokan és sokat loptak, és a feljelentéseket a IV. kerületi Rendőrség intézte.

Hárman vártak, de nem volt szó lopásról, hanem az öreg diák baráti körről. Kérdezték, mivel magyarázom, hogy a tagok többsége ciszter diák volt. Mondtam, ezt természetesnek tartom, hiszen akik ma öregdiákok, azok szükségszerűen a ciszterekhez jártak. Ugyanúgy – próbáltam elmagyarázni –, ahogy például a háború utáni első magyar rendőrség jelentős része nyilas volt. A dolog természete szerint. Ez nem tetszett. Dühösek lettek. És mondták, hogy az öregdiák baráti kör „népellenes" emlékeket ápolt.

Kérdeztem, mit?

Mondták: ekkor és ekkor ott ültek a volt cserkészotthonban, és mondták, hogy fenn a falon ott sorjáztak az angyalfejek. Így igaz, így volt. Mondtuk, hogy milyen szép volt az otthon, ma meg minden fehérre van meszelve. Aztán elgondolkoztunk. Honnan tudták ezt a mondatot?

Hárman voltunk ott. A harmadik kellett mondja. P.M., ő az a szerencsétlen, megzsarolt margitos lány, akiről Csaba említést tesz. Egyértelmű.

Meghalt, de a férje él. V.Cs. Mindig haragudtam, amikor a bűnözők nevét csak így elrejtve mutatják. V.Cs. sok megrendelést kapott építészmérnök.

Forintos György e-mail-jéből

[e-mail 2002.09.08.]

Kedves Csaba,

Kérlek, ne haragudj, hogy megkésve válaszolok, de talán már említettem, az utóbbi időben nagyon sok ügyes-bajos, technikai jellegű teendőm akadt, alig jutottam hozzá bármihez. De ez sajnos még legalább egy hétig így lesz, ezért most röviden csak a következőkről:

- az egykori ciszterek 56-os szerepéről nincsenek ismereteim, kivéve Luka Lacit és persze Karátson Gábort és Töttössy Zsoltot, akik annak idején osztálytársaim voltak, és a Jogi Karon egy évfolyammal alattam jártak, és egyben pertársaim is lettek. Az államosítás után engem a Petőfi Gimnáziumba irányítottak át, így egy idő múlva az akkori zűrös időkben eléggé meglazultak kapcsolataim a Szt. Imrésekkel, noha a rendszerváltozás óta többekkel a változatlan barátság jegyében felújultak kapcsolataim,

- a korábbi dolgokról, a "földalatti" hittanoktatásról, de különösen a cserkészéletünkről emlékeim, s reményeim szerint irataim is vannak. Ezeket megpróbáltam most előkeresni, de első nekifutásra nem találtam meg őket, remélem, sikerülni fog, bár van egy titkos félelmem, hogy régebben átadtam őket Divéky Lacinak, akivel egy őrsben voltunk, és ő foglalkozott ezekkel (még a 70-es években). Sajnos már meghalt. [X]

- volt osztálytársaim közül többekkel időnként összetalálkozom; ha kell, erről össze tudok majd állítani egy rövid jegyzéket,

- a mi perünkről rendelkezésemre állnak egyes iratok (vádirat, I. és II. fokú ítélet), ezt valahogy feleségem annak idején megszerezte. Én csak a közelmúltban fordultam a Történeti Hivatalhoz, hogy szeretném látni "anyagomat", nemrég kaptam értesítést, hogy néhány hónapot erre várni kell kapacitásukra tekintettel,

- már nem tudom, ki ill. milyen szervezet kért tőlem vagy két éve visszaemlékezést a forradalomban való részvételemről, ez szerencsére megvan, így egyelőre ezt tudom átküldeni attachm-ben. Ha kell, ezt persze egy-két bekezdésre le tudom rövidíteni,

- az lenne a kérésem, írd meg, mit tudsz Strohoffer Zoliról. Egy őrsben voltunk, a Bagoly-őrsben, és Eckhardt Juszuf volt az őrsvezetőnk. Zolit nagyon szerettem, náluk is többször jártam a Lenke-téren, és csak néhány éve tudtam meg megrendülten, hogy Ő már a mennyei utakat járja. Írásodban amerikai útjáról teszel említést és más baljós körülményekről - kérlek, tájékoztass, mi történt vele?

[X]

Kedves Csaba, egyelőre ennyit. Köszönöm átküldött írásaidat, bennem is sok jó emléket elevenítettek fel - fantasztikus az emlékezeted -, no meg kevésbé kellemeseket a Fő utcai tapasztalatainkról. Megpróbáltatásaid és a többieké kellettek ahhoz, hogy az ország úgy-ahogy, de hitem szerint mégis erkölcsiségének lényegi megőrzésével jutott el 89-ig, s ezért nem osztanám kissé lemondónak tűnő hangulatod, hogy mi öregek már érdektelenné váltunk a jövő számára. Lehet, hogy ez gyakorlatilag így mutatkozik, de nemcsak a kéziratok nem égnek el, mint Bulgakov mondta, de hiszem, hogy küzdelmeink értelme-értéke sem enyészik el velünk.

Baráti szeretettel üdvözöllek, kérlek add át ezt a többieknek is, Balás Karcsinak, Simkovics Lajos, Bíró Andrisnak, szeretettel gondolok rájuk, talán még találkozhatunk is,

Gyurka

Ui. [X]

[X-jelű, más témájú szövegtörlések tőlem: D. Cs.]

Pétery István emlékezései interjúkérdésekre

Eredetileg hogyan kapcsolódtál a Szent Imre Gimnáziumhoz, a 25-ös és 433-as cserkészcsapathoz és a ciszterciek által indított mozgalomhoz?

1939-ben kerültem I. gimnazistaként a Gimnáziumba és 1947-ben érettségiztem, tehát 8 évig ide jártam. Cserkésznek 1940-ben kerültem a 25-ös csapatba, és a felfüggesztésig itt működtem, a végén cserkésztisztként. 1949-ben II-III. éves egyetemi hallgató voltam, nem laktam a kerületben, így csak a harmadrendi konvent keretében kapcsolódtam a mozgalomhoz.

A mozgalomba „belenőttem". A ciszterci harmadrend alakulása alkalmával Barlay a prézesünk volt. Zömmel ez évfolyam tagjaiból alakult (egyetemisták). Amikor ő letartóztatásban volt, Havass Géza atyával voltunk kapcsolatban.

A ciszterci nevelés emlékezetes élményei?

1948-ban karácsony a Mátyáshegyi barlangban, zömmel a volt Szent Róbert raj 20-25 tagjával, és 1950-ben, a Báthory-barlangban, amelynek forgatókönyve is fennmaradt, és szintén 1950-ben, Anna-völgyben.

1949. november 27-én volt Konventünk felajánlása a plébániatemplomban.

1949. december 20-án Cisztercium – Lelki nap. (A Rendek felszámolása után kísérlet történt egyes ingatlanok átmentésére egyházi körbe. Így a Sacré Coeur apácák Hűvösvölgyi út 89. alatti épületegyütteséből néhány hónapig a XI. kerületi egyházközség lelkigyakorlatos létesítménye volt.)

Helyreigazítani való tény vagy ellenvélemény érdemi kérdésekről Kamarás István Búvópatakjában, vagy Dékány fogalmazásában?

Az „Előismeretek" első bekezdéséhez: A nyári tábor 1944-ben volt a bakonyoszlopi Fővárosi Üdülő Kastélyban, a tábort kerékpáron meglátogattam Zolnai Balázzsal és Dobó László 2. BKG cserkész barátaimmal. 1945-ben pedig a 25. cscs. Kaszap István rajának tábora volt a műút túloldalán. Együtt utaztunk Veszprémvarsányig, ahonnan szekérrel-gyalog értünk a tábor helyszínére. Táborparancsnokunk: Jáki Adorján, rajvezető-helyettes: Nemes Zoltán. Örsvezetők – többek között – Gärtner László és Pétery István. A 433-asok a kastélyban, mi sátorban laktunk. A kiscserkészek egyik vezetője volt Sárosi Bálint jeles zenepedagógusunk. Gärtner őrsének tagja volt itt Lékai Jusztin O. Cist. (Hohenburger Péter). A második bekezdéséhez: A cserkészmunka felfüggesztésekor én a Szent Róbert raj tisztje, rajparancsnok-helyettes voltam. A fiúk III. gimnazisták, én I. éves egyetemi hallgató (1948 április).

A „2. Terebélyesedés" első bekezdéséhez: A megszűnt cserkészmunka indián keretben folytatódott, és a zirci táborral fejeződött be 1948-ban, a III. gimnazista korosztállyal, Jáki Adorján vezetésével.

A „Búvópatakok" 24. oldalához: A 433-asok otthona a Horthy Miklós (ma Bartók Béla) út 25. sz. alatti ciszterci rendi lakóházban volt. A 25. oldal harmadik bekezdéséhez: Ha az illető közvetlen vezetője Gosztonyi György (Fixy) volt, akkor a Szent Róbert rajba (Egres Odó o. Cist. parancsnok, Pétery István rajtiszt), a VII- Nyest őrsbe került. Alább: A 433. cscs. Alapítója: Sándor Dénes (nem János).

Sátor: A cserkész munka felszámolása után Orzóy Robinak sikerült egy nomád és egy rover típusú sátorhoz hozzájutnia. Állítólag a Központi Vízitelepről származtak és olcsón, 40-60 Ft-ért hozzájutottunk. A rajnak volt egy kis pénze még a rajtagdíjból. Mindjárt rá is festettük a raj és az indián törzsünk jelvényét. E sátrakat tehát nem a csapattól vettük át megőrzésre, hanem mi vásároltuk! Tárolásához én ragaszkodtam, hogy a kölcsönzések alkalmával így legalább találkozhattam a fiúkkal. Én 1951-1954-ig Dunapentele-Sztalinvárosban dolgoztam és csak kéthetente jöttem fel Pestre 2 napra. Az egyik utolsó ilyen alkalom volt a sátor használatára az 1953 júliusi bükki, Pénzpataki-barlang tábor. Ezen részt vett még – mint a Kinizsi S. E. barlangász tagja – Strohofer Zoli. Ezután a sátor sorsáról minden nyom megszűnt. (Mindkét sátor még 6-7 éven át sűrűn szolgálta az utódokat, majd a kereskedelemben megjelent kínálattal elenyészett a jelentősége – Dékány Csaba hozzáfűzése). E táborról ír Jakucs László: Felfedező utakon a föld alatt című könyvében (1959) a 246. oldalon. Az én hátamnak támaszkodott a földön ülő sebesült leány, míg a mentő megérkezett. A 17. oldalon lévő kép Zolit ábrázolja.

Pétery István
2004. január

Gärtner László emlékezései interjúkérdésekre

Hogyan alakult ki a kapcsolatod a Gimnáziummal, a Szent Imre, Szent Bernát cserkész csapattal, és a ciszterciek által indított mozgalommal?
1939-ben iratkoztam be a Szent Imre Gimnázium 1.osztályába.1940 őszén lettem újonc a 25. sz. cserkészcsapatban. 1943-1946 őrsvezető,1946 őszétől (?) Nemes Zoli (aki közvetlen felettesem: rajvezetőm volt) hívására kiscserkész vezető a 433. sz. csapatban egészen a cserkészet megszüntetéséig, 1948 tavaszáig (?), ill. - ha jól emlékszem - meg azután is „nem-cserkész" címen, de tulajdonképpen a kiscserkész szervezetben. (Hiszen 1948-ban és 1949-ben még tábor is volt Balatonzamárdiban, igaz, nem tábor, hanem egyházközségi gyereknyaraltatás néven). A 433. sz. csapatban működtem együtt és kerültünk közelebb egymáshoz Nobilis Gabival 1946-tól kezdődően.
Az 1947-es balatonzamárdi táborban ismerkedtem meg és barátkoztam (?) össze Barlay Szabolccsal. Ettől kezdődően lelki kapcsolatot tartottam fenn Vele, és részt vettem a (talán) 1949-ban megindított felnőtt ifjúsági mozgalmában, amelynek összejöveteleit a Bartók B. úti (volt) kiscserkész otthonban tartották.
Ez a két szál vezetett el azután a Szabolcs-fele VIT-hez. Úgy rémlik, a VIT ötletét és nevét N. Gabitól hallottam először, amikor az még embrionális stádiumban volt. Ez 1950 őszén történhetett, úgy rémlik, egy vasárnapi, „nem cserkész" kirándulás alkalmával. A '48 és '50 közötti, kapcsolatos eseményekről azonban semmi nem maradt meg emlékezetemben.
Hogyan szerveződött a mozgalom?
Azt hiszem N. Gabi kért fel, hogy vállaljam el a (egy?) VIT-csoport vezetését. Inkább csak feltételezem, mint emlékezem, hogy az 1950/51 téli időszakban rendszeresen tartottunk VIT foglakozásokat a fiúk lakásán, amelyeket némelykor egyedül vezettem, máskor egy-egy előadóval. Én akkor úgy tudtam, hogy más hasonló „elitképző" szervezet egyidejűleg nem működött.
1951 őszén bevonulásom miatt megszakadtak a kapcsolataim a VIT-tel, 1953 után Szabolccsal is, és leszerelésem után sem én, sem a szervezet nem kezdeményezett újabb kapcsolatfelvételt.
Milyenek voltak az elméleti és gyakorlati foglalkozások témái?
A foglalkozások elméleti témáit illetően konkrét részletekre alig emlékszem. Egyetlen ismertetésem emléke maradt meg bennem, amelyben áttekintést szándékoztam adni csoportomnak világnézeti irányzatokról. Nagyvonalú, részletekbe nem menő áttekintés volt, összeállításához szakirodalmat nem használtam, csak azt mondtam el, amit gimnáziumi, főként történelmi tanulmányaim és olvasmányaim alapján 22 éves koromra kialakítottam magamban ezekről a kérdésekről. Mai szemmel biztosan primitívnek tartanám, de tizenéves fiúknak, azt hiszem, akkor - és talán meg ma is - sok új alapvető ismeretet tartalmazott, amelyeket, ha megmaradtak, később olvasással

tovább tudtak fejleszteni. Az ismertetőmnek, azt hiszem, jó visszhangja volt, mert Nobilis Gabi elkérte a kéziratomat későbbi felhasználás céljából. Másik ilyen halvány emlékem az az erős érzelmi töltésű „elmélkedés", amit a zsoltáridézettel kezdtem. Kiváltója a kitelepítés volt, ami személyesen érintett, de vagy talán éppen ezért, a rámbízottak számára új ismereteket nem tartalmazott.

A gyakorlati foglalkozások, azt hiszem, a cserkész őrsvezetői rutin tárgyköréből kerültek ki. Konkrét emlékeim, sajnos, már nincsenek.

Gärtner
(talán folyt. köv.)

Visontai József emlékezései interjúkérdésekre
2004. január

Eredetileg hogyan kapcsolódtál a Szent Imre Gimnáziumhoz, a 25-ös és 433-as cserkészcsapathoz, és ez hogyan folytatódott?

1945-től 1948-ig II-IV. osztályos diák voltam. Az államosítás után a József Attila gimnáziumba jártam 1952-ig. A 433-as kiscserkész csapat tagja voltam 1943-44-ben, majd a 25-ös cserkészcsapatnak 1945-től 1948-ig. 1948-ban a cserkészet megszűnése után, annak mintegy folytatásaként kezdődött az egyházközség keretében a munka. Az első „csoportom" a leendő őrsöm tagjaiból állt.

Mit tudtál a szervezeti sémáról, a létszámról, majd a bekövetkezett szakadásról?

Nem volt számomra áttekinthető. Mindenki tette a maga dolgát. Irányítás Barlay-Nobilis Gábor vonalán jött. Később a saját korosztályból alakult csoportban is folyt munka Hontváry Miklós irányításával. A létszám meghatározatlan volt, talán több száz?
A „szakadásról" később szereztem tudomást.
Az elméleti és gyakorlati foglalkozások témái:
Hittan alapfokon, középszinten és felsőfokon. Teológiai és filozófiai alapismeretek, dogmatika. Szociológia, a szociális enciklikák. Cserkészet, kirándulások.

A ciszterci nevelés jellegzetes élményei, és gondolatok a köztünk élt egyéniségekről, akik már nem kérdezhetők?

A teljes cserkészet, különösen a nyári nagytáborok. Az ünnepek körüli együttlétek, a karácsony, a húsvéti körmenetek. Tanárokkal való személyes kapcsolat, iskolán kívüli látogatások, közös játékok stb.
A ciszterci tanárokról külön-külön mindenkiről hosszan lehetne írni, ugyanígy a cserkészvezetőkről is. Havass Géza bácsiról talán a legtöbbet. Megérdemelné, csak idő kellene hozzá.

Érintettséged 1961-ben?

Gyanúsítottként kihallgatások, aminek – a bírósági tárgyalás, börtön kivételével – volt következménye: megpróbáltak beszervezni III/III-nak. Sikertelenül: egyetemi előmenetelem blokkolva volt!

Visontai József

(a III/III a Belső elhárítás ügynökét jelenti – D.Cs.) 2004. január

Szeli Géza visszaemlékezései interjúkérdésekre

Miképpen kapcsolódtál a Szent Imre gimnáziumhoz, a cserkészethez és a ciszterciek által indított mozgalomhoz?
Az 1947/48-as utolsó tanévben kezdtem, mint vidékről Budapestre került kisdiák (5. általános iskolai) tanulmányaimat Jáki Adorján osztályában. Tudtommal az osztályban csak azok voltak cserkészek, akik a negyedik elemit is itt végezték. Új cserkészek beszervezésére már akkor nem volt mód. A mozgalomhoz együtt tanuló társaim, elsősorban Nobilis Gyurka és Visontai Péter által kapcsolódtam.

Hogyan emlékszel a működésre?
Az ismereteim nagyon hiányosak! Amire emlékszem:
Egy 10-12 létszámú csoportban a Nobilis Gábor vezette hittan előadásokra. Majd Rozgonyi Gyurka csoportjában folytatva, és később egy kisebb csoportot saját magam vezetése alatt, kb. 5-6 fiúval, ugyancsak rendszeres kiselőadások szervezése. Egy-két fiúra emlékszem a saját csoportomból: Kirchnopf Géza, Jóföldi Tibor...

Az elméleti és gyakorlati foglalkozások témái?
A megkapott sokszorosított anyagok alapján az elméleti hit- és erkölcstani kérdések. Gyakorlati foglalkozások havi 1-2 kirándulás alkalmával.

Emlékezetes élményeid, amik a ciszterci nevelés jellegére utalnak?
Bárdos Berci bácsi ifjúsági kórusában, a templomtorony próbahelyiségében, a próbák szünetében rendszeresen rövid hittanmagyarázatokra emlékszem. A kórusban ismertem meg későbbi házastársamat (1954. VII. 2-án). A kórus tagjai között sok házasság köttetet. Amikre emlékszem: Hajtman Béla – Koós Bori, Bárd Pista – Bódog Katinka, Ábrahám Laja – Erőss Anna, Szeli Géza – Sashegyi Katalin.

Köztünk élt egyéniségek, akik már nem kérdezhetők?
Havass Géza bácsi, aki leendő feleségem és az én lelki vezetőm volt. Ő esketett 1959. XI. 1-én. Bárdos Berci bácsi, akiről már szó volt.

Helyreigazítani való tény, vagy ellenvélemény érdemi kérdésekről Kamarás Búvópatakjában, vagy Dékány fogalmazásában?
Nem találtam sehol utalást egy nagy Szent Imrés találkozóra (kb. 1955.-ben) a Kis-hárshegyen. Este több sátort állítottunk és másnap utánunk jöttek a többiek. Barlay tartott előadást. Ez egy összevont gyűlés volt kb. 50-80 fiatallal.
Kiegészítésként: A Nobilis fiúk szervezésében létrehozott ötórai teadélutánt inkább egy tánciskola megindításával jellemezném. Tánctanáraink: Luka Laci és Kánya Zsuzsa. A leányok a Felső-Krisztinavárosi egyházközség fiataljaiból kerültek ki, Kánya Zsuzsa szervezte őket.
Az ötórai teákon részt vett leányok névsorából (Dékány, 3. fejezet közepén) még hiányzik Szöllősi Erzsi és Sághi Maja. A fiúk: Nobilis Gyurka, Visontai Péter, Hamerli Sapi, Robogány Endre, Szeli Géza, Molnár Ferenc, Ecsődi András, főleg Jáki Adorján 5a osztályából kerültek ki. A tánciskola után folytatódtak, az ún. Ötórai teák a 60-as évek közepéig.

Hamerli György emlékei kérdések nyomán

Milyen kapcsolatod volt kezdetben a Ciszterci Gimnázium körével?
Családunk – szüleim és hat testvérem – Pécsről 1951-ben költözött Budapestre. Károly bátyám a Szent Imre Gimnáziumba, én a Váli utcai általános iskolába jártam. Lakásunk a Stoczek utcában volt. Szűkebb baráti körünk a Szent Gellért tér – Kosztolányi Dezső tér – vasúti töltés és a Duna jobb-parti területén belülre korlátozódott. Bátyám és két nővérem révén a saját korosztályomon túl számtalan személyt volt szerencsém ismerni és megismerni. Ez az érdeklődési kör szinte határtalan volt: népitánc-kör, sportversenyek, tánciskola, színházi és operabérletes csoportok (Szeli Géza!), fotózás (Slifi!), gyalogtúrák stb.

Kinek a révén kerültél a ciszterciek által indított mozgalomba?
A ciszteciek mozgalmába bátyám társasága révén kerültem, és ezt kivételesen nagy örömmel vettem! Emlékezetem szerint a mozgalom ekkor már kiterjedt körű volt, mert az összejövetelek, a kirándulások és egyéb programokban más pesti és budai csoportok is jelen voltak. Úgy tudom, hogy első 2 vagy 3 összejövetel Visontaiék lakásán volt és Buckó volt a főnök. Ezt követően a csoport megoszlott, és ebből 2-3-an külön-külön csoportokba olvadtak bele, s úgy emlékszem volt vezetőnk Gáldi Zoli, Rozgonyi Gyuri, sőt Sasu bátyád is néhány alkalommal. Legtovább Strohofer Zoli volt vezetőnk. Nagyon tiszteltem őt!

Milyen volt a szervezés, mit tudsz a háttérről és a szakadásról?
Számomra élmény volt, hogy voltak olyan időszakok, amikor egy másik idegen vezető csoportjába kerültem új csoporttagok közé – akkor még nem sejtettem, hogy ezek a cselekvések minek a következményei. Ilyen volt, hogy pár hétig Nobilisék két idősebb fiútestvére és az Éry ikrek mint vezetők stafétáztak velünk. Ma már tudom – talán nem is teljességében –, hogy ez az időszak volt a felmorzsolás kezdete. A megfigyelések, a követések időszaka. Emlékszem, hogy több ízben kijártunk a Budai hegyekbe más-más utakon találkozni. Maradandó élményem a Nagykovácsitól keletre egy fenyvesben tartott gyertyás-havas karácsony!
A létszám alkalmanként hat-hét fő. Úgy emlékszem, hogy a csoportokból nem volt notórius kimaradó. Szerettünk találkozni, és jó volt együtt. Magam részéről nem vettem észre szakadást, elágazást. Talán szerencsés természetű vagyok, hogy az ilyen hírek hallatára azt naivan nem realizáltam. Bevallom, annyi-annyi napi feladatom volt otthon is, hogy szinte szédültem bele. Két nővérem már házas ezidőben, a nálunk lakó nagymama, a bátyámért való drukkolás (őt elég sokszor molesztálták) az időszakonkénti házkutatások stb. Magam részéről anyámnak igyekeztem segíteni.
Az eddigiekhez megemlítem felejthetetlen barátaimat és azok családtagjait: Csordásék, Ecsődiék, Vojnitsék, Gáldiék, Szentkútiék, Harrisék, Dékányék, Kőváryék stb...
Az elméleti és gyakorlati foglalkozások témái:
A foglalkozások a magam korosztályában „Strofi" Zoli eltávozta után megszakadtak. A magam vezette kis csoportot, öt főt még tovább együtt tartottam 1958 őszéig.

A +1 fő az egyik fiú húga volt, úgyhogy, koedukált összejöveteleket tartottam – igaz, nem hetente, hanem kéthetente. Elméleti útravalónak katekizmus, biblia és a miserend volt téma. A gyakorlati foglalkozás múzeumlátogatások, kirándulások formájában, ahol a növények és erdei állatok ismertetése volt napirenden. (Kőzetismeret, viselkedés az erdőben stb.)

Emlékezetes élmények?

Emlékezetes élményeim címszavakban: Mátyáshegyi barlangtúra, kétnapos verseny, ahol mint állomási tag vettem részt. Kirándulások, nagy túrák a Pilisben, Börzsönyben. Visontaiéknál az egyhetes tábor, Találkozás Havass Géza atyával. Ugyanitt Szarka Laci a nagyobb fiúkkal egy betörést imitált, amiről az ifjú kisebbek mit sem sejtettek. Gajdácsi Tomi, „Füles" és magam teljes erőbedobással Lacit majdnem holtra vertük. A Velence-tavi éjszakai ladikozásról lemaradtam, de Vojnits Pali barátom eleven elbeszéléséből azt másnap volt szerencsém megismerni. Mottó: bátorság, tisztesség, becsület.

Érintettség 1961-ben?

Isten kegyelméből és barátaim tisztességéből e témakörtől megmenekültem. Érdekes, hogy bátyámat 1989-ig e témáról sohasem kérdeztem. Ő azóta 2001 májusában járt idehaza pár napra Ausztráliából, a ciszterci gimnáziumi évfolyamtársak jóvoltából.

Gondolatok a köztünk élt egyéniségekről, akik már nem kérdezhetők.

A névsor nálam hosszú volna, mivel nem csak az élt, hanem az élőktől is tudnék mit kérdezni, általában jó értelemben. De szívesen hallgatnám és kérdezném még:
Havass Gézát, Bolváry Pált és rendtársát Mihály atyát. Ács István atyát akit a lörinci kanyarban a lassító vonat lépcsőjéről lelőttek. Érdekes, de megkérdezném egy élő személytől, hogy mi vezette arra, hogy ma egy egyházi rend tagja legyen – ugyanis a papája egy nagyváros rendőrkapitánya volt.

Helyreigazítani való Kamarás könyvében vagy Dékány fogalmazásában:

Kamarás István Búvópatakját nem olvastam. Dékány Csaba barátom 58 oldalas anyagát többször átolvastam az utóbbi hónapokban. Csodálom lelkierődet és kitartásodat, úgy érzem, hogy rajtad kívül ebben feleséged és csoportod tagjaiba oltott munkád is benne van.

Köszönöm, hogy bizalmadba fogadtál, baráti szeretettel:

Hamerli György
2004. március 3. Budapest

..*

Hamerli György pécsi kötődésű ViT-es társunk hívta föl a figyelmemet 2003-ban a következő visszaemlékezésre, amit szerzője nem a könyvpiacra szánt, de Mészáros István Kimaradt Tananyag II. c. kötete is ismertet (Márton Áron 1994. Bp.) Az idézetek Ft. Bolváry Pál pálos atya: Rabláncon Krisztusért c. 1992-ben kétnyelvű kiadásban (Catholic Hungarians Sunday, Youngstown, Ohio) megjelent könyvéből vannak válogatva.

Magyarországon 1948 nyarán volt az egyházi iskolák államosítása. Ennek áldozata lett a cisztercita atyák által vezetett pécsi Nagy Lajos Gimnázium is. Az egykor ott működő cserkészcsapattól egy küldöttség keresett fel és felkért a csapat vezetésére. . .

Június 25-én vertük fel első táborhelyünket. Közel 30 főnyi volt a táboron részt vevő 15-18 éves fiúk csoportja. A tábor főcélja a világnézeti továbbképzés volt. Több előadó került ki a cisztercita teológusok közül. Itt már nem használtuk a cserkészetben használt rangokat és elnevezéseket. Ezért lett a parancsnokból „táborgazda" és a napos tisztből táborkisgazda". A fiúk előtt nyíltan felvázoltuk az „illegális cserkészet", a fiatalsággal való foglalkozás lehetőségeit és veszélyeit. Ezeknek választaniuk kellett, hogy ki akar ilyen körülmények között „apostolkodni". A vállalkozóbb szellemű fiúkból lettek a későbbi vezetők. Elhatároztuk, hogy a cserkészeszményt visszük tovább . . .

A következő években már csak kisebb létszámú, úgynevezett őrsi táborok rendezése volt ajánlatos. A legtöbb csoportnál (őrsnél) az indián romantikát valósítottuk meg...

A főnökök külön vezetőképzésben részesültek a vezetőképző táborokban. Tankönyvük és anyagtáruk az általunk összeállított „SZIKLATÁBOR" című, írógéppel sokszorosított füzet volt. Ebben találtak anyagot a „tíz törvény" magyarázatához. Két füzetben gyűjtöttük össze a főnökök részére a szobában, illetve a szabadban játszható játékokat.

Ennek a SZIKLATÁBOR-nak egy indigós példánya van megemlítve a 4. Egy új csoport szerveződése c. fejezetben. Ez tárgyi emléke a pécsi és a budai párhuzamos ciszterci mozgalmak közötti kapcsolatnak, amelyet Arató Miklós Orbán O. Cist. fáradozása tartott életben. (Dékány Cs.)

A törzsek tagjai hetenként kétszer jöttek össze, mindig valamelyik más fiú otthonában. Az egyik összejövetelen hittanóra volt, a másikon pedig törzsi foglalkozás. E foglalkozásokat a nagyfőnök és a hadifőnök vezette le. Havonta egyszer-kétszer, jó idő esetén a törzsi foglalkozásokat kirándulás keretében tartották meg, amelyek egész naposak vagy félnaposak voltak.

A szerzetesrendek feloszlatása után Bolváry Pál atya börtönbe került, ahonnan 1952-ben szabadult.

Az Egyetem utcai iskola növendékei és azok szülei nem feledtek el. Arra kértek, hogy hetenként egyszer, lakásukban tartsak hittanórát, amelyre áthívják a szomszéd gyerekeket is. Hamarosan kialakult az órarendem. Öttől hatig az egyik családnál, héttől nyolcig a másiknál volt hittanóra az összegyűlt 7-10 gyereknek. 1956 október végéig hetenként általában 150 gyereket oktattam hittanra.

E „titkos és illegális cserkészkedésre" 1961. február 6-a tett pontot. Éjszaka fél 12-kor vagy tíz főből álló nyomozócsoport tört rám és alapos házkutatást tartott. Könyveim és

holmijaim begyűjtése után magukkal vittek a rendőrségre és letartóztattak. Öthónapos vizsgálati fogságom alatt közel száz fiút és leányt hallgattak ki „ügyemben". Ezen „ténykedésemet" a népuralom pécsi megyei bírósága 6 évvel jutalmazta a „népi demokrácia megdöntésére irányuló szervezkedés" címén. . . .

Itt tudtuk meg azt, hogy 1961. február 6-án nemcsak minket fogtak le, hanem ugyanazon az éjszakán 61 papot tartóztattak le szerte az országban. Így a budapesti regnumos atyákat (Dr. Werner Alajos, Emődi László, László Gábor stb.), a ferencesek közül P. Faddy Ottmárt és Medárd atyát, a ciszterciták közül dr. Palos Bernardint, dr. Halász Piust. A bencéseket dr. Szunyogh Xavér képviselte. Egyházmegyés papok közül már csak néhány névre emlékszem: Havass Géza, v. Kölley György, Tabódy István. A pálos rendből kívülem még Arató László is a letartóztatottak közt volt. . . .

Az emigrációban pontatlanul leírt neveket igyekeztem kiigazítani. (D. Cs.)

Az 1972. év végén rendi elöljáróm ( ), 1974. június 27-én Mindszenty bíboros is arra buzdított, hogy okvetlen le kell írni meghurcoltatásom eseményeit, nem a könyvpiac, hanem a jövendő számára. A leírt anyagot majd a Pázmáneumban fogja elhelyezni.

A címlapkép szereplői negyven év múltán

Aszalós János iratai

A rehabilitációval kezdve:

FŐVÁROSI BÍRÓSÁG

5. B. 700 / 1991 / 2.

A Fővárosi Bíróság Aszalós János 1028. Budapest Nedű u. 22/b. szám alatti lakos kérelmére az 1989. évi XXXVI.tv.6.§/1/bek. És az 1990. évi XXVI. Törvény 3.§-a alapján a következőket

i g a z o l j a :

A S Z A L Ó S J Á N O S T - aki 1931. március 22-én Szegeden született, anyja neve: Schwarcz Ilona –

1./ a Szegedi Megyei Bíróság 1958. évi február hó 14.-én kelt B.T. 1249/1957/6.sz. illetve a Legfelsőbb bíróság 1959. évi február 25-én kelt Bf.II.135/1959/43.számu ítéletével a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben való tevékeny részvétel büntette miatt,

2 /kettő/ évi börtönre és 3 /három/ évi a büntetőtörvényben meghatározott egyes jogaitól való eltiltásra ítélte.

2./a Budapesti Fővárosi Bíróság 1961. augusztus 1.-jén kelt TB.XVI. 9235/1961/5.sz. illetve a Legfelsőbb bíróság 1961. augusztus 31.-én kelt T.Bf.T.39/1961/3.számu ítéletével a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben való tevékeny részvétel bűntette miatt,

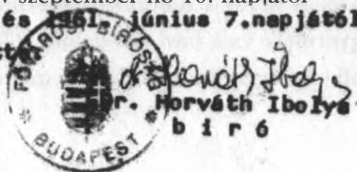
4 /négy/ évi börtönbüntetésre, 5 /öt/ évi a büntetőtörvényben meghatározott egyes jogaitól való eltiltásra ítélte.

A fenti két ítéletet a Fővárosi Bíróság a T.B.XVI.9272/1961/2.sz. ítéletével összbüntetésbe foglalta. Összbüntetésül nevezettet 5 /öt/ évi 9 /kilenc/ hónapi börtönbüntetésre és 5 /öt/ évi közügyektől eltiltásra ítélte.

Ezt az elítélést az 1989. évi XXXVI.tv.1.§ és az 1990. évi XXVI.tv. 1.§ /1/ bekezdésében írt rendelkezés folytán semmisnek kell tekinteni.

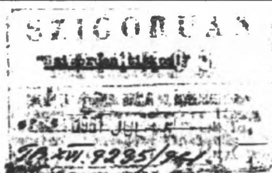
A szabadságvesztés büntetését 1957. év szeptember hó 10. napjától **1958. év február hó 14.napjáig,és 1961. június 7.napjától 1964. év október hó 15.napjáig töltötte.**

Budapest, 1991. április 19.

Dr. Horváth Ibolya
b í r ó

Fővárosi Főügyészség.
[illegible]

VÁDIRAT

r. Palos György és társai bűnügyében népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés, és más bűncselekmények miatt.

Az 1961 február 6. óta előzetes letartóztatásban lévő

I.r. dr. Palos György /aki Budapesten, 1904. március 23-án született, apja: Lajos, anyja: Frick Eugénia, volt ciszter paptanár, jelenleg nyugdíjas, nőtlen, havi jöv: 800 Ft., vagyontalan, büntetlen, magyar állampolgár, Székesfehérvár, Arany János u. 8. sz. alatti lakos/

Az 1961 február 6. óta előzetes letartóztatásban lévő

II.r. dr. Halász /Hopp/ Ferenc /aki Pécsett 1929 december 19-én született, apja Hopp Ferenc, anyja: Fazekas Katalin, rk. Plébános Csatkán, nőtlen, havi jöv: 550 Ft. Vagyontalan, büntetlen, magyar állampolgár, Csatka, Kossuth Lajos u. 63 sz. alatti lakos/,

Az 1961 február 6. óta előzetes letartóztatásban lévő

III.r. Alszászy Károly /aki Budapesten, 1929 szeptember 27-én született, apja Károly, anyja Vitál Mária, segédmunkás a köztisztasági Hivatalnál, nőtlen, havi jöv: 1200 Ft, vagyontalan, büntetlen előéletű, magyar állampolgár, Budapest, XI. Karinthy Frigyes u. 5. sz. alatti lakos/

Az 1961 február 6. óta előzetes letartóztatásban lévő

IV.r. Körmendy Szilveszter /aki Szentjobbon 1921. március 29-én született, apja: Imre, anyja: Hoóz Mária, műszerész segéd a Gamma Optikai Műveknél, nős Habosi Emerikával, 4 kiskorú gyermeke van, havi jöv. 2700 Ft, vagyontalan, büntetlen magyar állampolgár, Budapest, XI. ker. Baranyai tér 5. sz. V.2. lakos/,

Az 1961 február 6. óta előzetes letartóztatásban lévő

V.r. Keglevich László /aki Budapesten, 1930. december 14.-én született, apja: Kálmán, anyja: Kalix Leona, egyetemi tanársegéd az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen, nős: Schirilla Máriával, 3 kiskorú gyermeke van, havi jövedelme: 2700 Ft, vagyontalan büntetlen magyar állampolgár, Budapest, XI. Eszék u. 9-11 sz. alatti lakos/

Palos (György) Bernardin dr. O. Cist.
Halász (Ferenc) Piusz dr. O. Cist.

BUDAPESTI FŐVÁROSI BIRÓSÁG.

T.B.XVI.9235/1961/5.szám.

A N É P K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N ! !

A Budapesti Fővárosi Bíróság a Budapesten, 1961. évi július hó 26.

I T É L E T E T

Az 1961. évi február hó 6. napjától előzetes letartóztatásban lévő: I.r.Dr. Palos György vádlott, aki Budapesten, 1904. március 23-án született, magyar állampolgár és anyanyelvű, ny. ciszter paptanár, havi 800 Ft jövedelemmel, 1 családi ház vagyona van, katona nem volt, Tudományegyetemet és teológiát végzett, nőtlen, szülei: Palos Lajos és n. Frick Eugénia, székesfehérvári /Arany János u. 8. sz./ lakos, büntetlen -

Bűnös

a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben való részvétel bűntettében -
külföldi fizetőeszköz felajánlásának elmulasztásával elkövetett bűntettben,
2 drb. aranytárgy tiltott módon történő adásvételének büntettében és több rendbeli természetelleni fajtalanság bűntettében.

Az 1961. évi február hó 6. napjától előzetes letartóztatásban lévő: II.r. Dr. Halász Ferenc vádlott, aki Pécsett, 1909. december 19-én született, magyar állampolgár és anyanyelvű, katonai szolgálatot nem teljesített, iskolai végzettsége teológia és egyetem, nőtlen, szülei: n. Halász Ferenc és n. Fazekas Katalin, csatkai /Kossuth Lajos u. 64. sz./ lakos, büntetlen -

- 2 - [Ítélet]

T.B.XVI.9235/1961/5.szám

B ű n ö s

a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben való tevékeny részvétel bűntettében -

külföldi fizetőeszköz felajánlásának elmulasztásával elkövetett bűntettben

Az 1961. évi április hó 29 napja óta előzetes letartóztatásban lévő:

III.r. A l s z á s z y K á r o l y vádlott, aki Budapesten, 1929. szeptember 27.-én született, magyar állampolgár és anyanyelvű, segédmunkás a Köztisztasági Vállalatnál havi 1200 Ft jövedelemmel, vagyontalan, 3 év teológiát végzett, nőtlen, katonai szolgálatot nem teljesített, szülei: Alszászy Károly és Vitál Mária, budapesti /XI., Karinthy Frigyes u. 5. sz./ lakos, bűntetve volt -

Az 1961. évi február hó 6. napja óta előzetes letartóztatásban lévő:

IV. r. K ö r m e n d y Szilveszter vádlott, aki Szentjobbon, 1921. március 29.-én született, magyar állampolgár és anyanyelvű, műszerészsegéd a Gamma Optikai Műveknél havi 2600 Ft jövedelemmel, vagyontalan, katonai szolgálatot teljesített /SS páncélos hadosztálynál szakaszparancsnoki beosztást ért el/, kereskedelmi érettségit tett, nős Habosi Erikával, négy kiskorú gyermeke van, szülei: Körmendy Imre és n. Hoóz Mária, budapesti /XI. Baranyai tér 5./ lakos, büntetlen -

V. r. K e g l e v i c h László vádlott, aki Budapesten, 1930. december 14.-én született, magyar állampolgár és anyanyelvű egyetemi tanársegéd az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Kísérleti Fizikai Intézetében havi 2700 Ft jövedelemmel, vagyontalan, katonai szolgálatot teljesített, iskolai végzettsége egyetem, nős Schirilla Máriával három kiskorú gyermeke van, szülei. Keglevich Károly és Kalix Leona, budapesti /XI. Eszék u. 9-11./ lakos, büntetlen -

Az 1961. évi június hó 7. napjától előzetes letartóztatásban lévő:

VI. r. A s z a l ó s János vádlott, aki Szegeden, 1931. március 22.-én született, magyar állampolgár és anyanyelvű főiskolai hallgató, jövedelme nincs, egyházi támogatásban részesült, vagyontalan, katonai szolgálatot teljesített, nőtlen, szülei : n. Aszalós János és Schwarcz Ilona, budapesti /XI., Kosztolányi Dezső tér 4./ lakos, büntetlen -

- 5 - [Ítélet]

T.B. XVI.9235./1961/5. szám

Bűnös

A népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben való tevékeny részvétel bűntettében -
Több rendbeli természetelleni fajtalanság bűntettében

A bíróság ezért

I. r. Palos György vádlottat
Összbüntetésül 5 /-öt-/ évi börtönre, mint főbüntetésre,teljes vagyonelkobzásra és 6 évre a törvényben meghatározott egyes jogok gyakorlásától eltiltásra mint mellékbüntetésre,

II. r. Halász Ferenc vádlottat
Összbüntetésül 6 /-hat-/ évi börtönre, mint főbüntetésre,teljes vagyonelkobzásra és 6 évre a törvényben meghatározott egyes jogok gyakorlásától eltiltásra mint mellékbüntetésre,

III.r. Alszászy Károly vádlottat
5 /-öt-/ évi börtönre, mint főbüntetésre,
teljes vagyonelkobzásra és 6 évre a törvényben meghatározott egyes jogok gyakorlásától eltiltásra mint mellékbüntetésre,

IV. r. Körmendy Szilveszter vádlottat
3 /-három-/ évi és 8 /-nyolc-/ hónapi börtönre, mint főbüntetésre,2000 /-kettőezer-/ Ft részleges vagyonelkobzásra és 5 évre a törvényben meghatározott egyes jogok gyakorlásától eltiltásra mint mellékbüntetésre,

V. r. Keglevich László vádlottat
3 /-három-/ évi és 6 /-hat-/ hónapi börtönre, mint főbüntetésre,2500 /-kettőezerötszáz-/ Ft részleges vagyonelkobzásra és 5 évre a törvényben meghatározott egyes jogok gyakorlásától eltiltásra mint mellékbüntetésre,

VI. r. Aszalós János vádlottat
4 /-négy-/ évi börtönre, mint főbüntetésre,
4000 /-négyezer-/ Ft részleges vagyonelkobzásra és 5 évre a törvényben meghatározott egyes jogok gyakorlásától eltiltásra mint mellékbüntetésre, . . .

- 10 - [Ítélet]

Egyéb bizonyítékok: „Tésztába kevert kovász", „Vitéz és győzhetetlen magyarok", „Nemes besenyő harcosok" c. és 13 db egyéb népi demokrácia ellenes anyag, 1 drb. Olympia gyártmányú írógép.

VI. r. Aszalós János terhelt: 1951.-ben kapcsolódott be a Barlay féle illegális ifjúsági szervezkedésbe. Megismerkedett a szervezkedés programjával és célkitűzéseivel. 1952-ig mint csoportvezető tevékenykedett és végzett ellenséges tartalmú propaganda tevékenységet csoporttagjai előtt .

1952-1954-ig katonai szolgálatot teljesített. Leszerelése után Szegedre került, ahol belépett Kiefer Ferenc által vezetett illegális ifjúsági csoportba. Itt tevékenykedett az ellenforradalom kitöréséig. Az ellenforradalom alatt röpcédula készítéssel és terjesztéssel foglalkozott, amiért 1958-ban 2 évi börtönbüntetésre ítélték.

A börtönből történt kiszabadulása után Budapestre költözött és a Központi Papi Szemináriumban folytatta tanulmányait. 1959-ben ellenséges magatartása miatt több társával együtt a hallgatók sorából kizárták.

1958 tavaszán egy illegális ifjúsági csoportot szervezett, amely 1960 év elejéig kb. 19-20 főre szaporodott. Különféle lakásokon rendszeresen tartottak összejöveteleket, ahol terhelt a Barlay féle szervezkedésben tanult elvek, program és célkitűzések alapján propagandát folytatott a népi demokratikus társadalom ellen.

1960 augusztusában részben csoportjának tagjai, részben más illegális szervezetek vezetői részére a Bakonyban 10 napos táborozást szervezett, amelyen kb. 30 személy vett részt. A táborozásnak az volt a célja, hogy a résztvevők olyan kiképzést kapjanak, amely alkalmassá teszi őket illegális ifjúsági csoportok vezetésére. A táborozáson - ahova külső előadónak többek között dr. Gáldy Zoltánt is meghívta - ismertette az illegális ifjúsági szervezkedés célját és kifejtette, hogy a népi demokratikus rendszerrel szembeni propaganda terjesztésével kell az ifjúságot szembefordítani a jelenlegi társadalmi rendszerrel.

VI. r. terhelt részben 'Sigmond Lászlótól, részben Földy Endrétől több ellenséges tartalmú brosúrát és egyéb anyagot kapott, amelyeket illegális ifjúsági csoportjában és a táborozás alkalmával a résztvevők között terjesztett és előadásaihoz is felhasznált.. Ilyen anyagok voltak: „Kovász a kenyérben", „Senki sem sziget", „Szociológia és vallástörténeti program" /nyugati írótól/, „Mária-Légiós életrajz" stb.Aszalós János tevékenységét bizonyítja Barlay Ödön, Nobilis Gábor, Gáldy Zoltán, Földy Endre, 'Sigmond László és Medgyesi György tanuk vallomása. . . .

Memento!

A ciszterciek megfélemlítésére 1961 nyarán —— megfejtetlen rendezőelv szerint —— az ateista diktatúra két perben tombolta ki magát. Az ítéleteket már ismertette Mészáros István: ...KIMARADT TANANYAG... c. könyvében (Márton Áron Kiadó, szerk. Arató László, Budapest 1994.) és Elmer István: BÖRTÖNKERESZT c. könyvében (Budapest, 1994.)

1961. június (14) 19-én:

Barlay Ödön Szabolcs	8 év
Lénárd Ödön	7 év és 6 hónap
Emődi László	7 év
Ikvay László	6 év és 6 hónap
Földy Endre	6 év és 6 hónap
Havass Géza	5 év és 6 hónap
Merényi Gyula Engelbert	4 év és 6 hónap
Nobilis Gábor	4 év
Hontváry Miklós	3 év és 6 hónap
Kölley György	3 év
Gáldy Zoltán	2 év és 6 hónap
Tabódy István (elkülönítve)	12 év

1961. augusztus 1-én:

Halász Ferenc Piusz	6 év
Palos György Bernardin	5 év
Alszászy Károly	5 év
Aszalós János	4 év
Körmendy Szilveszter	3 év és 8 hónap
Gosztonyi Géza	3 év és 6 hónap
Keglevich László	3 év és 6 hónap
Rozgonyi György	3 év
Éry Béla	3 év
Éry György	3 év
Rozványi Iván	3 év
Hopp Rozália	2 év és 6 hónap
Mezey Bertalan	1 év és 6 hónap

A vádlottak többsége ciszterci szerzetes és diák volt, vagy kapcsolódtak a Rendhez, bár néha vádlott-társaikat sem ismerték. Még más perben is szerepelt ciszterci elítélt. Sokan szabadultak az 1963 évi amnesztia segítségével, akik közül néhányat később ismét börtönbe zártak. Lénárd Ödön Atya Kismaroson rendszeresen gyűjteni kezdte a szorongattatás dokumentumait. A Ciszterci Nővérek a Boldogasszony Háza monostorban Dr. Tímár Ágnes irányításával mintaszerűen gondozzák a zárt gyűjteményt.

A Rend feltámadásakor, akik megértük, hálával fordultunk Istenünkhöz. Azóta egyre többen tértek Teremtőjükhöz. Kísérje tisztelet emléküket. Requiescant in pace! 2005.

KÖNYVTÁR

Felelős Kiadó:
Dr. Párdányi Miklós
Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium
1114 Budapest, Villányi út 27.
http://www.szig.hu

Nyomda: Folprint Gyorsnyomda
Ügyvezető igazgató: Fodor János

ISBN 963 229 257 X

Dokumentumokkal alátámasztott kortörténet egyes szám első személyben a múlt század ötvenes-hatvanas éveinek egyházellenes időszakáról. Arról a nehezen felejthető, embert próbáló korról, amikor minden Istennel, hittel, erkölccsel kapcsolatos megnyilvánulás, kommunikáció, „szervezkedés" államellenes összeesküvésnek minősült, és az éber „jelentők" illetve az elvtelen számon kérők ugrásra készen álltak a megtorlásra, az ellehetetlenítésre, a megsemmisítésre. Igen, nehéz lehetett abban az időben egyenes gerinccel túlélni a megpróbáltatásokat, nem mindenkinek adatott meg a kegyelem, hogy tükörbe nézve ne homályosan lásson.
Mégis, megannyi ifjúsági mozgalom tudott talpon maradni, ha hivatalosan nem is élhette túl ezt az időszakot. Elég csak a cserkészmozgalomra, vagy a XI. kerületre oly jellemző ciszterci diákéletre utalnunk. Nem kis furfang, nem kevés ötlet kellett ahhoz, hogy az érintettek „megvezessék" a rend éber őreit. Például ahogy természetjáró szakosztályba iratkozván élték tovább lelki életüket s próbálták minél jobban elmélyíteni önmagukban a keresztény értékrendet. Persze hiába volt olykor minden rafináltság, egy-egy porszem bekerült néha a gépezetbe, s ilyenkor jött az elmaradhatatlan letartóztatás, a kihallgatások sora, jegyzőkönyvek, fenyegetettség és még sok más...
Élnek még tanuk, így Dékány Csaba is, aki szükségét érezte annak, hogy a jövő nemzedéke számára megőrizze az akkor történteket. Személyes hangvételű írása nemcsak az átélt örömteli élményeket idézi fel olvasmányosan, érdekfeszítően, de a történeti levéltárból kikért, rá vonatkozó kihallgatási jegyzőkönyvekkel is igazolja, nem volt könnyű az idő tájt igaz embernek megmaradni. Sokaknak sikerült, és ez a könyv azért született, hogy a következő generációknak példaként, erőforrásul szolgáljon.

(Spangel Péter)